

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

WOMEN IN BUSINESS

Referenčna št. DTP2-048-1.2

Različica 0.1

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Oznaka dokumenta:	D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji	
Delovni sklop, akt.:	DS 3: Študija stanja Aktivnost 3.3: Nadnacionalni ukrepi za spodbujanje MŽP	
Avtor/projektni partner:	Datum:	Različica:
Amna Potočnik (MRA) Klavdija Gornik (MRA) Borut Jurišič (MRA) Aleksandra Vrtič (MRA) Sabina Šneider (MRA)	21. 12. 2018	razl. 1

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Kazalo

<i>KRATICE</i>	5
1. Povzetek	7
2. Metodologija	9
3 Slovenija	11
3.1 Splošna predstavitev Slovenije	11
3.2 Gospodarski razvoj Slovenije	17
4. Žensko podjetništvo v številkah	21
4.1 Statistični podatki o podjetjih v Sloveniji	22
4.2 Aktivno prebivalstvo po rezultatih raziskave delovne sile	30
4.3 Rezultati ankete	39
5. Značilnosti mladih podjetnic	59
5.1 Splošne značilnosti	61
5.2 Rezultati intervjuja z mladimi podjetnicami.....	63
6 Izzivi, povezani z mladimi podjetnicami, in politike, namenjene njihovem reševanju	66
6.1 Politične pristojnosti, vključeni institucionalni akterji.....	66
6.2 Politike, namenjene mladim podjetnicam	69
7. OBETI, ZAKLJUČKI in PRIPOROČILA.....	70
7 VIRI	71

Seznam slik

<i>Slika 1: BPD na prebivalca v tekočih cenah v Sloveniji v obdobju 2008–2017</i>	18
Slika 2: Število podjetij in zaposlenih po sektorjih	19
Slika 3: Število preživelih podjetij	29
Slika 4: Letnica rojstva anketirank	40
Slika 5: Poslovne dejavnosti anketirank po sektorjih	41
Slika 6: Podjetniška namera	41
Slika 7: Zagotavljanje zaposlitve kot razlog za ustanovitev ali vodenje podjetja	42
Slika 8: Samostojnost	43
Slika 9: Kreativnost	45
Slika 10: Inovativnost	45
Slika 11: Financiranje	46
Slika 12: Znanja	47
Slika 13: Tveganja in drugi zunanji dejavniki	48
Slika 14: Makroekonomski in politični dejavniki	50
Slika 15: Dejavniki uspeha pri novoustanovljenih podjetjih	51
Slika 16: Podjetniška samoučinkovitost	52
Slika 17: Podjetniška kultura	53
Slika 18: Podpora bližnje okolice	55
Slika 19: Zaželeno vrste usposabljanja	56
Slika 20: Potrebe po usposabljanju	57

Seznam tabel

Tabela 1: Podjetja, zaposleni in dodana vrednost v Sloveniji in EU	23
Tabela 2: Podjetja v Sloveniji po dejavnostih, velikosti in številu zaposlenih, 2017	26
Tabela 3: Število podjetij, novonastalih, zaprtih	28
Tabela 4: Stopnja preživetja podjetij 2008–2016	29
<i>Tabela 5: Število zaposlenih v podjetjih v obdobju 2008–2016</i>	30
Tabela 6: Delovno aktivno prebivalstvo	30
Tabela 7: Delovno sposobno prebivalstvo po državah rojstva, aktivnosti, stopnji aktivnosti in spolu, Slovenija, 1. četrletje	32
Tabela 8: Delovno sposobno prebivalstvo po aktivnosti, stopnji aktivnosti, starostnih skupinah in spolu, Slovenija, 1. četrletje 2018	33
Tabela 9: Zaposleni po dejavnostih, spolu in kohezijskih regijah, Slovenija, četrletno	33
Tabela 10: Zaposleni po glavnih skupinah poklicev, spolu in kohezijskih regijah, Slovenija	35
Tabela 11: Zaposleni za polni ali krajši delovni čas po spolu in kohezijskih regijah, Slovenija	36
Tabela 12: Zaposleni v Sloveniji po vrsti zaposlitve, spolu, vrsti dela in starostni skupini, 1. četrletje 2018	37

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Tabela 13: seznam opravljenih intervjujev 60

KRATICE

APZ	Aktivna politika zaposlovanja
EK	Evropska komisija
PD	Podonavje
OPzP	Okvirni pogoji za podjetništvo
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
GEM	Globalni podjetniški monitor
UMAR	Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
MRA	Mariborska razvojna agencija
MIZS	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
VEM	Vse na enem mestu
ReNPM13-22	Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022
RISS	Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije 2011–2020
S4	Pametna specializacija
SBA	Akt za mala podjetja
SPS	Slovenski podjetniški sklad
SIO	Subjekti inovativnega okolja
SIP	Slovenska industrijska politika
MSP	Mala in srednje velika podjetja

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

ŠS	Študija stanja
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SPIRIT Slovenija	SPIRIT Slovenija – Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje pod internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije
ŠGZ	Štajerska gospodarska zbornica
TEA	Skupna stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti
WEF	Svetovni gospodarski forum
JzM	Jamstvo za mlade
IN-JzM	Izvedbeni načrt Jamstva za mlade
MŽP	Mlade ženske podjetnice

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

1. Povzetek

V študiji stanja (ŠS) v Sloveniji smo analizirali in povzeli stanje na področju mladih ženskih podjetnic. Metode, na katerih temelji študija, obsegajo: I. sekundarno analizo podatkov, na voljo na nacionalni in mednarodni ravni; II. rezultate kvantitativne raziskave, pridobljene v anketi med (potencialnimi in obstoječimi) mladimi ženskimi podjetnicami, starimi 15–34 let; III. rezultate kvalitativne raziskave, ki temeljijo na intervjujih s predstavnicami ključnih deležnikov; IV. Intervjuji izvedeni s podjetnicami (študijski primeri – biografije).

V Sloveniji stopnja podjetniške aktivnosti med ženskami zaostaja za povprečjem v EU, kar kaže da potencial ženskega podjetništva še ni povsem izkoriščen. Rezultati ankete kažejo, da se precej visok delež žensk odloči za podjetniško pot iz nuje. Slovenija je visoko nad povprečjem v številu novih podjetij, ki prejemajo ali so prejela državno pomoč, bodisi finančno (donacije, subvencije) bodisi v obliki usposabljanj (sodelovanje med javnimi finančnimi ustanovami in polzasebnimi ponudniki usposabljanj). Po svetovni gospodarski krizi sta se dodana vrednost in zaposlitve, ki ju ustvarjajo slovenska MSP, povečali in v številnih panogah se trenutno srečujejo s pomanjkanjem kvalificirane delovne sile. Več kot pol dodane vrednosti celotne slovenske predelovalne industrije ustvarijo MSP, pri katerih je bilo glavno gonilo rasti povečanje povpraševanja iz tujine. Visokotehnološki izdelki so leta 2017 predstavljali 20 % vsega izvoza.

Pri razvijanju ženskega podjetništva v Sloveniji je pomembno upoštevati naslednje:

1. Mlade podjetnice so kompleksna skupina, zato je potrebno sodelovanje med sektorji na različnih ravneh vlade;
2. Za učinkovito in uspešno sodelovanje med sektorji bi bilo treba ustanoviti vladno delovno skupino za spodbujanje ženskega podjetništva;
3. Žensko podjetništvo je treba upoštevati v vseh razvojnih in strateških dokumentih (od dolgoročnih strategij do izvedbenih načrtov);
4. Na nivoju vlade je potrebno sprejeti smernice za vključevanje enakosti med spoloma pri javnih razpisih; vidika spola v javne razpise na vladni ravni;
5. Da bi nadomestili pomanjkanje statističnih podatkov na področju ženskega podjetništva, ki moralo žensko podjetništvo temeljiti na dokazih iz prakse;
6. Dolgoročno je treba krepiti številne, vsem ženskim podjetnicam dostopne, spodbude na področju ženskega podjetništva;
7. Izboljšati je treba sodelovanje med različnimi slovenskimi ženskimi podjetniškimi mrežami in mrežami iz drugih držav v Podonavju ter širše;
8. Oblikovati je treba točko vse-na-enem-mestu (VEM), ali vsaj skupno platformo za različne pobude na področju ženskega podjetništva, ki bi temeljila na pregledu podpornih storitev in organizacij ter tako mladim ženskam olajšala ustrezno izbiro;
9. Podjetniška izobraževanja, usposabljanja, mentorstvo in svetovanje, je potrebno nadgraditi na način, ki upošteva specifične ženskega spola;

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

10. Ženskim podjetnicam je potrebno zagotoviti javno podporo ne le za novoustanovljena podjetja, ampak skozi celoten cikel njihovih podjetniških prizadevanj (celoten cikel razvoja in vzpostavitve tržnega produkta/storitve);
11. Mlade ženske podjetnice bi morale v prvih nekaj letih poslovanja prejemati pomoč (subvencije, dotacije), ki bi jim omogočila osredotočanje na razvoj produktov/storitev;
12. Vlada bi morala spodbujati pilotne projekte z orodji namenjenim le ženskam (npr. skupnih delovnih prostorov za ženske);
13. Potrebno je oblikovati podporne ukrepe, ki ustrezajo potrebam podjetnic in so specifično pripravljene za podporo ženskam v podjetništvu (upoštevajo motivacijski element vzpostavljanja podjetja, ipd.).

Namen **Študije stanja v Sloveniji** je povzeti ugotovitve o mladih podjetnicah in slovenskim projektnim partnerjem omogočiti, da oblikujejo na dokazih temelječe strategije, ki bodo pozitivno vplivale na izzive mladih, reševale problematiko brezposelnosti mladih, in ki bodo promovirale potencialne podjetništva. Poročilo predvsem prepozna ovire, s katerimi se soočajo mlade podjetnice ter izpostavlja priložnosti, na podlagi katerih se lahko mlade podjetnice podpre v okviru obstoječih politik.

Poročilo se tako osredotoča na priložnosti za mlade podjetnice v Sloveniji. Ob opisu ovir mladih podjetnic in njihovih potreb poročilo vsebuje tudi pregled obstoječih politik spodbujanja mladih podjetnikov (obeh spolov).

Tekom obravnave podjetniškega potenciala med mladimi ženskami se je postavilo ključno vprašanje, kateri so odločilni dejavniki pri podjetniški nameri in uspehu mladih v Sloveniji? Tako je cilj študije preučiti trenutno stanje na področju podjetništva mladih žensk v Sloveniji in opredeliti glavna gonila podjetniške aktivnosti in razloge zanjo kakor tudi glavne ovire in težave. Literatura in raziskave, ki so na voljo, to pojasnjujejo z vplivom osebnostnih lastnosti na podjetniško namero in uspeh podjetniških prizadevanj. Vendar pa je vsaka oseba obkrožena z vrsto različnih družbenih, kulturnih, političnih, gospodarskih in demografskih dejavnikov, zato podjetniške namere ni mogoče razlagati le z osebnostnimi lastnostmi. Na tem področju so bili glavni cilji študije:

1. Prikazati slovensko gospodarstvo in poslovno okolje skozi ustrezne gospodarske in poslovno demografske kazalnike.
2. Predstaviti morebitne usmeritve, strategije in akcijske načrte na področju podjetništva mladih ter ženskega podjetništva na nacionalni in/ali drugi ravni (posebne instrumente/ukrepe za spodbujanje ženskega podjetništva in njihovo uspešnost, posebne davčne olajšave za žensko podjetništvo ipd.).
3. Opredeliti glavne značilnosti ženskega podjetništva v Sloveniji.
4. Opredeliti glavne ovire, s katerimi se soočajo mlade podjetnice v Sloveniji.
5. Opredeliti glavne potrebe mladih podjetnic v Sloveniji.
6. Opredeliti izzive, povezane z mladimi podjetnicami, in politike, namenjene njihovem reševanju.
7. Opredeliti glavne priložnosti za pomoč mladim podjetnicam v Sloveniji.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

2. Metodologija

Septembra in oktobra 2018 je Mariborska razvojna agencija med mladimi ženskami, starimi 15–34 let, izvedla anketo, da bi bolje razumela njihove potrebe in ovire, s katerimi se soočajo pri odpiranju in vodenju svojih podjetij. Istočasno smo izvedli tudi intervjuje z glavnimi deležniki: ministrstvi, univerzami, sindikati, Zavodom za zaposlovanje in nevladnimi organizacijami. Pregled stanja med mladimi podjetnicami v državi temelji tudi na obstoječih nacionalnih statističnih podatkih in analizi strateških in ostalih dokumentov o ženskem podjetništvu, enakosti spolov in izzivih, s katerimi se soočajo mladi.

V poročilu so povzete ugotovitve naslednjih aktivnosti:

1) Sekundarna analiza podatkov, pridobljenih pri različnih državnih in mednarodnih ustanovah

Teoretični del študije smo opravili s pomočjo razpoložljivih dokumentov in poročil o slovenskem gospodarstvu ter poslovnem okolju in dokumentov o mladih podjetnikih in ženskem podjetništvu. Najprej smo analizirali podatke, na voljo pri Statističnem uradu Republike Slovenije (sekundarna analiza podatkov, na voljo na ravni NUTS 0, pridobljenih s spletne strani Statističnega urada Republike Slovenije (<https://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile1.asp>) in neposredno od raziskovalcev) ter drugih državnih ustanovah (npr. resornih ministrstvih). Treba je poudariti, da se statistični podatki o podjetnicah s podatkom o spolu zbirajo le v povezavi s samozaposlitvami in kot podatki o ženskah na vodstvenih položajih. Poleg tega smo opravili tudi sekundarno analizo podatkov Svetovne banke, Eurostata, OECD itd.

2) Kvantitativna raziskava na podlagi ankete med mladimi podjetnicami in tistimi, ki to nameravajo postati, starimi 15–34 let

Glavni cilj ankete med mladimi ženskami, ki vodijo lastno podjetje ali pa razmišljajo o njegovi ustanovitvi, je bil opredeliti njihove potrebe in ovire, s katerimi se soočajo pri poslovanju in/ali poskusu podjetništva. Podatke smo zbirali s vprašalnikom, ki je obsegal 19 vprašanj, razdeljenih v 6 sklopov. V prvem sklopu so bila osnovna vprašanja o spolu in starosti anketirank ter o njihovi državi izvora. V drugem sklopu so bila vprašanja o podjetniškem statusu anketirank in o njihovem morebitnem podjetju. Tretji sklop so sestavljala vprašanja o razlogih za podjetništvo in ovirah, četrti pa vprašanja o podjetniški samoučinkovitosti. Vprašanja v petem sklopu so bila usmerjena v kulturo in norme v državi kot dejavnika, ki lahko olajšata podjetništvo. Njihov namen je bil opredeliti glavne potrebe mladih podjetnic in priložnosti, da se jim zagotovi podporo. Vprašanja v šestem sklopu so se nanašala na demografske podatke anketirank.

Kvantitativna raziskava v obliki ankete med mladimi podjetnicami, starimi 15–34 let, ki imajo v lasti podjetje (oz. vsaj 51-odstotni delež) ali so na vodstvenem oziroma nadzornem položaju, je potekala med 1. septembrom in 15. oktobrom 2018 na spletni platformi: <http://www.efsa.unsa.ba/~nir/index.php/928792>. Podatke smo analizirali s programom za statistično obdelavo SPSS, da bi odkrili morebitne statistično značilne razlike med odgovori mladih žensk, ki podjetja še niso odprle, in tistih, ki so ga že.

Vprašalnik je izpolnilo 254 anketirank (mladih podjetnic oz. potencialnih podjetnic, starih 15–34 let). Dosegli smo jih prek partnerskih ustanov na lokalni in državni ravni, npr. Univerze v Mariboru, Zavoda za zaposlovanje, Srednje ekonomske šole in gimnazije Maribor, družbenih omrežij kot je Facebook, na poslovnem sejmu MOS-51 Celje, prek Evropske podjetniške mreže in

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

s pomočjo obsežnih adrem partnerjev v projektu WOMEN IN BUSINESS: Zavoda Mariborska razvojna agencija in Štajerske gospodarske zbornice.

3) Kvalitativna raziskava v obliki intervjujev s predstavnicami ključnih deležnikov

Z intervjuji smo želeli spoznati glavne značilnosti ženskega podjetništva v Sloveniji. Intervjuji so imeli štiri cilje:

1. Opisati, oceniti in primerjati trenutno stanje, oceniti ovire, s katerimi se morda soočajo mlade podjetnice, ter oceniti orodja in ukrepe za njihovo premagovanje;
2. Sprožiti lokalne razprave glede mladih, podjetništva in ženskega podjetništva;
3. Opisati obstoječe politike (ukrepe in aktivnosti), namenjene mladim, ženskam in podjetništvu;
4. Ugotoviti, kateri podatki se na nacionalni ravni zbirajo in uporabljajo pri merjenju podjetništva mladih žensk.

To smo izvedli v treh korakih. Najprej smo izbrali štiri glavne skupine deležnikov: regijske nevladne organizacije, regionalne izpostave organov RS, izobraževalni sistem in organizacije za podporo gospodarstvu.

Intervjuji so potekali od avgusta do oktobra. Mariborska razvojna agencija je izvedla intervjuje z naslednjimi predstavnicami različnih organizacij: mag. Mišo Osterc z Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (24. 8. 2018); Marto Turk iz Skupnosti slovenskih podjetnic (10. 9. 2018); mag. Vido Perko iz Regijskega sveta poslovnih žensk in podjetnic pri Štajerski gospodarski zbornici (11. 9. 2018); dr. Karin Širec z Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru (12. 9. 2018); mag. Mojca Skalar Komljanc z agencije SPIRIT Slovenija – Javne agencije Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije (14. 9. 2018); Lidijo Jerkič z Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (18. 9. 2018); Metko Cerar z Zavoda za zaposlovanje (2. 10. 2018); mag. Marušo Gortnar z Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (2. 10. 2018).

Vsak intervju je vključeval sedem glavnih tem:

1. Opis organizacije in intervjuvanke;
2. Mnenje o regionalnem razvoju na področju podjetništva mladih in žensk (preteklih, trenutnih in prihodnjih);
3. Izzive, politike, projekte in programe na področju podjetništva, predvsem mladih podjetnic;
4. Podatke o mladih podjetnicah v državi (znani in morebitni viri podatkov/podatkovne zbirke, potrebe po podatkih);
5. Mnenje o tem, zakaj je podjetništvo mladih žensk pomembno za področje dela organizacije;
6. Vključenost organizacije (kako na organizacijo, ki jo predstavlja intervjuvanka, vplivajo izzivi mladih, predvsem zaposlovanje).
7. Priporočila

Intervjuji so v povprečju trajali 90 minut. Za vsako intervjuvanko smo pripravili zapisnik in povzetek intervjuja. Ko smo opravili vse intervjuje in pripravili povzetke, smo povzeli ugotovitve.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

4) Študije primerov/življenjepisi na osnovi intervjujev

Ob intervjujih z deležniki ter preučevanjem statističnih podatkov pa smo, kot študijske primere, predstavili tudi uspešne mlade podjetnice. Ti primeri vsebujejo opise mladih podjetnic z informacijami o tem, kaj jih motivira, ter o preteklih ter sedanjih potrebah. Opisi so pripravljene v obliki študij primerov/življenjepisov na osnovi intervjujev. Vsi intervjuji z mladimi podjetnicami so vključevali štiri teme:

1. Opis intervjuvanke;
2. Njen podjetniški podvig;
3. Izkušnje;
4. Priporočila.

Rezultate teh dejavnosti smo predstavili v naslednjih poglavjih.

3 Slovenija

3.1 Splošna predstavitev Slovenije

Slovenija se je od osamosvojitve leta 1991 uspešno razvila v državo z naprednim gospodarstvom. Po ekonomski velikosti je ena od najmanjših držav članic OECD z BDP blizu 41,6 milijarde EUR. Med najmanjšimi je tudi z demografskega vidika, saj ima nekaj manj kot 2,1 milijona prebivalcev. Po recesiji je Slovenija leta 2014 ponovno začela beležiti gospodarsko rast, ki jo je omogočal neto izvoz, podprt z izboljšano stroškovno konkurenčnostjo. Rast BDP se bo letos po pričakovanjih okrepila na 3,6 % in se nato v letih 2018 in 2019 gibala okrog 3 % (povzeto po: UMAR, 2017a v OECD, 2017).

Gospodarska razvitost Slovenije precej zaostaja za povprečjem EU, vendar so trenutne gospodarske razmere in kratkoročni obeti za rast dobri. Razkorak med gospodarsko razvitostjo in evropskim povprečjem, ki izhaja iz nižje produktivnosti, se je po poglobitvi med krizo začel zmanjševati šele leta 2016, še zdaj pa je bistveno večji kot pred začetkom krize. Trenutna gospodarska gibanja so ugodna, gospodarska aktivnost se od leta 2014 ob rastočem povpraševanju in izboljšani konkurenčnosti pospešeno krepi, izboljšala pa se je tudi v krizi porušena stabilnost bančnega sistema ter javnih financ. Občutno se je povečala tudi naložbena aktivnost podjetij, ki je ključna za krepitev rasti produktivnosti.

Razlike v gospodarski razvitosti med regijami so v mednarodnem merilu relativno majhne in se v krizi niso povečale. Glede na slovensko povprečje so večinoma razvojno bolj ogrožene regije severovzhodne Slovenije (UMAR, Poročilo o razvoju 2018, stran 8).

Iz slovenskega poročila o razvoju (UMAR, 2018) lahko povzamemo naslednje bistvene ugotovitve o ženskem prebivalstvu:

- Vključenost otrok v predšolsko varstvo in vzgojo je v Sloveniji večja kot v povprečju EU, kar prispeva k visokemu deležu žensk, zaposlenih za polni delovni čas.
- V Sloveniji je nasilje nad ženskami pod povprečjem EU.
- V Sloveniji delež posameznikov s povprečno plačo in dopolnjenimi 40 leti pokojninske dobe med moškimi znaša 58,8 %, med ženskami pa 65,4 %.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

- Neenakosti v zdravju so se v Sloveniji v zadnjih desetih letih nekoliko zmanjšale, prav tako tudi vrzel v pričakovanem trajanju življenja (PTŽ) med visoko ter nizko izobraženimi v pričakovanem trajanju življenja pri 30. in 65. letu, vendar pri moških bolj.
- Slovenija je v zadnjih desetih letih hitro napredovala pri enakosti spolov. Velik napredek je bil narejen predvsem glede udeležbe žensk pri političnem odločanju, kar lahko povežemo s spremembo volilne zakonodaje (uvajanje spolnih kvot na kandidatnih listah) in posledičnim povišanjem vrednosti indeksa na področju moči.
- Razlike v delovni aktivnosti in plačilu glede na spol so majhne, v veliki meri zaradi dobre dostopnosti predšolske vzgoje, ustrezne ureditve starševskega dopusta, dobre izobraženosti žensk in visokega deleža zaposlitev žensk za polni delovni čas. Ženske so sicer na splošno bolj izobražene, vendar so redkeje zastopane v nekaterih bolj plačanih poklicnih skupinah in na vodstvenih delovnih mestih, njihove povprečne plače pa so tako nižje. Slovenija v zadnjih desetih letih ni zabeležila izboljšanja v kazalniku časa, ki posredno označuje uspešnost usklajevanja poklicnega in družinskega življenja ter delitev dela med moškimi in ženskami v gospodinjstvu. Ženske opravijo bistveno več neplačanega dela kot moški.
- Medtem ko ženske tedensko opravijo le pet ur manj plačanega dela kot moški, za oskrbo in neplačano delo v gospodinjstvu porabijo 32 ur na teden, moški pa 15 ur.
- Leta 2008 je bil delež žensk v slovenskem parlamentu 13,5 %, leta 2016 pa je znašal 35,6 %.
- Delež žensk s terciarno izobrazbo je precej višji od deleža moških, razlika med spoloma pa je večja kot v povprečju celotne EU. Delež terciarno izobraženih se je v obdobju 2008–2016 najbolj povečal v mlajši (25–34 let) in srednji (35–44 let) starostni skupini, kjer je tudi večji od povprečja EU.
- Delež mladih (30–34 let) s terciarno izobrazbo je visok. Po večletni rasti je bil leta 2016 s 44,2 % višji od povprečja EU (39,1 %) ter cilja strategije EU 2020 (40 %). Pri ženskah je ta delež veliko večji kot pri moških. Še vedno pa obstaja težava v neučinkoviti rabi terciarne izobrazbe, kar se kaže v neskladju med znanji in spretnostmi, saj je terciarno izobraževanje premalo usklajeno s potrebami poslovnega sektorja. Nizka je tudi učinkovitost študija, saj je kljub visoki vključenosti mladih v terciarno izobraževanje delež terciarno izobraženih v starostni skupini 20–24 let majhen. Rezerve obstajajo tudi v kakovosti terciarnega izobraževanja.
- Gospodinjstva so v letu 2016 finančno lažje shajala iz meseca v mesec kot vsa prejšnja leta. Najbolj se je stanje poslabšalo za samske ženske (42,2 %).
- Med krizo se je stopnja brezposelnosti moških povišala močnejše kot pri ženskah (in jo tudi preseгла), saj je kriza močno prizadela panoge, v katerih je pretežno zaposlena moška delovna sila. Brezposelnost moških je v zadnjih letih analiziranega obdobja sicer ostala nižja kot pri ženskah, na kar sta vplivali struktura okrevanja zaposlovanja v delovno intenzivnih panogah in omejitve zaposlovanja v javnem sektorju, kjer je delež ženske delovne sile večji od moške. Iz podobnih razlogov se je brezposelnost v zadnjih letih najbolj znižala ravno med nizko in srednje izobraženimi. Pri mladih (15–24 let), ki jih je kriza še posebej prizadela, se je od vrhunca v letu 2013 do leta 2017 znižala za več kot polovico (na 10 %) in bila tudi precej nižja od povprečja EU (16,9 %).
- Delež mladih, ki niso niti zaposleni niti vključeni v izobraževanje (delež NEET), je nižji kot v povprečju EU. Ženske se spopadajo z večjimi težavami pri prehodu iz šolanja v

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

zaposlitev, delež NEET (20–34 let) je med ženskami večji kot med moškimi, razlika med spoloma pa je bila leta 2016 večja kot ob začetku krize.

- Delež prekarnih zaposlitev, ki je eden izmed kazalnikov kakovosti zaposlitve, se je v Sloveniji v obdobju 2008–2016 nekoliko povečal in je bil precej nad povprečjem EU. Delež prekarnih zaposlitev med ženskami v starostni skupini 20–64 let je leta 2016 znašal 4,6 % (EU: 2,1 %), pri moških pa 3,8 % (EU: 2,2 %).
- Podobno kot v drugih državah so tudi v Sloveniji prekarne zaposlitve najpogostejše med mladimi, ženskami in nizko izobraženimi.
- Tudi delež začasnih zaposlitev se je v obdobju 2008–2016 nekoliko povečal in je nad povprečjem EU.
- Delež začasnih zaposlitev v starostni skupini 15–24 let je v Sloveniji najvišji med državami EU, na kar znatno vpliva razširjenost študentskega dela. Po deležu začasnih zaposlitev pri vseh starostnih skupinah, razen pri starostni skupini 55–64 let, Slovenija presega povprečje EU.
- Po padcu v obdobju krize je v zadnjih letih v Sloveniji absentizem znova v porastu. Odsotnost je bila bistveno višja pri ženskah kot pri moških, razlika pa se iz leta v leto povečuje. V letu 2016 so zaposleni v povprečju bili odsotni 14,5 koledarskega dneva, delež bolniškega staleža pa je v povprečju znašal 4,0 %.
- V Sloveniji je bilo leta 2015 bistveno več smrtnih primerov zaradi poškodb pri delu kot v povprečju EU. Za razliko od poškodb pri delu, ki so pogostejše pri moških, so v večini držav o več težavah z zdravjem poročale ženske (EU: ženske 8,4 %, moški 7,6 %; Slovenija: ženske 6,9 %, moški 5,6 %).
- Prebivalec Slovenije lahko v povprečju pričakuje nekaj več kot 58 let zdravega življenja, kar je bistveno manj od povprečja EU.
- Slovenija je v zadnjih desetih letih do leta 2015 po indeksu enakosti spolov (GEI, angl. *Gender Equality Index*) precej napredovala. Indeks se izračuna na podlagi 31 kazalnikov v okviru šestih področij: delo, denar, znanje, čas, moč in zdravje. Slovenija je v omenjenem obdobju napredovala za 7,6 točke in bila leta 2015 s 68,4 točke uvrščena na deseto mesto med državami EU. Za doseganje cilja SRS (vsaj 78 točk) bo potrebno napredovanje v podobnem tempu. Slovenija je v zadnjem desetletju podobno kot številne druge države najbolj napredovala v dimenziji moči. To se kaže zlasti v velikem napredku na področju udeležbe žensk pri političnem odločanju, ki je posledica sprememb volilne zakonodaje (uvajanje spolnih kvot na kandidatnih listah). Napredek je bil viden tudi na večini drugih področij, kjer Slovenija (razen pri znanju) tudi presega povprečje EU. Vključeni kazalniki na področju znanja kažejo največjo neenakost, saj ima Slovenija nizek delež moških, ki študirajo na področjih izobraževanja, zdravstva, humanizma in umetnosti. Ženske v EU, enako pa tudi v Sloveniji, so sicer na splošno bolj izobražene, vendar so manj pogosto zastopane v nekaterih bolj plačanih poklicnih skupinah in na vodstvenih delovnih mestih, njihove povprečne plače pa so zato nižje. Vendar pa sta v Sloveniji plačna vrzel in razlika med spoloma v stopnji delovne aktivnosti razmeroma majhni, kar se kaže v ugodnih rezultatih na področjih dela ter prihodkov. Podobno kot druge države EU je Slovenija nazadovala na področju razporeditve časa. Evropska komisija je zato predlagala dodatne usmeritve za usklajevanje poklicnega in družinskega življenja predvsem z vidika časa, posvečenega gospodinjstvu ter oskrbi družinskih članov.
- Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu je v Sloveniji v letih 2014 in 2015 preseglo povprečje EU.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

- V Sloveniji lahko ženske pri starosti 65 let v povprečju pričakujejo, da bodo živele še 21,4 leta, moški pa 17,6 leta. Ženske z nizko izobrazbo lahko pričakujejo še 21,1 leta življenja, tiste s terciarno pa 21,9 leta. Pri moških so razlike med bolj in manj izobraženimi bistveno večje (tisti z nizko izobrazbo lahko pričakujejo 16,8 leta, tisti s terciarno pa dve leti več). Razlika med spoloma je največja pri nizko izobraženih, kjer lahko ženske pričakujejo kar 4,3 leta življenja več kot moški. Pričakovano trajanje življenja pri 65 letih je v Sloveniji leta 2015 doseglo povprečje EU; za moške je krajše, za ženske pa daljše, kar kaže na to, da še obstajajo možnosti za izboljšanje življenjskega sloga, posebej pri moških. Tudi pri mlajših so razlike med spoloma glede na izobrazbo razmeroma velike.
- 40-letnice lahko pričakujejo, da bodo živele 5,6 leta dlje kot 40-letniki, nizko izobražene pa kar 7,1 leta dlje od moških, saj je razlika med nizko izobraženimi in povprečjem pri ženskah le 1,2 leta, pri moških pa kar 2,7 leta.
- Delež prebivalcev, ki redno opravljajo neplačano prostovoljsko delo, je nekoliko višji od povprečja EU.
- Delež vključenih v prostovoljsko delo v skupnostnih in socialnih službah ter političnih strankah in sindikatih je največji v starostni skupini 25–34 let ter je nekoliko večji pri moških. Ženske opravijo več prostovoljskega dela v družbenih gibanjih, pri čemer je delež vključenih v redno prostovoljsko aktivnost največji v starostni skupini 65+ let.
- Delež gospodinjstev, ki so poročala o težavah s kriminalom, vandalizmom ali nasiljem v svojem bivalnem okolju, je bil zadnjih deset let pod povprečjem EU.
- Največkrat so težave s kriminalom, nasiljem ali vandalizmom v okolici navedle samske osebe z vzdrževanim otrokom (12,2 %), sledijo gospodinjstva z dvema odraslima osebama in dvema otrokoma (10,3 %), samske ženske (9,9 %) ter osebe, starejše od 65 let (9,8 %) (UMAR, 2018).

Dokumenti o politiki v zvezi s spolom in mladino

V trenutnem strateškem dokumentu »Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020« je zastavljen pristop za vključevanje načela enakosti spolov. Strategija je v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki izvajata programe, namenjene pospeševanju razvoja novih zaposlitvenih možnosti s spodbujanjem podjetništva med ženskami (npr. Program za spodbujanje poklicnega napredovanja pri ženskah ter drugi programi za razvoj enakih zaposlitvenih možnosti, financirani iz Evropskega socialnega sklada).

Slovenija ima za mladino sprejeto nacionalno mladinsko politiko. Nacionalni program za mladino 2013–2022 je tematski vodič za mladinsko politiko in programe. Osredotoča se na pet ključnih področij: zaposlovanje in podjetništvo; stanovanja; zdravje in dobro počutje; družba in mladinski sektor; kultura, ustvarjalnost, dediščina in mediji. Mladinske in nevladne organizacije, ki izvajajo mladinske delovne programe na področjih neformalnega izobraževanja ter usposabljanja za mladinsko delo, mladinskega prostovoljnega dela, informiranja in svetovanja za mlade, vključevanja, aktivnega državljanstva, človekovih pravic, mednarodnega mladinskega dela, mobilnosti ter raziskav imajo dostop do financiranja (Youth Factsheet Slovenia, 2014). Urad Republike Slovenije za mladino znotraj Ministrstva za šolstvo, znanost in šport »spremlja razmere mladine ter izvaja ukrepe na področjih neformalnega izobraževanja, prostega časa in sodelovanja mladih v družbi« z dejavnostmi na področjih politike, izobraževanja, kulture, mednarodnega sodelovanja, raziskav, mladinskih organizacij, obveščanja ter svetovanja in

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

vključevanja. Svet Vlade Republike Slovenije za mladino svetuje vladi in lahko predlaga nove pobude ali spremembe politik (Youth Factsheet Slovenia, 2014).

Junija 2016 je bil sprejet izvedbeni načrt Resolucije o nacionalnem programu za mladino 2013–2022 (ReNMP13–22) za leti 2016 in 2017. ReNMP13–22 opredeljuje splošne cilje na posameznih prednostnih področjih. Za vsak cilj sta določena merilo uspešnosti in pričakovani razvojni učinek, ki naj bi ga zagotovil dosežen cilj. Prioritetni podpodročji nacionalnega programa za mladino za podzaposlenost in podjetništvo mladih vključujeta spodbujanje samoiniciativnosti, podjetništva ter samozaposlovanja mladih in povečevanja pomena razvoja podjetniške miselnosti ter znanj.

Slovenija je januarja 2014 sprejela izvedbeni načrt Jamstva za mlade (IN JZM). Maja 2016 je bilo sprejeto novo JZM za obdobje 2016–2020. Slovenija je upravičena do sredstev iz pobude za zaposlovanje mladih, v okviru katere ji je dodeljenih 9,21 milijona EUR (v tekočih cenah). Izvajanje usklajuje Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Namenska spletna stran Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) na naslovu <http://www.ess.gov.si/mladi> zagotavlja informacije o Jamstvu za mlade (JZM) in jim omogoča prijavo v program JZM. Od junija 2016 so podrobne informacije o JZM na voljo tudi na namenskem spletnem mestu za mlade (<http://www.junakizaposlovanja.si/>) (Evropska komisija, 2017b).

Aktivna politika zaposlovanja (APZ) je eden od ukrepov, s katerimi Slovenija povečuje zaposlenost in tako zmanjšuje brezposelnost na trgu dela. Zakon o urejanju trga dela (ZUTD) določa smernice za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Prednostne smernice APZ za obdobje 2016–2020 vključujejo zmanjševanje dolgotrajne brezposelnosti, aktivacijo najranjlivejših skupin (tj. mladih, starejših in nizko izobraženih) ter zmanjševanje strukturne brezposelnosti. Smernice APZ za obdobje 2016–2020 določajo tudi kazalnike za spremljanje in vrednotenje učinkovitosti ukrepov aktivne politike zaposlovanja v obdobju 2016–2020. Peti ukrep, določen v izvedbenem načrtu za obdobje 2016–2017, je na primer namenjen brezposelnim osebam, ki se želijo samozaposliti in tako uresničiti svojo poslovno idejo. S sredstvi Evropskega socialnega sklada (ESS) bodo podprti projekti, ki spodbujajo podjetništvo med mladimi. Da bi potencialnim podjetnicam omogočili premostitev začetnih finančnih ovir, bo del sredstev integralnega proračuna namenjenih spodbujanju podjetništva med ženskami. V Načrtu za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017 so predstavljeni tudi načrtovani učinki in rezultati ukrepov. Za njegovo izvajanje so odgovorni Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije ter koncesionarji (OECD, 2017).

Podporna infrastruktura za podjetja

Organizacije za podporo podjetjem so organizirane vertikalno in horizontalno po vsej državi in vključujejo javne, poljavne ter zasebne organizacije.

Slovenija ima dobro fizično podporno infrastrukturo, saj je v državi vzpostavljenih več inkubatorjev, tehnoloških parkov, pospeševalnikov in sodelovnih prostorov. Zakonodaja o podpornem okolju za podjetja se je pod različnimi vladami večkrat spremenila in mehanizmi podpore so bili nadgrajeni (ali morda samo preimenovani). Največji nacionalni instrument podpore so SIO (subjekti inovativnega okolja), ki jih usklajuje SPIRIT Slovenija.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Strategija razvoja Slovenije 2030 napoveduje »dostojno življenje za vse« (z odpravo vseh oblik diskriminacije, zlasti z odpravo vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami ter nasilja v družini, z zagotavljanjem razmer za dostop do temeljnih dobrin in z bojem proti sovražnemu govoru ter rasno motiviranemu nasilju). V okviru cilja »vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta« se predlaga spodbujanje zaposlovanja obeh spolov v spolno netipičnih ter deficitarnih poklicih. Kot je zapisano v SRS, stopnja izobraženosti med mladimi strmo narašča, kar je z vidika zagotavljanja potreb gospodarstva, ki bo po napovedih v prihodnje čedalje več povpraševanje po visoko izobraženi delovni sili, pozitiven trend.

Slovenska industrijska politika 2014–2020 (SIP) kot usmeritev št. 30 določa **spodbujanje podjetništva za mlade, ženske, socialna podjetja in mikropodjetja**, kar sodi v pristojnost Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Pametna specializacija (S4) je platforma za usmerjanje razvojnih naložb na področja, kjer ima Slovenija kritično maso znanja, kapacitet in kompetenc ter na katerih ima inovacijski potencial za konkurenčnost na globalnih trgih in s tem krepitev svoje prepoznavnosti. Strategija S4 ne predvideva spolno specifičnih ukrepov.

Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije 2011–2020

Struktura slovenskih raziskovalcev po starosti in spolu je zadovoljiva, saj se večja delež raziskovalcev, starih do 34 let. Ta delež je leta 1990 znašal 34 %, v letu 2008 pa že 39 %. Hkrati se v program mladih raziskovalcev vključuje tudi vse več žensk, zlasti v biotehniških vedah, medicini, družboslovju in humanistiki, kjer imajo ženske tudi večinski delež. Trenutni delež žensk med raziskovalci za Slovenijo znaša 34 % in presega povprečje EU 27 (30 %). Kljub temu je bilo leta 2007 v akademskem sektorju med rednimi profesorji le 17 % žensk.

Zmanjšati je treba vertikalno segregacijo, za to pa sta zelo pomembni podpora na upravni ravni za izvedbo sprememb in posodobitev raziskovalnih organizacij. Podpora je nujna za sprejetje ukrepov za enakost spolov, spremembo zakonodaje in usmeritev pozornosti na vlogo spolov v raziskavah ter pri pedagoškem delu in upravljanju institucij. Osnovni pogoj za tako podporo je dobro razumevanje pomembnosti enakosti spolov, zato bodo ob pomoči strokovnega telesa, Komisije za ženske v znanosti, podprte promocijske dejavnosti, pri imenovanju delovnih teles v pristojnosti Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter pripravi pravnih aktov in drugih strateških dokumentov pa se bo upoštevalo načelo uravnoveženega zastopanja obeh spolov. Področja in aktivnosti za izboljšanje kariernih možnosti za raziskovalce v vseh obdobjih kariere ter zagotavljanje načela enakih možnosti spolov bodo opredeljene v Akcijskem načrtu za izboljšanje kariernih možnosti za raziskovalce v vseh obdobjih kariere in za zagotavljanje načela enakih možnosti spolov. Za njegovo pripravo sta odgovorna Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki ga predložita v sprejem Vladi Republike Slovenije (RISS 2020).

Glavne institucije, povezane z ženskami v podjetništvu

Z vidika žensk v podjetništvu so glavni institucionalni akterji pristojni ministrstvi in njihovi nacionalni agenciji: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo s

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

SPIRIT Slovenija – Javno agencijo Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije. Čeprav so novim, hitro rastočim in podobnim podjetjem na voljo številni instrumenti (fizična infrastruktura – inkubatorji, tehnološki parki, pospeševalniki, sodelovni prostori, živi laboratoriji itd.; usposabljanje in svetovanje; finančne spodbude – predvsem od Slovenskega podjetniškega sklada, delno tudi od SPIRIT Slovenija ter SID banke), ti z redkimi izjemami niso spolno specifični.

Pod okriljem različnih ministrstev ter agencij je vzpostavljenih več politik in programov, ki naj bi ženskam ter mladim omogočili prispevati k trgu dela in družbi. Za mlade so opredeljene obsežne ter natančne politike in programi, medtem ko za druge (npr. invalide) ni posebnega poudarka na vključevanju v podjetništvo.

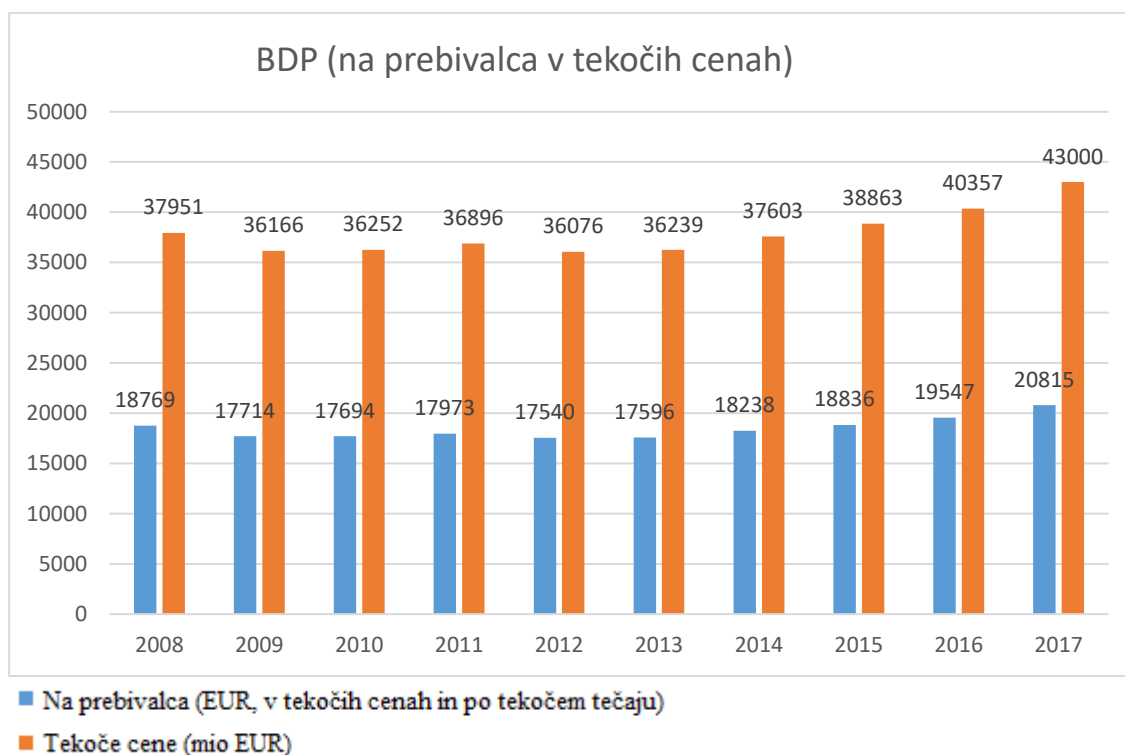
3.2 Gospodarski razvoj Slovenije

Z gospodarskim okrevanjem se je okreпил delež prebivalstva, ki začneja podjetniško pot, povečalo pa se je tudi število hitro rastočih podjetij. Podjetništvo je pomemben dejavnik dolgoročne rasti produktivnosti, saj pomeni potencial za prenos znanja in inovacij v prakso, hkrati pa so podjetniki tudi najpomembnejši akterji v pretvarjanju novih idej v tržno uspešne inovacije. Število nastajajočih in novih podjetij (stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti) se v Sloveniji od leta 2012 znova povečuje ter je bilo v letih 2016–2017 precej višje kot v predkriznem letu 2007, prvič od krize pa tudi vidneje nad povprečjem držav EU. Sprva se je povečevalo predvsem zaradi nuje, v zadnjih dveh letih pa so na večje število odločitev za podjetništvo vplivale zlasti zaznane poslovne priložnosti, kar je lahko ugodno izhodišče za nadaljnjo rast in razvoj teh podjetij. V Sloveniji se je v zadnjih letih okrepilo tudi zagonsko podjetništvo z inovativnimi izdelki in storitvami predvsem na podlagi digitalnih tehnologij, ki imajo velik potencial za rast. Od leta 2015 se krepi tudi število hitro rastočih podjetij, vendar je v mednarodnem merilu še nizko. Njihovo število se najhitreje povečuje v dejavnostih trgovinskega sektorja, le v predelovalnih dejavnostih je delež hitro rastočih podjetij nekoliko nad evropskim povprečjem (UMAR, Poročilo o razvoju 2018, str. 20–21).

V letu 2018 je BDP na prebivalca znašal 20.815 EUR, kar je več kot pred krizo.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Slika 1: BPD na prebivalca v tekočih cenah v Sloveniji v obdobju 2008–2017

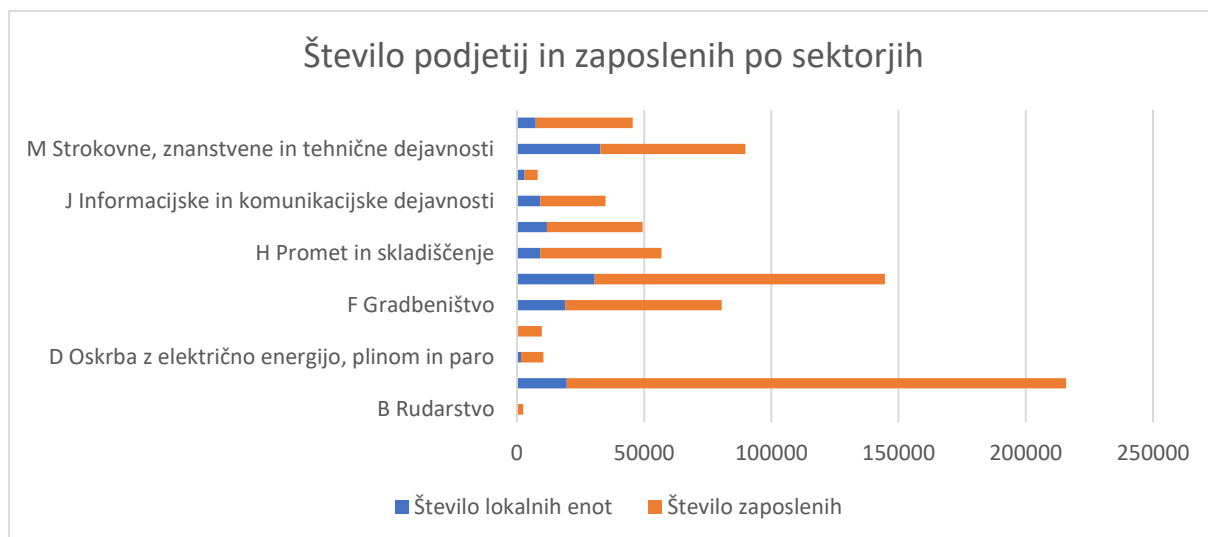

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Največje število zaposlenih je v predelovalnih dejavnostih (skupina C), sledijo pa trgovina in druge dejavnosti, kot so strokovne, znanstvene ter tehnične dejavnosti.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Slika 2: Število podjetij in zaposlenih po sektorjih

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Učinkovitost institucionalnega okvira in delovanja države ter njenih inštitucij je v Sloveniji ključnega pomena za spodbudno podjetniško okolje. Mednarodne raziskave in organizacije (WEF, IMD, Svetovna banka, Evropska komisija, OECD) Slovenijo opozarjajo na vmešavanje države v poslovanje podjetij (ter prepočasno zmanjševanje administrativnih bremen za podjetja), neučinkovito upravljanje in odprodajo podjetij v državni lasti, velika težava pa sta tudi neustrezna organiziranost ter nepovezanost posameznih delov javne uprave.

Nedavne ankete med gospodarstveniki kažejo, da so glavne ovire za poslovanje v Sloveniji v zadnjih letih povezane z davki in davčno politiko. V zadnjem desetletju je bil narejen pomemben napredek za preprostejšo in hitrejšo ustanovitev podjetij, po začetku krize pa se je pokazalo, da je bilo narejeno premalo za podporo dejanskemu delovanju podjetij. Na preprostejše poslovanje v Sloveniji so pomembno vplivale spremembe stečajne zakonodaje v letu 2013, ki so precej skrajšale trajanje stečajnih postopkov in izčrpavanje insolventnih dolžnikov. Raziskava WEF na podlagi anket ugotavlja, da sta glavni oviri za poslovanje v Sloveniji višina davčnih stopenj (in visoki stroški dela zaradi višine socialnih prispevkov) ter neustrezna davčna zakonodaja, kar pomeni tudi, da višina davčnih stopenj zavira rast naložb. Ovira pri preprostosti poslovanja so tudi dolgotrajni postopki, povezani z javnimi storitvami, ki izvirajo predvsem iz predpisov o prostorskem načrtovanju in gradbenih dovoljenjih (ter so tudi posledica dolgotrajnega usklajevanja z drugimi deležniki v postopkih), in delovna zakonodaja, ki je po mnenju gospodarstvenikov preveč omejevalna (UMAR, Poročilo o razvoju 2018).

Nepriklagovana plačna vrzel med spoloma je pomemben kazalnik za merjenje razlik v povprečnih plačah moških in žensk v EU. Leta 2016 je bila plača žensk v celotni EU-28 povprečno za 16,2 % nižja od plače moških, v evrskem območju pa je razlika znašala 16,3 %. Najmanjše razlike v povprečnih plačah med spoloma so bile zabeležene v Romuniji, Italiji, Luksemburgu, Belgiji,

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Poljski, Sloveniji in Hrvaški (v vsaki od teh držav je bila razlika manj kot 10 %). Največje plačne vrzeli med spoloma so bile ugotovljene v Estoniji (25,3 %), Češki (21,8 %), Nemčiji (21,5 %), Združenem kraljestvu (21 %) in Avstriji (20,1 %). Čeprav je plačna vrzel v Sloveniji leta 2016 znašala le 7,8 %, se je od leta 2011 povečala za 4,5 odstotne točke. K plačnim vrzelim prispevajo razni dejavniki, kot so razlike v stopnjah delovne aktivnosti, razlike v poklicih in dejavnostih, pri katerih običajno prevladujejo moški ali ženske, razlike v obsegu zaposlenosti za krajši delovni čas med moškimi ter ženskami in odnos kadrovskih oddelkov v zasebnih ter javnih organih do poklicnega razvoja in neplačanega in/ali porodniškega/starševskega dopusta. Nekateri dejavniki, ki lahko vsaj delno pojasnijo razlike v plačah med spoloma, vključujejo področno in poklicno razlikovanje, izobraževanje ter usposabljanje, ozaveščanje in preglednost ter neposredno diskriminacijo. Razlike v plačah med spoloma odražajo tudi druge neenakosti, predvsem pogosto nesorazmeren delež družinskih obveznosti žensk in s tem povezane težave pri usklajevanju poklicnega ter zasebnega življenja. Številne ženske delajo s krajšim delovnim časom ali imajo nestandardne pogodbe: čeprav jim to omogoča, da ostanejo na trgu dela, medtem ko opravljajo družinske obveznosti, lahko negativno vpliva na njihovo plačo, poklicni razvoj, možnosti napredovanja in pokojnino (EUROSTAT, 2018).

Na podjetniško aktivnost v Sloveniji pomembno vpliva podjetniški ekosistem, ki prispeva k uvajanju in delovanju inovacijskih sistemov, ekonomiji znanja ter konkurenčnosti. GEM ga je ocenjeval s pomočjo izbrane skupine nacionalnih izvedencev (podjetniki in drugi posamezniki iz gospodarstva, politike, državne uprave ter akademske sfere), ki imajo znanje in izkušnje z delovanjem na različnih področjih, povezanih z razvojem podjetništva v državi. Izvedenci so podjetniški ekosistem ocenjevali na podlagi devetih področij: finančna podpora, vladne politike, vladni programi, izobraževanje in usposabljanje za podjetništvo, raziskave in razvoj, dostop do poslovne in strokovne infrastrukture, odprtost in konkurenčnost na notranjem trgu, dostop do fizične infrastrukture ter kulturne in družbene norme. V letu 2016 je bila večina teh področij še vedno ocenjena pod povprečjem držav članic EU, z izjemo dinamike notranjega trga, dostopa do fizične infrastrukture in v manjšem delu tudi podpore vladne politike (GEM Slovenija, 2016).

Slovenski izvedenci z najnižjimi ocenami ocenjujejo kakovost izobraževanja in usposabljanja za podjetništvo na osnovni ravni izobraževanja (s povprečno oceno 2,71 na lestvici od 1 do 9); ta raven ima najnižje ocene tudi v skupini inovacijskih gospodarstev ter držav članic EU.

Prav zato podjetniško izobraževanje še naprej ostaja eno ključnih področij, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje, tudi zaradi razvoja spodbudne podjetniške kulture, pri čemer Slovenija še vedno najbolj zaostaja za povprečjem držav članic EU. Ker ustvarjanje podjetništvu naklonjene kulture zahteva usposobljene posameznike in spremembo trenutne miselnosti ter obstoječih vrednot v bolj podjetniško usmerjene, je pomembno vlaganje v formalno in neformalno izobrazbo. Izvedenci na tem mestu predlagajo sistematično uvedbo podjetniških vsebin ter vzgajanje podjetniške miselnosti na vseh ravneh izobraževalnega procesa, vključevanje praktičnih vsebin in pristop k novim, trajnostnim poslovnim modelom v učnih načrtih. Sooblikovanje podjetništvu naklonjene kulture je po mnenju izvedencev mogoče tudi z intenzivnim ozaveščanjem in širjenjem pozitivnih podjetniških zgodb v medijih ter na podjetniških dogodkih in neformalnih srečanjih, ki jih v Sloveniji ne primanjkuje.

Podjetniške namere in podjetniško aktivnost bi bilo mogoče bistveno povečati z olajšanim dostopom do financiranja, ki je v Sloveniji v letu 2016 dosegel povprečno oceno 3,94 (nižje od

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

povprečne ocene skupine inovacijskih in tudi učinkovitostnih držav) ter se je glede na leto 2015 še poslabšal. Kljub precejšnjemu angažiranju vlade v zadnjih letih dostop do finančnih virov še vedno ostaja velik izziv za MSP v Sloveniji, kaže pa se tudi izrazita potreba po zagotovitvi dodatne podpore podjetjem, predvsem pri povezovanju z zasebnimi vlagatelji (poslovnimi angeli, pospeševalniki, vlagatelji tveganega kapitala, strateškimi partnerji ipd.).

Vladne politike in predpisi imajo ključno vlogo pri ustvarjanju ugodnega podjetniškega okolja. Nacionalni izvedenci sicer soglašajo, da v Sloveniji obstaja interes oblikovalcev politike po spodbujanju podjetniške aktivnosti na nacionalni in še močnejše na lokalni ravni, vendar menijo tudi, da se ta interes v praksi ne udejanja dovolj učinkovito in ne na vseh področjih. Predlogi strokovnjakov za izboljšave v okviru vladnih politik (72,2 % vseh navedb) so se tako tudi v letu 2016 v največji meri nanašali na temeljito davčno reformo in poenostavitev administrativnih ovir ter birokracije, kar je velika ovira za MSP in zaviralno vpliva na podjetniške namere. Čeprav je okvir vladnih programov s povprečno oceno 4,3 ocenjen nekoliko slabše, kot je bil leta 2015 (4,5), pa so izvedenci ravno na tem področju prepoznali tudi največ prednosti, ki pomembno prispevajo k podjetniški aktivnosti v Sloveniji (38,9 % vseh navedb).

Oblikovanje učinkovitega in v razvoj usmerjenega podjetniškega ekosistema zato še naprej ostaja pomembna naloga. K njegovemu učinkovitemu delovanju morajo prispevati vsi deležniki – od države in njenih agencij, izobraževalnih inštitucij, podpornih organizacij ter lokalnih deležnikov do obstoječih podjetij in ustaljenih podjetnikov, ki lahko nastajajočim ter novim podjetnikom s poslovnim sodelovanjem in mentorskimi nasveti pomagajo k uspešnemu poslovanju ter rasti. Letošnja predstavitev rezultatov GEM zato vključuje tudi nekaj primerov dobre prakse podjetniških ekosistemov po svetu, ki kažejo številne možnosti za vzpostavitev in izvajanje posameznih elementov podjetniškega sistema (GEM Slovenija, 2017).

Uradniki, s katerimi so bili opravljeni razgovori, vsaj tisti, ki so odgovorni za podjetništvo, ne razlikujejo med podjetji glede na spol in pravijo: »Podjetniško naložbo je treba podpreti, ker je dobra in finančno upravičena, ne pa zato, ker jo je predlagala ženska.« Vendar pa so mehki in z zaposlovanjem povezani ukrepi lahko vezani na spol ter stopnjo izobrazbe (za več informacij glejte dobre prakse, navedene v tem dokumentu).

Zanimivo je, da tudi mlade podjetnice ne pričakujejo upravičenosti do posebnih sredstev le na podlagi svojega spola, temveč izključno zaradi svoje poslovne ideje, in zahtevajo enako obravnavanje vseh mladih podjetnikov. Izpostavljajo potrebo po financiranju zaposlitve v prvih dveh letih, ko mladi podjetniki še niso sposobni dosegati dobrih finančnih rezultatov in ne morejo pridobiti bančnih posojil. Menijo, da mora biti v prvih dveh letih poudarek na razvoju izdelka/storitve.

4. Žensko podjetništvo v številkah

Globalni podjetniški monitor (GEM) meri podjetniško aktivnost. Skupna stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti (TEA) oz. delež odraslih, ki odpirajo ali vodijo novo podjetje (odprto manj kot 42 mesecev), kaže, da je pri prebivalcih Slovenije verjetnost, da bodo v to vključeni, nižja od povprečja EU.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Medtem ko je stopnja podjetniške aktivnosti med moškimi enaka povprečju EU, ženske pri vključenosti v zgodnjo podjetniško aktivnost za njimi zaostajajo. To pomeni, da ženske predstavljajo velik podjetniški potencial, ki ni v celoti izkoriščen, še posebej zato, ker precej visok delež žensk v podjetništvo vstopi iz nuje. Najvišja stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti (TEA1) je bila leta 2016 opažena v starostni skupini 25–34. V primerjavi z letom prej je prišlo do največje spremembe v najmlajši starostni skupini (18–24), kjer se je delež nastajajočih in novih podjetij občutno povečal (s 5,5 % leta 2015 na 17,5 % leta 2016). Vendar je pri interpretaciji teh podatkov potrebna previdnost, saj podatki GEM ne omogočajo podrobne analize dejavnikov, ki so k temu prispevali. Visoka stopnja podjetniške aktivnosti v tej starostni skupini je lahko le posledica precej visoke stopnje brezposelnosti med mladimi. Samozaposlitev je lahko pri tako mladih letih tvegana, saj ti posamezniki nimajo praktično nobenih izkušenj na trgu dela (Rebernik et al., 2017). Po podatkih GEM za Slovenijo je opaziti tudi stalno zmanjševanje stopnje zgodnejše podjetniške aktivnosti med starejšimi, kjer je razlika opazna tudi pri primerjavi s povprečjem EU. Spreminjanje starostne strukture prebivalstva predstavlja izziv za oblikovalce politike, saj se bo delež starejših v naslednjih 35 letih skoraj podvojil. Osebe v tej starostni skupini imajo veliko izkušenj, virov in so dobro povezane, zato bi jih bilo pametno podpreti z ustreznimi politikami, ki bi te prednosti izkoristile (OECD, 2017).

Delež podjetništva iz nuje je zelo podoben povprečju EU v obdobju 2012–2016 (21,1 % oz. 22,1 %). Pri ženskah (25 %) in starejših (25 %) je bila verjetnost, da so se za podjetništvo odločili iz nuje, največja.

Delež odraslih, ki nameravajo odpreti podjetje v naslednjih treh letih, se je precej povečal (z 10,02 % leta 2015 na 14,3 % leta 2016) (Rebernik et al., 2016, 2017). Med mladimi je bila verjetnost za to nad povprečjem EU. Dejstvo, da je le 5,06 % posameznikov dejansko odprlo novo podjetje in da so poslovali manj kot tri mesece (novi podjetniki), kaže na razkol med podjetniškimi ambicijami in dejansko aktivnostjo pri odpiranju podjetij in začetku poslovanja. Ti podatki kažejo tudi, da se mladi pri ustanavljanju podjetij soočajo s precej visokimi ovirami (OECD, 2017).

4.1 Statistični podatki o podjetjih v Sloveniji

Slovenska MSP ustvarjajo 65,1 % dodane vrednosti in 73,4 % zaposlitev v nefinančnem poslovnem sektorju, kar je nad povprečjem EU (56,8 % in 66,4 %). Vendar pa je njihova produktivnost skoraj za četrtno nižja od povprečja EU. V obdobju 2013–2017 so MSP v slovenskem nefinančnem poslovnem sektorju zabeležila močno rast: njihova dodana vrednost je zrasla za 33,4 % in število zaposlitev za 5,6 %, kar občutno presega primerljivi vrednosti pri velikih podjetjih. Med letoma 2016 in 2017 je dodana vrednost MSP zrasla za 8,8 %, kar je najvišji letni skok od začetka finančne krize v 2008. Število zaposlitev v MSP se je v tem obdobju povečalo za 2,9 %, kar je prav tako največja letna rast od leta 2008. Obeti za MSP in celoten slovenski nefinančni poslovni sektor ostajajo dobri. V obdobju 2017–2019 je napovedana 11,6-odstotna rast dodane vrednosti, ki jo ustvarijo. Nasprotno pa je pričakovana le 0,6-odstotna rast zaposlitev v tej skupini.

---

¹ TEA je skupna stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti, ki predstavlja delež prebivalstva, ki odpira podjetje ali ga je odprlo v zadnjih 42 mesecih. Delež TEA, ki predstavlja podjetništvo iz nuje, je delež podjetnikov, ki so vključeni v odpiranje podjetja ali vodijo podjetje, odprto v zadnjih 42 mesecih, ki so se odločili za odprtje podjetja, ker niso imeli boljše možnosti zaposlitve.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Pomanjkanje kvalificirane delovne sile je za deležnike iz te skupine še vedno pomembno področje, ki ga je nujno treba obravnavati v okviru politike. Močnejše povezovanje med gospodarstvom in akademskimi skupnostmi ter ustanovami bi s tega vidika bilo zelo koristno. Treba je bolje razviti alternativne vire financiranja, predvsem za hitro rastoča inovativna podjetja, in sprejeti druge ukrepe za krepitev trga kapitala. Kljub napredku pri zmanjševanju administrativnega bremena pa predvideni rezultati preizkusa in ocene vpliva na konkurenčnost MSP še nimajo pričakovanega učinka in bi morali poleg primarne zakonodaje vključevati tudi podzakonske akte. Potrebno je tudi boljše izvajanje načela »samo enkrat«. Pospešiti je treba prehod na popolnoma centraliziran model e-naročanja in MSP omogočiti boljši dostop do javnih naročil (https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_sl).

Tabela 1: Podjetja, zaposleni in dodana vrednost v Sloveniji in EU

Velikost	Število podjetij			Število zaposlenih			Dodana vrednost		
	Slovenija		EU28	Slovenija		EU28	Slovenija		EU28
	Število	Delež	Delež	Število	Delež	Delež	Milijarda EUR	Delež	Delež
Mikro podjetja	135.230	95 %	93,1 %	217.411	36,2 %	29,4 %	5,2	23,4 %	20,7 %
Mala podjetja	5.776	4,1 %	5,8 %	110.012	18,3 %	20 %	4,5	19,9 %	17,8 %
Srednje velika podjetja	1.100	0,8 %	0,9 %	113.349	18,9 %	17 %	4,9	21,8 %	18,3 %
MSP	142.106	99,8 %	99,8 %	440.772	73,4 %	66,4 %	14,6	65,1 %	56,8 %
Velika podjetja	221	0,2 %	0,2 %	160.084	26,6 %	33,6 %	7,8	34,9 %	43,2 %
Skupaj	142.327	100 %	100 %	600.856	100 %	100 %	22,4	100 %	100 %

Vir: SBA, Factsheet Slovenia

Slovenska MSP ustvarjajo 65,1 % dodane vrednosti in 73,4 % zaposlitev v nefinančnem poslovnem sektorju, kar je nad povprečjem EU (56,8 % in 66,4 %). Povprečno imajo MSP 3,1 zaposlenega, kar je pod povprečjem EU (3,9). Letna produktivnost v MSP znaša približno 33.100 na osebo, kar je skoraj za četrtnino manj od povprečja EU. Predelovalna industrija in vele- ter maloprodaja so največje panoge, ki ustvarjajo 51,7 % dodane vrednosti in 45,9 % zaposlitev v MSP.

V obdobju 2013–2017 so MSP v slovenskem nefinančnem poslovnem sektorju zabeležila močno rast: njihova dodana vrednost je zrasla za 33,4 % in število zaposlitev za 5,6 %, kar občutno presega primerljivi vrednosti pri velikih podjetjih. Med letoma 2016 in 2017 je dodana vrednost MSP zrasla za 8,8 %, kar je najvišji letni skok od začetka finančne krize v 2008. Število zaposlitev v MSP se je v tem obdobju povečalo za 2,9 %, kar je prav tako največja letna rast od leta 2008.

V slovenski predelovalni industriji MSP ustvarijo 52,2 % vse dodane vrednosti v panogi, kar pomeni, da imajo večjo vlogo kot na splošno v EU, kjer ustvarijo 41,6 % dodane vrednosti. Med letoma 2013 in 2017 so bila MSP stalno vodilna v rasti znotraj tega sektorja in ustvarjeno dodano vrednost povečala za 39,6 %, zaposlitve pa za 4,9 %, s čimer so v rasti prekosila velika podjetja. Glavno gonilo rasti v predelovalni industriji je bilo povečano povpraševanje iz tujine in

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

posledično večji izvoz. Po obsežnem prestrukturiranju po krizi leta 2008 se je povečal izvoz srednje in predvsem visokotehnoloških izdelkov, ki ustvarjajo več dodane vrednosti kot nizkotehnološki izdelki, ki so predstavljali večino izvoza pred krizo. Posledično so visokotehnološki izdelki leta 2017 predstavljali 20 % vsega izvoza. Poleg tega je prišlo v predelovalni industriji tudi do izboljšanja pri internacionalizaciji in vključenosti v globalne vrednostne verige, ker so stroški dela rasli počasneje od produktivnosti, stroškovne konkurenčnosti slovenskih podjetij. Vendar pa MSP v panogi še vedno ustvarijo 8,6 % manj zaposlitev kot v obdobju pred 2008, saj so številni v delovno intenzivnih podsektorjih šli v stečaj ali bili prisiljeni zmanjšati svoje poslovanje in delovno silo.

V prevozništvu in skladiščenju se je dodana vrednost, ki jo ustvarijo MSP, v obdobju 2013–2017 povečala za 33,6 %, zaposlitve pa za 14,1 %, kar je občutno nad rastjo v velikih podjetjih. To je predvsem posledica rasti v kopenskem prevozu tovora. Podjetja v tej panogi izkoriščajo prednosti dveh pan-evropskih prometnih koridorjev (V med Benetkami in Kijevom in X med Salzburgom in Solunom), ki se sekata v Ljubljani. Ponovno odprtje tradicionalnih prometnih in trgovinskih poti je ustvarilo pozitiven trend na področju storitev cestnega in železniškega prometa, zaradi česar se Slovenija med državami EU po količini cestnega tovornega prometa na prebivalca uvršča v sam vrh. Pred letom 2005 je bil obseg cestnega tovornega prometa domačih prevozniških podjetij (v tonah/kilometer na prebivalca) na ravni povprečja EU, leta 2015 je bil 2,5-krat večji. Razlogi za to so porast v domačem in tujem povpraševanju ter večja mednarodna usmerjenost prevoznikov (ki jo omogoča odpiranje trga v EU). Padanje cen goriv od leta 2014 je še povečalo konkurenčnost cestnega prevoza. Poleg tega so prevozniška podjetja s finančnim prestrukturiranjem uspešno zmanjšala svoj dolg. Boljši dostop do financiranja je MSP omogočil povečati naložbe in s tem ob izboljšanju produktivnosti tudi povečati svojo konkurenčnost na mednarodnem trgu. Poleg tega je Eko sklad v obdobju 2013–2015 povečal vlaganje v prevoznništvo in zagotovil sredstva za naložbe v okolju prijazna vozila.

V zadnjih letih je podjetniški trend v Sloveniji pozitiven in število novo odprtih podjetij stalno presega število zaprtih. Leta 2016 je bilo registrirano 19.901 novo podjetje. Kljub rahlemu upadu (2,2 %) v številu registracij med letoma 2015 in 2016 je bila neto prirast novih podjetij leta 2016 še vedno 8.612. To je posledica velikega padca (14,8 %) v številu zaprtih podjetij v primerjavi z letom prej. Leta 2016 se je skupaj zaprlo 11.289 podjetij, že tretje leto zapored pa je Slovenija zabeležila neto prirast prek 7.400 podjetij.

Rast v zadnjih letih je predvsem rezultat gospodarskega okrevanja, dobre podjetniške infrastrukture (univerzitetnih inkubatorjev, pisarn za skupno uporabo, točk »vse na enem mestu«, tehnoloških parkov) in uveljavljenega start-up ekosistema, ki ga omogoča iniciativa Start:up Slovenija. V nadaljevanju so predstavljeni podatki, zbrani v projektu EU Startup Monitor, ki zajemajo predvsem nova podjetja, usmerjena v splet in tehnologijo. Slovenski start-up ekosistem se zadnja leta aktivno razvija. Tipičen ustanovitelj podjetja ima univerzitetno diplomu (69,4 %). Pri tem pa delež ustanoviteljev brez univerzitetne diplome s 27,8 % znatno presega povprečje EU 13,6 %. Slovenska podjetja start-up poslujejo v številnih panogah, kot so spletni portali s storitvami (11,1 % v primerjavi s povprečjem EU 3,6 %) ali svetovanje (11,1 %), pri čemer je Slovenija v samem vrhu EU po deležu teh podjetij, ki se ukvarjajo z izobraževalno dejavnostjo (8,3 % v primerjavi s povprečjem EU 3,5 %). Trenutno imajo v povprečju 5,4 zaposlenega, kar je pod povprečjem EU (12,8), vendar pa kažejo močan namen širjenja na domačem in mednarodnem tržišču. Načrtujejo namreč, da bodo v naslednjih 12 mesecih v povprečju zaposlila po novega 5,8 zaposlenega in tako podvojila svojo velikost. Kar se tiče

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

internacionalizacije poslovanja, 92,6 % teh podjetij se namerava širiti znotraj evrskega območja, 22,2 % pa se jih zanima tudi za širitev na Bližnji vzhod (povprečje EU 15,3 %) in v Južno Afriko (povprečje EU 14,8 % EU). 74,4 % svojih prihodkov ustvarijo iz poslovanja z drugimi podjetji. Geografsko središče skupnosti start-up je Ljubljana, vendar pa se krepi tudi skupnost v Mariboru.

Leta 2015 je bilo 627 slovenskih podjetij – 8,7 % vseh gospodarskih podjetij z vsaj 10 zaposlenimi – hitro rastočih podjetij. Ta delež je nižji od povprečja EU 9,9 %. Hitro rastoča podjetja so predvsem pogosta v segmentu drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti z 12,9-odstotnim deležem ter v prometu in skladiščenju z 12-odstotnim deležem.

Obeti za MSP in celoten slovenski nefinančni poslovni sektor ostajajo dobri. V obdobju 2017–2019 je napovedana 11,6-odstotna rast dodane vrednosti, ki jo ustvarijo. Nasprotno pa je pričakovana le 0,6-odstotna rast zaposlovanja, kar pomeni 2.900 novih delovnih mest.

Kazalniki uspešnosti

V Sloveniji se z industrijsko proizvodnjo meri proizvodnja podjetij, ki sestavljajo industrijski sektor gospodarstva. Predelovalna industrija je najpomembnejša panoga in predstavlja 90 % vse proizvodnje. Največje panoge znotraj predelovalne industrije so: proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav (12 % vse proizvodnje), proizvodnja električne opreme (10 %), proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic (7 %), proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas (7 %), proizvodnja strojev in opreme (6 %), proizvodnja prehrabnenih izdelkov (5 %) in proizvodnja kovin (5 %). Dobava električne energije, plina in pare predstavlja 9 % celotne proizvodnje, rudarjenje pa 1 %.

Leta 2017 je bilo v Sloveniji skupno 196.072 podjetij, od tega 143.894 mikro podjetij z 0–1 zaposlenim, 42.544 mikro podjetij z 2–9 zaposlenimi, 7.268 malih podjetij z 10–49 zaposlenimi, 2.027 srednje velikih podjetij s 50–249 zaposlenimi in 339 velikih podjetij z več kot 250 zaposlenimi. Zaposlovala so 858.203 oseb, od tega mikro podjetja z 0–1 zaposlenim 108.259, mikro podjetja z 2–9 zaposlenimi 146.292 oseb, mala podjetja (10–49 zaposlenih) 143.423, srednje velika podjetja (50–249 zaposlenih) 200.017 in velika podjetja 260.212 oseb. Skupni promet (v 1000 EUR) je za mikro podjetja z 0–1 zaposlenim znašal 7.221.593, mikro podjetja z 2–9 zaposlenimi 14.000.000, mala podjetja (10–49 zaposlenih) 20.000.000, srednje velika podjetja (50–249 zaposlenih) 25.000.000 in velika podjetja 32.581.438.

Največje število velikih podjetij (112) je v predelovalni industriji, čemur je treba prišteti še 495 srednje velikih in 1.646 malih podjetij (skupaj 19.556). V gradbeništvu je 19.508 podjetij, od tega 11 velikih, 84 srednje velikih in 996 malih, ostala so pa mikro podjetja. V trgovini na drobno in debelo posluje 27.007 podjetij (30 velikih, 180 srednjih in 1.144 malih), s strokovno, znanstveno ali tehnično dejavnostjo pa se jih ukvarja 33.326, od tega je 6 velikih, 56 srednje velikih, 577 malih, ostala so pa mikro podjetja.

Največji promet so ustvarila podjetja v trgovini na drobno in debelo, in sicer 31.112.989.000 EUR, sledijo predelovalna industrija s 26.436.049.000 EUR, od tega so ustvarila velika podjetja 13.585.988.000 EUR, srednje velika podjetja 6.499.876.000 EUR in mala podjetja

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

4.012.194.000 EUR, oskrba z električno energijo, plinom in paro s 5.584.681.000 EUR (večino tega, 3.608.803.000 EUR so ustvarila srednje velika podjetja), finančne in zavarovalniške dejavnosti s 4.469.816.000 EUR, gradbeništvo s 4.463.442.000 EUR, druge strokovne storitve s 4.377.639.000 EUR in informacijske in komunikacijske dejavnosti s 3.289.976.000 EUR.

Tabela 2: Podjetja v Sloveniji po dejavnostih, velikosti in številu zaposlenih, 2017

Podjetja v Sloveniji po dejavnostih (SKD 2008), velikosti in številu zaposlenih, letno						
DEJAVNOST	MERILO	Mikro podjetje (0-1)	Mikro podjetje (2-9)	Malo podjetje (10-49)	Srednje veliko podjetje (50-249)	Veliko podjetje (250+)
A KMETIJSTVO IN LOV, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO	Število podjetij	2.479	411	72	15	0
A KMETIJSTVO IN LOV, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO	Število zaposlenih	1.788	1.378	1.491	1.539	0
A KMETIJSTVO IN LOV, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO	Promet (v 1.000 EUR)	81.889	121.112	175.064	193.510	0
B RUDARSTVO	Število podjetij	43	30	25	5	1
B RUDARSTVO	Število zaposlenih	32	134	z	565	z
B RUDARSTVO	Promet (v 1.000 EUR)	3.095	z	59.318	92.180	z
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	Število podjetij	11.502	5.801	1.646	495	112
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	Število zaposlenih	10.362	21.895	32.857	53.849	79.630
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	547.938	1.790.053	4.012.194	6.499.876	13.585.988
D OSKRBA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO, PLINOM IN PARO	Število podjetij	1.397	84	17	15	10
D OSKRBA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO, PLINOM IN PARO	Število zaposlenih	1.080	296	383	1.443	5.466
D OSKRBA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO, PLINOM IN PARO	Promet (v 1.000 EUR)	165.641	69.915	781.205	3.608.803	959.117
E OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA	Število podjetij	189	119	65	55	6
E OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA	Število zaposlenih	133	470	z	5.511	z
E OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA	Promet (v 1.000 EUR)	37.744	93.992	245.285	456.883	283.815
F GRADBENIŠTVO	Število podjetij	11.810	6.607	996	84	11
F GRADBENIŠTVO	Število zaposlenih	10.890	23.648	17.569	7.460	3.683
F GRADBENIŠTVO	Promet (v 1.000 EUR)	610.505	1.319.137	1.293.682	816.200	423.918
G TRGOVINA; VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL	Število podjetij	17.472	8.181	1.144	180	30
G TRGOVINA; VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL	Število zaposlenih	14.188	28.217	21.344	18.532	31.489

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

VOZIL						
G TRGOVINA; VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL	Promet (v 1.000 EUR)	2.135.555	5.574.005	7.454.787	7.304.655	8.643.987
H PROMET IN SKLADIŠČENJE	Število podjetij	5.190	2.913	611	91	15
H PROMET IN SKLADIŠČENJE	Število zaposlenih	4.804	10.625	11.676	8.045	15.592
H PROMET IN SKLADIŠČENJE	Promet (v 1.000 EUR)	270.164	z	1.508.708	1.100.329	z
I HOTELIRSTVO IN GOSTINSTVO	Število podjetij	6.688	4.398	446	38	11
I HOTELIRSTVO IN GOSTINSTVO	Število zaposlenih	6.206	15.221	7.633	3.535	5.292
I HOTELIRSTVO IN GOSTINSTVO	Promet (v 1.000 EUR)	186.556	643.669	422.702	230.962	337.600
J INFORMACIJSKE IN KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI	Število podjetij	7.605	1.358	276	46	9
J INFORMACIJSKE IN KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI	Število zaposlenih	6.574	4.633	5.497	4.481	7.463
J INFORMACIJSKE IN KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	328.554	434.606	762.294	518.735	1.245.787
K FINANČNE IN ZAVAROVALNIŠKE DEJAVNOSTI	Število podjetij	1.599	413	63	26	18
K FINANČNE IN ZAVAROVALNIŠKE DEJAVNOSTI	Število zaposlenih	1.284	1.290	1.400	2.789	15.017
K FINANČNE IN ZAVAROVALNIŠKE DEJAVNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	716.242	99.153	372.170	649.822	2.632.429
L POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI	Število podjetij	2.443	463	61	8	0
L POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI	Število zaposlenih	1.514	1.494	1.171	733	0
L POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI	Promet (v 1.000 EUR)	285.795	229.002	131.494	53.971	0
M STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI	Število podjetij	27.016	5.671	577	56	6
M STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI	Število zaposlenih	23.153	17.853	10.425	4.943	2.486
M STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	1.073.995	1.344.586	1.190.708	631.959	136.391
N DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI	Število podjetij	6.017	1.237	232	84	20
N DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI	Število zaposlenih	5.494	4.134	4.581	8.825	15.299
N DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	199.580	464.016	342.625	362.937	402.929
O DEJAVNOST JAVNE UPRAVE IN OBRAMBE; DEJAVNOST OBVEZNE SOCIALNE VARNOSTI	Število podjetij	1.718	111	259	86	34
O DEJAVNOST JAVNE UPRAVE IN OBRAMBE; DEJAVNOST OBVEZNE	Število zaposlenih	91	598	6.330	8.977	33.812

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

SOCIALNE VARNOSTI						
O DEJAVNOST JAVNE UPRAVE IN OBRAMBE; DEJAVNOST OBVEZNE SOCIALNE VARNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	18.906	5.657	58.076	83.761	63.410
P IZOBRAŽEVANJE	Število podjetij	5.122	537	347	536	14
P IZOBRAŽEVANJE	Število zaposlenih	4.383	1.834	10.255	47.068	6.714
P IZOBRAŽEVANJE	Promet (v 1.000 EUR)	91.131	82.232	342.569	1.486.978	328.130
Q ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO	Število podjetij	3.073	1.609	163	162	38
Q ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO	Število zaposlenih	2.442	4.763	3.701	17.580	32.582
Q ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO	Promet (v 1.000 EUR)	81.798	305.371	133.653	619.646	1.698.346
R KULTURNE, RAZVEDRILNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI	Število podjetij	12.954	596	175	30	4
R KULTURNE, RAZVEDRILNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI	Število zaposlenih	7.191	1.966	3.613	2.745	2.416
R KULTURNE, RAZVEDRILNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	192.448	132.768	307.761	248.764	157.646
S DRUGE STORITVENE DEJAVNOSTI	Število podjetij	19.577	2.005	93	15	0
S DRUGE STORITVENE DEJAVNOSTI	Število zaposlenih	6.650	5.843	1.601	1.397	0
S DRUGE STORITVENE DEJAVNOSTI	Promet (v 1.000 EUR)	194.059	205.264	86.856	59.206	0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Osnovni kazalniki demografije podjetij

Število podjetij se je med krizo povečevalo (s 129.123 leta 2008 na 160.340 leta 2014) in leta 2016 doseglo 169.196. Število novo odprtih podjetij od leta 2008 niha in je bilo najvišje leta 2013 (21.405), leta 2016 pa je bilo na novo odprtih 8.631 podjetij. V obdobju 2008–2016 se je največ podjetij zaprlo leta 2015 (14.791), leta 2016 pa je ta številka upadla na 12.529.

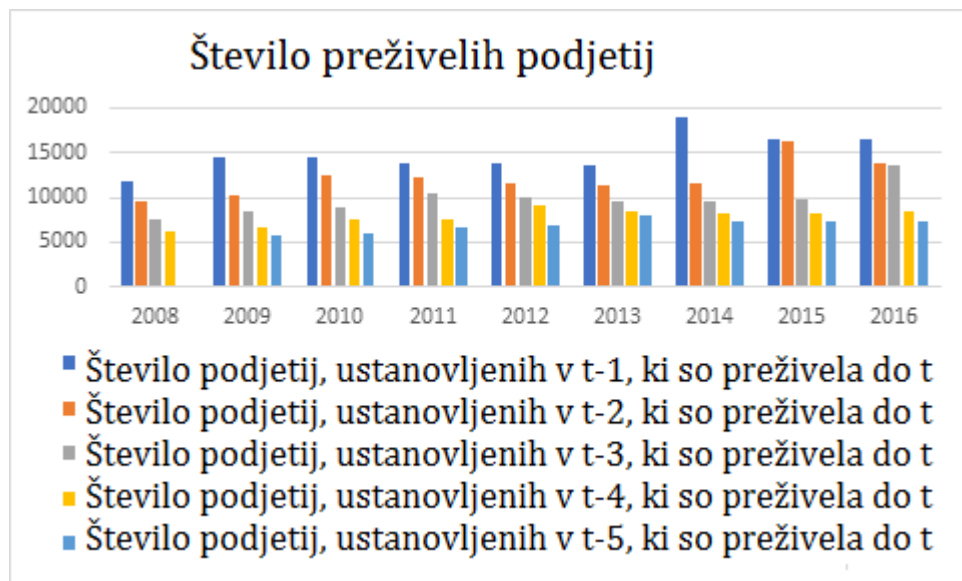
Tabela 3: Število podjetij, novonastalih, zaprtih

KAZALNIK	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Število podjetij	129.123	137.043	141.957	144.956	148.465	156.440	160.340	165.340	169.196
Število novonastalih podjetij	15.921	16.228	15.325	15.330	15.395	21.405	18.379	18.541	18.631
Število podjetij, ki so prenehala poslovati	8.587	10.319	12.060	12.038	13.671	14.233	13.231	14.791	12.529

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Slika 3: Število preživelih podjetij

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela 4: Stopnja preživetja podjetij 2008–2016

Leto	Število podjetij, ki so nastala leta t-1 in preživele do t	Število podjetij, ki so nastala leta t-2 in preživele do t	Število podjetij, ki so nastala leta t-3 in preživele do t	Število podjetij, ki so nastala leta t-4 in preživele do t	Število podjetij, ki so nastala leta t-5 in preživele do t
2008	11.703	9.581	7.451	6.283	...
2009	14.498	10.293	8.539	6.641	5.723
2010	14.431	12.387	8.903	7.470	5.979
2011	13.839	12.152	10.422	7.644	6.536
2012	13.791	11.638	9.982	9.100	6.782
2013	13.657	11.362	9.572	8.474	8.016
2014	18.944	11.499	9.495	8.134	7.385
2015	16.439	16.284	9.728	8.237	7.219
2016	16.425	13.812	13.643	8.435	7.323

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Leta 2016 je bilo v Sloveniji skupaj 169.196 podjetij, od tega 18.631 novonastalih. 16.425 podjetij je preživelo eno leto, 13.812 dve, 13.643 tri, 8.435 štiri in 7.323 pet let. Vsa podjetja skupaj so imela 679.947 zaposlenih, od tega novonastala 6.696, podjetja, ki so prenehala s poslovanjem, pa so zaposlovala 14.124 ljudi.

Po podatkih SURS-a je bila leta 2016 stopnja zaprtja podjetij 7,41%, stopnja preživetja za prvih pet let je bila 47,77 %, povprečno pa so novoustanovljena podjetja zaposlovala 1,1 osebo.

Tabela 5: Število zaposlenih v podjetjih v obdobju 2008–2016

Leto	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kazalnik: število zaposlenih v podjetjih	714.784	695.996	676.872	655.897	646.591	641.170	648.108	660.927	678.947

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Število zaposlenih v podjetjih je bilo s 714.784 najvišje pred začetkom krize v 2008 in leta 2016 še vedno ni doseglo te ravni (678.947).

4.2 Aktivno prebivalstvo po rezultatih raziskave delovne sile

V prvem četrtletju 2018 je imela Slovenija 2.067.000 prebivalcev, od tega je bilo 1.040.000 žensk. Med 964.000 delovno aktivnimi je bilo 446.000 žensk. Skupno število zaposlenih je bilo 816.000, od tega 394.000 žensk (370.000 od teh v rednem delovnem razmerju in 18.000 prek študentskega dela). Samozaposlenih je bilo v prvem četrtletju 2018 skupaj 117.000, od tega 36.000 žensk. Oseb, ki so opravljale neplačano gospodinjsko delo, je bilo 31.000, od tega 17.000 žensk. Brezposelnih je bilo skupaj 61.000, od tega 31.000 žensk. 32.000 oseb je bilo brezposelnih manj kot leto, od tega 17.000 žensk. Delovno neaktivnih oseb je bilo skupaj 731.000, od tega 411.000 žensk.

Novembra 2017 je bilo skupaj zaposlenih 388.770 žensk, od tega jih je bilo 358.567 v plačanem delovnem razmerju (s 37.694 pravnimi in 20.873 fizičnimi osebami). 30.203 žensk je bilo samozaposlenih, od tega je bilo 21.438 samostojnih podjetnic, 3.098 oseb v svobodnih poklicih in 5.667 kmetic.

Tabela 6: Delovno aktivno prebivalstvo

	SPOL	2014 1. Č	2015 1. Č	2016 1. Č	2017 1. Č	2018 1. Č
Skupno prebivalstvo	Spol – SKUPAJ	2.061	2.063	2.064	2.066	2.067
Skupno prebivalstvo	Ženske	1.040	1.041	1.041	1.041	1.040
... Delovno sposobno prebivalstvo	Spol – SKUPAJ	1.760	1.759	1.758	1.757	1.756
... Delovno	Ženske	894	893	892	891	889

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

sposobno prebivalstvo						
... Delovno aktivno prebivalstvo	Spol – SKUPAJ	897	898	894	935	964
... Delovno aktivno prebivalstvo	Ženske	411	405	413	435	446
... Zaposleni – skupaj	Spol – SKUPAJ	737	746	758	804	816
... Zaposleni – skupaj	Ženske	348	348	365	386	394
... V delovnem razmerju	Spol – SKUPAJ	703	715	720	761	778
... V delovnem razmerju	Ženske	329	332	344	361	370
... Zaposleni prek študentskega servisa	Spol – SKUPAJ	22	20	26	30	27
... Zaposleni prek študentskega servisa	Ženske	14	11	15	19	18
... Druge oblike dela	Spol – SKUPAJ	11	11	12	13	12
... Druge oblike dela	Ženske	5 M	5 M	6 M	7 M	5 M
... Samozaposleni	Spol – SKUPAJ	116	114	111	108	117
... Samozaposleni	Ženske	35	32	32	35	36
... Osebe, ki opravljajo neplačano gospodinjsko delo	Spol – SKUPAJ	44	37	25	23	31
... Osebe, ki opravljajo neplačano gospodinjsko delo	Ženske	27	25	15	13	17
... Brezposelni	Spol – SKUPAJ	109	98	87	79	61
... Brezposelni	Ženske	54	49	43	39	31
... Manj kot eno leto	Spol – SKUPAJ	48	45	39	41	32
... Manj kot eno leto	Ženske	22	22	18	21	17
... Več kot eno leto	Spol – SKUPAJ	61	53	48	38	29
... Več kot eno leto	Ženske	31	27	25	18	14
... Neaktivno prebivalstvo	Spol – SKUPAJ	755	763	777	743	731
... Neaktivno prebivalstvo	Ženske	430	439	436	417	411
... Bi želeli delati, vendar	Spol – SKUPAJ	81	69	60	46	53

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

ne iščejo zaposlitve						
... Bi želeli delati, vendar ne iščejo zaposlitve	Ženske	41	37	33	26	28
... Iščejo zaposlitev, vendar naslednja 2 tedna niso na voljo	Spol – SKUPAJ	2 M	3 M	4 M	4 M	5 M
... Iščejo zaposlitev, vendar naslednja 2 tedna niso na voljo	Ženske	N	2 M	2 M	2 M	2 M
... Ne želijo dela	Spol – SKUPAJ	672	691	713	692	674
... Ne želijo dela	Ženske	388	400	401	389	381
... Mlajši od 15 let	Spol – SKUPAJ	301	304	306	308	311
... Mlajši od 15 let	Ženske	146	148	149	150	151

Vir: SURS, 2018

V prvi četrtini 2018 je bila brezposelnost med ženskami (6,6 %) višja kot med moškimi (5,4 %).

Tabela 7: Delovno sposobno prebivalstvo po državah rojstva, aktivnosti, stopnji aktivnosti in spolu, Slovenija, 1. četrletje

2018 1. Č	Delovno sposobni (v 1.000)	Delovna sila (v 1.000)	Delovno aktivni (v 1.000)	Brezposelni (v 1.000)	Stopnja delovne aktivnosti (v %)	Stopnja zaposlenosti (v %)	Stopnja brezposelnosti (v %)
Spol – SKUPAJ	1.756	1.025	964	61	58,3	54,9	5,9
Moški	867	547	517	30	63,1	59,7	5,4
Ženske	889	478	446	31	53,7	50,2	6,6

Vir: SURS, 2018

Stopnja brezposelnosti med mladimi, starimi 15–29 let, je 9,7 %, medtem ko v starostni skupni 25–49 znaša le 4,3 %.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Tabela 8: Delovno sposobno prebivalstvo po aktivnosti, stopnji aktivnosti, starostnih skupinah in spolu, Slovenija, 1. četrletje 2018

Starostna skupina	Spol	Delovno aktivni (v 1.000)	Zaposleni (v 1.000)	Brezposelni (v 1.000)	Neaktivni (v 1.000)	Stopnja delovne aktivnosti (v %)	Stopnja zaposlenosti (v %)	Stopnja brezposelnosti (v %)
Starostna skupina – skupaj	Moški	559	532	27	308	64,5	61,4	4,3316
	Ženske	479	452	27	410	53,9	50,8	4,3256
15–24 let	Moški	47	43	3 M	57	45,1	41,9	7,2 M
	Ženske	34	30	3 M	62	35,2	31,9	9,4 M
15–29 let	Moški	99	92	7 M	63	61,3	56,7	7,6 M
	Ženske	79	71	8 M	71	52,5	47,4	9,7 M
25–49 let	Moški	348	333	15	20	94,6	90,5	4,3163
	Ženske	303	284	19	35	89,7	84,2	4,3137

Vir: SURS, 2018

Tabela 9: Zaposleni po dejavnostih, spolu in kohezijskih regijah, Slovenija, četrletno

DEJAVNOST SKD	SPOL	ENOTA	2018_1. Č
Zaposleni – skupaj	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	964
Zaposleni – skupaj	Ženske	Število v 1.000	446
Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	55
Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	Ženske	Število v 1.000	23
Rudarstvo	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	4 M
Rudarstvo	Ženske	Število v 1.000	N
Predelovalne dejavnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	239

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Predelovalne dejavnosti	Ženske	Število v 1.000	79
Oskrba z električno energijo, plinom in paro	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	7 M
Oskrba z električno energijo, plinom in paro	Ženske	Število v 1.000	1 M
Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	11
Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	Ženske	Število v 1.000	2M
Gradbeništvo	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	57
Gradbeništvo	Ženske	Število v 1.000	6 M
Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	117
Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	Ženske	Število v 1.000	65
Promet in skladiščenje	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	52
Promet in skladiščenje	Ženske	Število v 1.000	11
Hotelirstvo in gostinstvo	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	44
Hotelirstvo in gostinstvo	Ženske	Število v 1.000	28
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	32
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	Ženske	Število v 1.000	9 M
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	24
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	Ženske	Število v 1.000	14
Poslovanje z nepremičninami	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	5 M
Poslovanje z nepremičninami	Ženske	Število v 1.000	2 M
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	45
Strokovne, znanstvene in tehnične	Ženske	Število v 1.000	21

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

dejavnosti			
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	23
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	Ženske	Število v 1.000	11
Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	57
Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	Ženske	Število v 1.000	31
Izobraževanje	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	84
Izobraževanje	Ženske	Število v 1.000	65
Zdravstvo in socialno varstvo	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	69
Zdravstvo in socialno varstvo	Ženske	Število v 1.000	55
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	22
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	Ženske	Število v 1.000	10 M
Druge storitvene dejavnosti	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	13
Druge storitvene dejavnosti	Ženske	Število v 1.000	9 M
Ni navedeno	Spol – SKUPAJ	Število v 1.000	5 M
Ni navedeno	Ženske	Število v 1.000	3 M

Vir: SURS, 2018

Tabela 10: Zaposleni po glavnih skupinah poklicev, spolu in kohezijskih regijah, Slovenija

Slovenija, 2018 1. Č	Število v	%
----------------------	-----------	---

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

		1.000	
Zaposleni – skupaj	Spol – SKUPAJ	964	100,0
	Ženske	446	100,0
Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	Spol – SKUPAJ	69	43.138
	Ženske	27	43.106
Strokovnjaki	Spol – SKUPAJ	212	22,0
	Ženske	128	43.279
Tehniki in drugi strokovni sodelavci	Spol – SKUPAJ	134	43.356
	Ženske	62	43.356
Uradniki	Spol – SKUPAJ	72	43.227
	Ženske	42	43.168
Poklici za storitve, prodajalci	Spol – SKUPAJ	122	43.293
	Ženske	78	43.237
Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	Spol – SKUPAJ	31	43.134
	Ženske	10 M	2,2 M
Poklici za neindustrijski način dela	Spol – SKUPAJ	137	43.145
	Ženske	18	43.104
Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci	Spol – SKUPAJ	99	43.141
	Ženske	28	43.196
Poklici za preprosta dela	Spol – SKUPAJ	75	43.288
	Ženske	49	43.111
Vojaški poklici	Spol – SKUPAJ	6 M	0,6 M
	Ženske	1 M	0,3 M
Ni navedeno	Spol – SKUPAJ	8 M	0,8 M
	Ženske	3 M	0,6 M

Vir: SURS, 2018

Delež zaposlenih za krajši delovni čas je med ženskami (15,9 %) višji kot med moškimi (7,6 %).

Tabela 11: Zaposleni za polni ali krajši delovni čas po spolu in kohezijskih regijah, Slovenija

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

DELOVNI ČAS	SPOL	Število v 1.000	%
Zaposleni – SKUPAJ	Moški	517	100
Zaposleni – SKUPAJ	Ženske	446	100
... Polni delovni čas	Moški	478	92,4
... Polni delovni čas	Ženske	375	84,1
... Krajši delovni čas	Moški	40	7,6
... Krajši delovni čas	Ženske	71	15,9

Vir: SURS, 2018

Skupno število moških v delovnem razmerju je bilo 418.000, od tega jih je bilo 28.000 starih 15–24 let, 101.000 pa 25–34. 29.000 jih je bilo zaposlenih za določen čas, 370.000 pa je bilo zaposlenih za nedoločen čas, od tega le 17.000 v starostni skupini 15–24 in 83.000 v starostni skupini 25–34. Podatki za ženske kažejo, da jih je bilo v delovnem razmerju 371.000, od tega 11.000 iz starostne skupine 15–24 in 81.000 iz starostne skupine 25–34; 47.000 žensk je imelo zaposlitev za določen čas in 323.000 za nedoločen čas.

Tabela 12: Zaposleni v Sloveniji po vrsti zaposlitve, spolu, vrsti dela in starostni skupini, 1. četrtletje 2018

Moški	... V delovnem razmerju	Skupaj	418
		15–24 let	28
		25–34 let	101
	... V delovnem razmerju za določen čas	Skupaj	48
		15–24 let	11
		25–34 let	18
	... V delovnem razmerju za nedoločen čas	Skupaj	370
		15–24 let	17
		25–34 let	83
	... Študentsko delo	Skupaj	13
		15–24 let	11
		25–34 let	2M

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

	... Druge oblike dela	Skupaj	4 M
		15-24 let	N
		25-34 let	N
Ženske	... V delovnem razmerju	Skupaj	371
		15-24 let	11
		25-34 let	81
	... V delovnem razmerju za določen čas	Skupaj	47
		15-24 let	6 M
		25-34 let	22
	... V delovnem razmerju za nedoločen čas	Skupaj	323
		15-24 let	4 M
		25-34 let	59
	... Študentsko delo	Skupaj	18
		15-24 let	17
		25-34 let	2M
	... Druge oblike dela	Skupaj	6 M
		15-24 let	N
		25-34 let	N

Vir: SURS, 2018

Opis aktivnega prebivalstva po raziskavi delovne sile

Februarja 2018 je bilo delovno aktivnih 856.777 oseb, kar je 0,3 % več kot januarja istega leta in 3,7 % več kot februarja 2017. Konec marca 2018 je bilo prijavljenih 81.220 brezposelnih oseb, kar je 5,2 % manj kot februarja istega leta in 14,7 % manj kot marca 2017. Stopnja brezposelnosti na letni ravni upada vse od julija 2014.

Primerjava strukture brezposelnih marca 2017 in marca 2018 kaže, da se je najbolj povečal delež brezposelnih v starostni skupini nad 50 let, kar na 40,4 %. Po drugi strani pa se je v tem obdobju na 19,1 % zmanjšal delež brezposelnih v starostni skupini 15-29. Prav tako je bil zabeležen padec v deležu dolgotrajno brezposelnih in tistih, ki so delo izgubili zaradi stečajev

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

(na 18,1 %), iskalcev prve zaposlitve (na 15,9 %) in brezposelnih v starostnih skupinah 30–39 (na 21,6 %) ter 40–49 (na 18,9 %). Delež žensk med brezposelnimi se je zmanjšal na 50,4 %. Glede na raven izobrazbe se je v primerjavi z marcem 2017 delež brezposelnih z osnovnošolsko izobrazbo povečal na 31 %, delež tistih s srednjo poklicno šolo se je zmanjšal na 26,4 %, delež brezposelnih s srednjo strokovno ali splošno izobrazbo je ostal enak (25,5 %), delež brezposelnih s terciarno izobrazbo pa se je zmanjšal na 17 %.

Februarja 2018 je bila stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji 9,1 %, kar je 1,8 odstotne točke manj kot februarja 2017. Stopnja brezposelnosti je bila najnižja na Gorenjski (6,1 %), ki ji sledijo Goriška (6,6 %), Primorsko-Notranjska (8,1 %), Osrednjeslovenska regija (8,2 %), Koroška (8,4 %), Obalno-Kraška regija (8,4 %) in Jugovzhodna Slovenija (8,8 %). V naslednjih regijah je bila stopnja brezposelnosti nad nacionalno: Zasavju (9,9 %), Savinjski regiji (10 %), Posavju (10,4 %), Podravju (10,7 %) in Pomurju (15,3 %).

Glede na rezultate mednarodno primerljive raziskave delovne sile je bila stopnja anketne brezposelnosti zadnjem četrtletju 2017 v Sloveniji 5,8 %. Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva je znašala 55,8 %, stopnja zaposlenosti pa 55,4 %. V primerjavi z zadnjo četrtino 2016 sta se stopnji delovne aktivnosti in zaposlenosti povečali, stopnja brezposelnosti, ki je bila leto dni prej 8,1 %, pa se je zmanjšala.

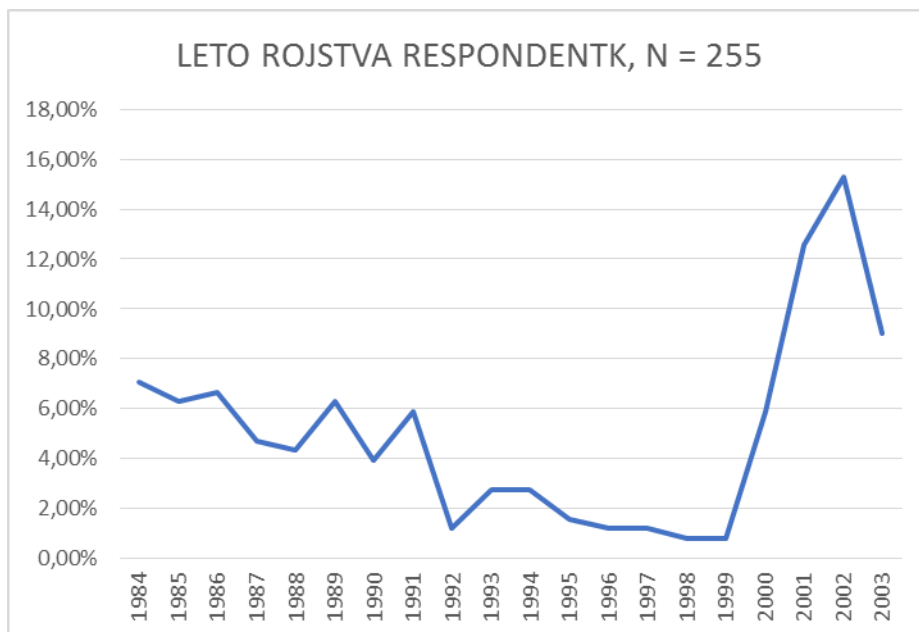
4.3 Rezultati ankete

V tem podpoglavju predstavljamo glavne ovire, potrebe in priložnosti za spodbudo mladih podjetnic ter njihove razloge, inovativne značilnosti in oceno prejete podpore.

Celotno anketo je skupaj izpolnilo 255 mladih žensk, podjetnic in drugih, starih 15–34 let (v nadaljevanju: anketirank), kot je navedeno v Tabeli 1. 80 anketirank (31,37 %) že vodi lastno podjetje. Večina teh podjetij (83,7 %) zaposluje le eno osebo.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Slika 4: Letnica rojstva anketirank

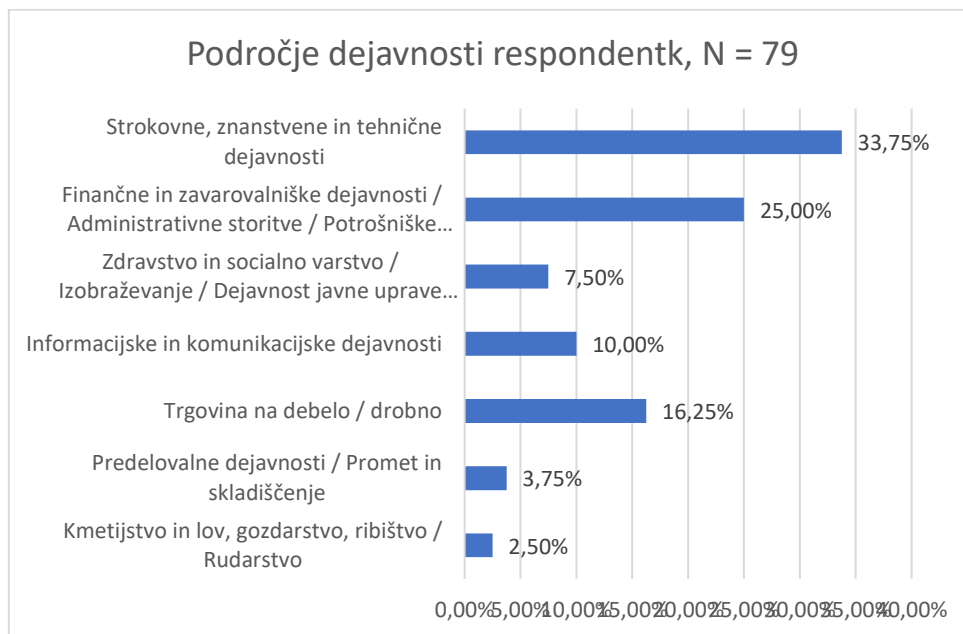
Vir: Lastni izračuni

Najvišji delež anketirank, ki že vodijo svoje podjetje, se ukvarja s storitveno dejavnostjo, precej manj pa se jih ukvarja s predelovalno dejavnostjo in prometom (3,75 %) ali kmetijstvom in rudarstvom (2,5 %).

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Slika 5: Področje dejavnosti respondentk

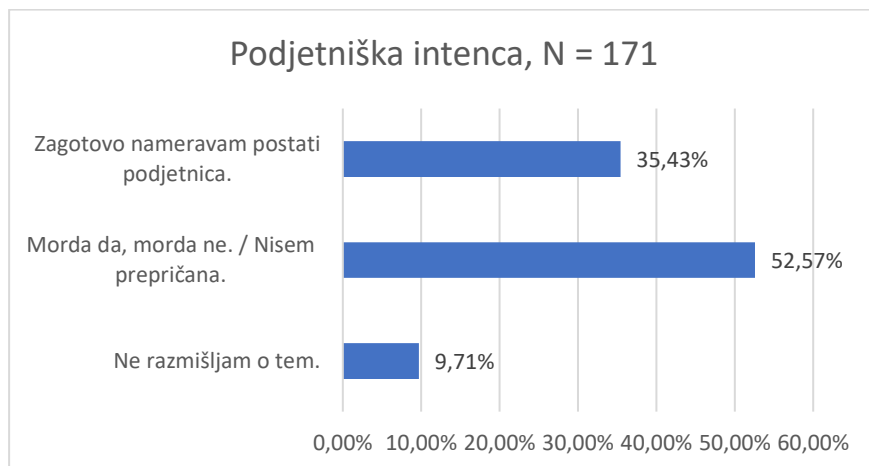

Vir: Lastni izračuni

Kot kaže slika 6, visok delež (35,43 %) anketirank, ki še niso ustanovile svojega podjetja, resno razmišlja, da bi postale podjetnice, 9,71 % pa jih o tem ne razmišlja.

Slika 6: Podjetniška intenca

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Vir: Lastni izračuni

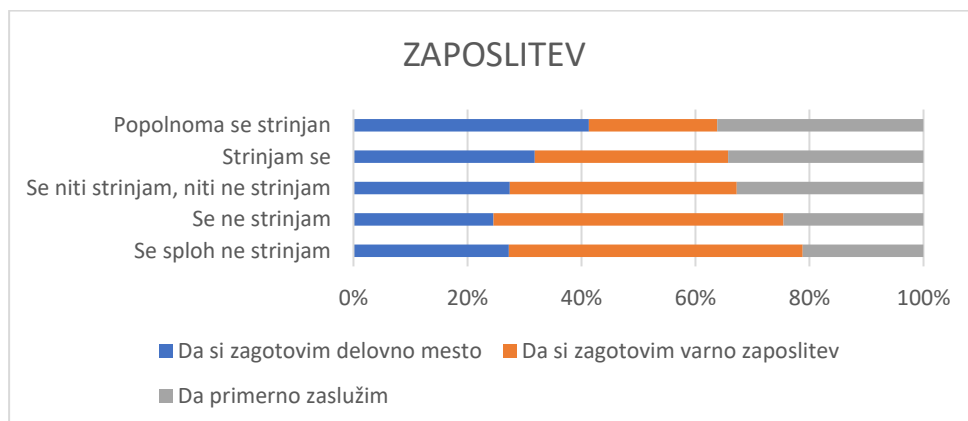
RAZLOGI

Anketiranke smo vprašali po razlogih za ustanovitev ali vodenje lastnega podjetja, o njihovih prizadevanjih za samostojnost in o njihovi kreativnosti in inovativnosti.

ZAPOSILITEV IN SAMOSTOJNOST

Slika 7 kaže, da je najpogostejši razlog za ustanovitev lastnega podjetja med anketirankami potreba po zaposlitvi, ki ji sledi želja zaslužiti za dostojno preživetje. Vendar pa zagotavljanje zaposlitvene varnosti nima ključne vloge pri ustanovitvi podjetja.

Slika 7: Zagotavljanje zaposlitve kot razlog za ustanovitev ali vodenje podjetja

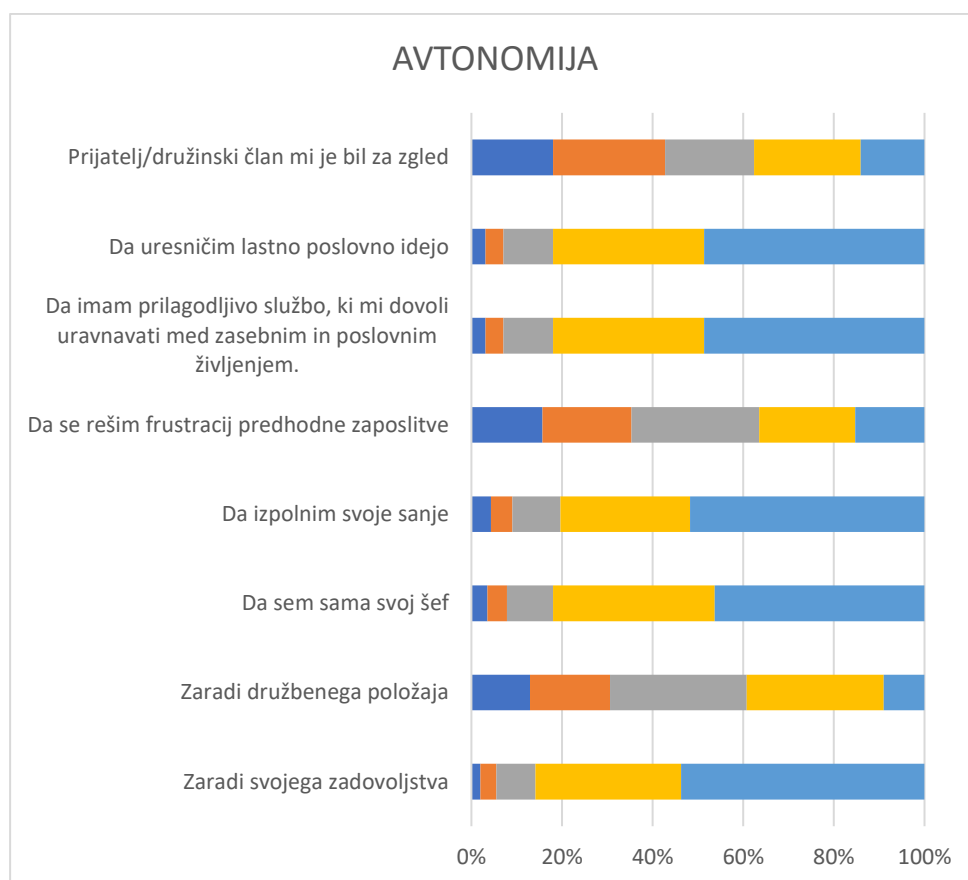
Vir: Lastni izračuni

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Več kot 80 % anketirank se je strinjalo ali popolnoma strinjalo z trditvijo, da bi ali so svoje podjetje ustanovile za lastno zadovoljstvo, da bi bile same sebi šef, da bi uresničile svoje sanje, da bi imele fleksibilno delo in da bi uresničile svojo poslovno idejo. 35,29 % se jih ne strinja ali sploh ne strinja, da bi razočaranja v prejšnji službi lahko vplivala na njihovo odločitev. 42,75 % se jih ne strinja ali sploh ne strinja, da imajo/so imele prijatelja/družinskega člana za vzornika, in medtem ko se jih 30,59 % ne strinja, da bi podjetje ustanovile ali vodile, da bi dosegle boljši družbeni položaj, se jih 39,22 % strinja, da je to vplivalo na njihovo odločitev.

Pri vprašanju, ali je na odločitev za podjetništvo vplivala tudi želja po zaposlitveni varnosti, se je pokazala statistično pomembna razlika med odgovori anketirank, ki so podjetje že ustanovile, in tistih, ki ga še niso. Med tistimi, ki podjetja še niso ustanovile, se jih 49,71 % strinja in 25,14 % popolnoma strinja, da bi svoje podjetje ustanovile, da bi si zagotovile zaposlitveno varnost. Med tistimi, ki so podjetje že ustanovile, se jih 30,48 % strinja in 10,97 % popolnoma strinja, da so svoje podjetje ustanovile, da bi si zagotovile zaposlitveno varnost. Nestrinjanje s to trditvijo je občutno višje med tistimi, ki so že podjetnice (34,15 % : 10,29 %).

Slika 8: Samostojnost

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Vir: Lastni izračuni

Analiza variance (ANOVA) kaže statistična odstopanja med dvema skupinama – anketirankami, ki so že podjetnice, in tistimi, ki to še niso – pri razlogih za ustanovitev podjetja. 42 % tistih, ki podjetja še niso ustanovile, se ne strinja ali sploh ne strinja s trditvijo, da bi boljši družbeni položaj lahko bil razlog za ustanovitev podjetja, 52 % anketirank v tej skupini pa se s tem strinja ali popolnoma strinja. Med podjetnicami je delež tistih, ki se ne strinjajo ali sploh ne strinjajo, da je bilo izboljšanje družbenega položaja med razlogi za ustanovitev podjetja, 37 %, 16 % pa se jih s to trditvijo strinja ali popolnoma strinja.

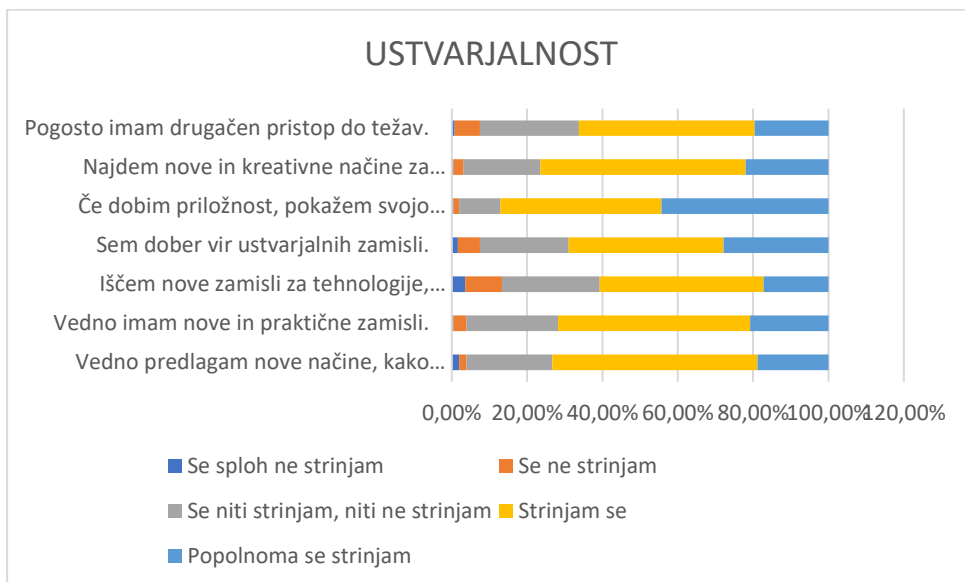
Statistično značilna razlika med odgovori podjetnic in anketirank, ki podjetja še niso odprle, je tudi pri trditvi o vzornikih v družini ali med prijatelji. 37,14 % tistih, ki podjetja še niso odprle, se s to trditvijo ne strinja, 41,71 % pa se z njo strinja ali popolnoma strinja. Med podjetnicami je delež tistih, ki se strinjajo ali popolnoma strinjajo, precej nižji – 13,71 %.

USTVARJALNOST IN INOVATIVNOST

Anketiranke so ocenile tudi svojo kreativnost in inovativnost. Pri mladih ženskah ima kreativnost veliko pomembnejšo vlogo kot inovativnost. Kot kaže slika 9, se 87,06 % anketirank strinja ali popolnoma strinja, da so kreativne, če imajo za to priložnost, medtem ko se le 1,96 % anketirank s to trditvijo ne strinja ali sploh ne strinja. 76,57 % se jih strinja ali popolnoma strinja s trditvijo, da znajo najti kreativne rešitve za težave, 73,33 % jih vedno predlaga nove načine za doseganje ciljev, 71,76 % ima nove in praktične ideje, 69,02 % se jih vidi kot dober vir kreativnih idej in 66 % jih ima pogosto odprt pristop k reševanju težav.

Razlika med odgovori podjetnic in nepodjetnic je bila statistično pomembna le pri eni trditvi. 86,58 % podjetnic se je strinjalo ali popolnoma strinjalo s trditvijo, da so dober vir kreativnih idej, medtem ko se jih s tem ni strinjalo ali sploh ni strinjalo 2,4 %. Med nepodjetnicami je bil delež tistih, ki se s to trditvijo strinjajo ali popolnoma strinjajo, 61,14-odstoten, z njo pa se ne strinja 9,71 % anketirank iz te skupine. Kar 29,14 % tistih, ki podjetja ne vodijo, pa se s tem ni niti strinjalo niti ne strinjalo.

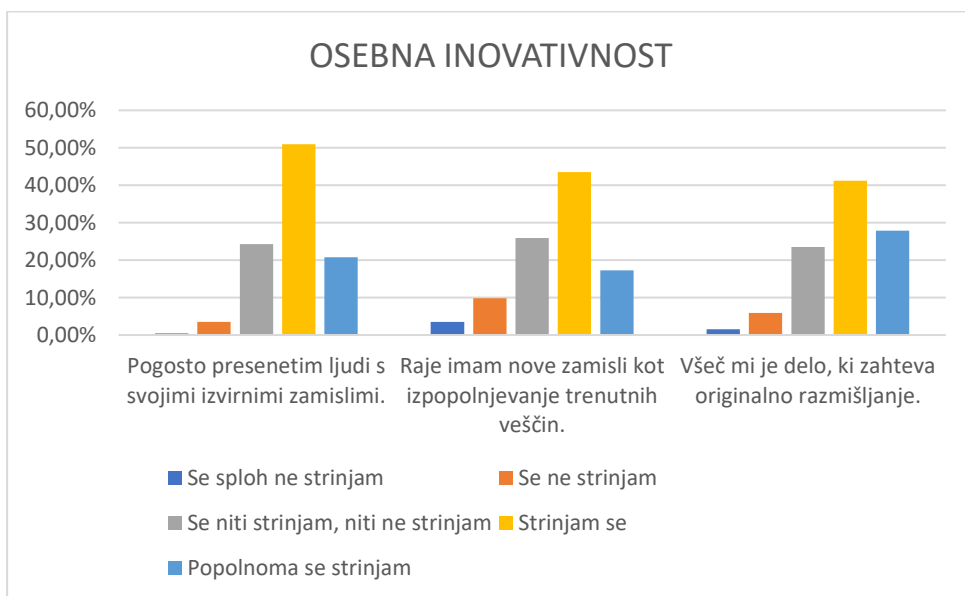
Slika 9: Ustvarjalnost

Vir: Lastni izračuni

71,76 % anketirank se strinja ali popolnoma strinja s trditvijo, da s svojimi izvirnimi zamislami pogosto presenetijo okolico, 69,02 % ima raje delo, ki zahteva izvirno razmišljanje, 60,78 % pa raje odkriva nove ideje kot pa se uči novih veščin.

Slika 10: Inovativnost

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Vir: Lastni izračuni

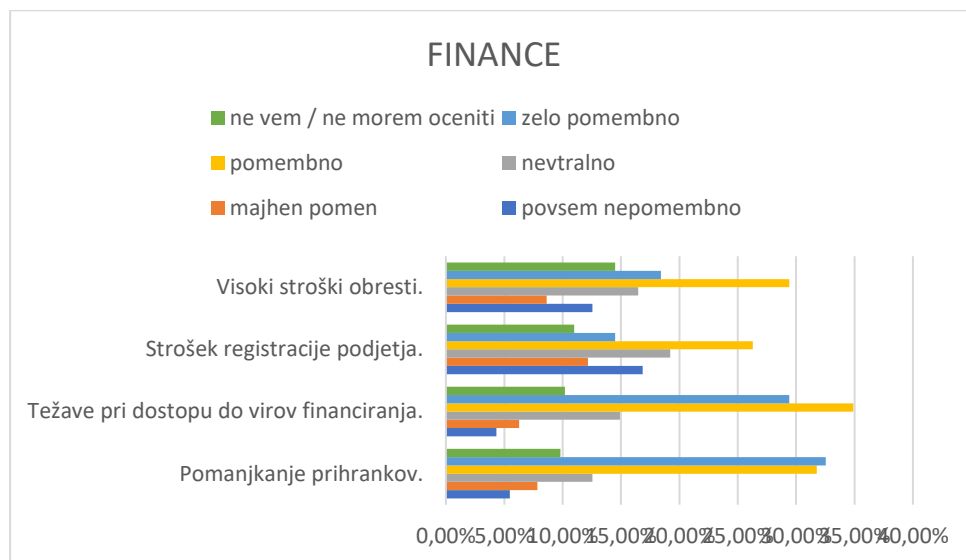
OVIRE

Preučili smo naslednje ovire, s katerimi se soočajo mlade podjetnice in anketiranke, ki to še niso: financiranje, znanja, tveganja in druge zunanje dejavnike; makroekonomske in politične dejavnike.

FINANCIRANJE

Anketiranke so morale na Likertovi lestvici oceniti, kako veliko vlogo pri njih osebno imajo/so imele finančne ovire. 64,31 % anketirank je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik označilo pomanjkanje prihrankov in težak dostop do financiranja, 47,84 % pa enako meni o visokih obrestnih merah. 40,78 % je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo stroške ustanovitve podjetja.

Slika 11: Financiranje

Vir: Lastni izračuni

Pri trditvah o finančnih ovirah so bile precejšnje razlike med odgovori podjetnic in nepodjetnic. Pomanjkanje prihrankov je kot pomembno ali zelo pomembno ocenilo 61 % nepodjetnic in 62 % podjetnic. Kot zelo nepomembnega pa je ta dejavnik označilo zgolj 5 % nepodjetnic in 34 % podjetnic. 18,29 % podjetnic in le 6,86 % tistih, ki podjetja še niso ustanovile, je dostop do financiranja ocenilo kot nepomemben ali zelo nepomemben, 69 % nepodjetnic in 53 % podjetnic pa kot pomemben ali zelo pomemben. 62,19 % podjetnic in le 13,71 % anketirank, ki podjetja še niso ustanovile, je stroške ustanovitve podjetja ocenila kot nepomembne ali zelo nepomembne. Kot pomemben ali zelo pomemben je ta dejavnik označilo 50,86 % nepodjetnic in 18,29 %

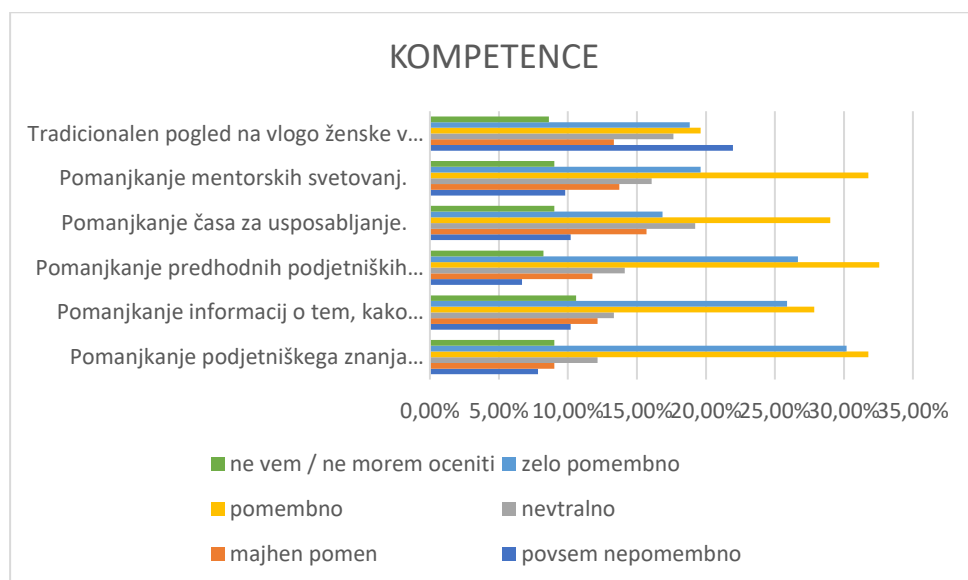
D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

podjetnic. 57,14 % nepodjetnic in 28,04 % podjetnic meni, da so visoke obrestne mere pomembne ali zelo pomembne, 8 % nepodjetnic in 48,78 % podjetnic pa meni, da so nepomembne ali zelo nepomembne.

KOMPETENCE

Anketiranke so na lestvici od 1 (zelo nepomembno) do 5 (zelo pomembno) ocenile, kako pomembno vlogo ima pri ustanavljanju in vodenju podjetja pomanjkanje znanj, pri čemer so imele na izbiro tudi odgovor Ne vem. 61,96 % anketirank je kot pomembno ali zelo pomembno ocenilo pomanjkanje podjetniških znanj (o financah, trženju, načrtovanju, tehnologijah ipd.), 59,22 % jih enako meni za pomanjkanje podjetniških izkušenj, 63,73 % za pomanjkljive informacije o ustanovitvi podjetja (npr. predpisih in zakonodaji), 51,37 % za pomanjkanje mentorstva in svetovanja in 45,88 % za pomanjkanje časa za usposabljanje in izobraževanje. Le 38,43 % anketirank vidi tradicionalne poglede na vlogo ženske v družbi kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik, 35,29 % pa meni, da je popolnoma ali skoraj nepomemben.

Slika 12: Znanja

Vir: Lastni izračuni

Spodnja tabela kaže, da so med podjetnicami in anketirankami, ki to še niso, precejšnje razlike pri odgovorih glede trditev o znanjih. Pomanjkanje podjetniških znanj (o financah, trženju, načrtovanju, tehnologijah ipd.) je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 64 %

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

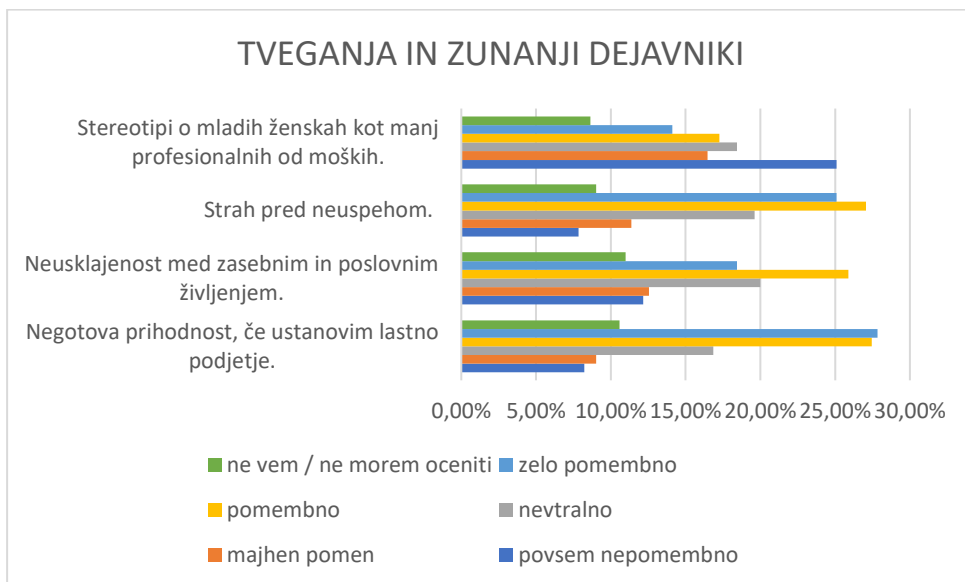
nepodjetnic in 56 % podjetnic. Pri tem pa se 13 % anketirankam, ki še niso podjetnice, to zdi popolnoma nepomembno ali malo pomembno. Pomanjkanje informacij o tem, kako ustanoviti podjetje (o predpisih, zakonih ipd.), je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 57 % nepodjetnic in 46 % podjetnic. Kot malo pomemben ali popolnoma nepomemben je ta dejavnik ocenilo 15 % nepodjetnic in 39 % podjetnic. Pomanjkanje podjetniških izkušenj je kot nepomembno ali malo pomembno ocenilo 12 % nepodjetnic in 33 % podjetnic, kot pomembno ali zelo pomembno pa 62 % nepodjetnic in 54 % podjetnic. Pomanjkanje časa za izobraževanje je kot zelo nepomembno ali malo pomembno ocenilo 17 % nepodjetnic in 44 % podjetnic, kot pomembno ali zelo pomembno pa 52 % nepodjetnic in 32 % podjetnic. Pomanjkanje mentorstva in svetovanje je kot pomembno ali zelo pomembno ocenilo 54 % nepodjetnic in 44 % podjetnic, kot malo pomembno ali zelo nepomembno pa 16 % nepodjetnic in 41 % podjetnic. Tradicionalne poglede na vlogo ženske v družbi kot oviro dojema 43 % nepodjetnic in 30 % podjetnic, kot malo pomemben dejavnik pa je to ocenilo 27 % nepodjetnic in 55 % podjetnic. Med 11 % in 14 % nepodjetnic in 1 % do 2 % podjetnic je pri teh trditvah izbralo možnost »Ne vem«.

TVEGANJA IN ZUNANJI DEJAVNIKI

V sklopu trditev o tveganjih in drugih zunanjih dejavnikih je 55,29 % anketirank kot pomembno ali zelo pomembno ocenilo negotovost glede prihodnosti pri ustanovitvi lastnega podjetja, 52,16 % pa jih je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo strah pred neuspehom, ki se zdi popolnoma nepomemben ali malo pomemben 19,22 % anketirankam. 41,57 % anketirank je stereotipe o pomanjkanju strokovnosti mladih žensk ocenilo kot popolnoma nepomembno ali malo pomembno oviro pri ustanavljanju podjetja, 31,37 % pa kot pomembno ali zelo pomembno. 44,31 % anketirank je tveganje izgube ravnovesja med zasebnim in poklicnim življenjem ocenilo kot pomembno ali zelo pomembno oviro, 31,37 % pa kot zelo nepomembno ali malo pomembno. Podatki so prikazani v tabeli na sliki 13.

Slika 13: Tveganja in zunanji dejavniki

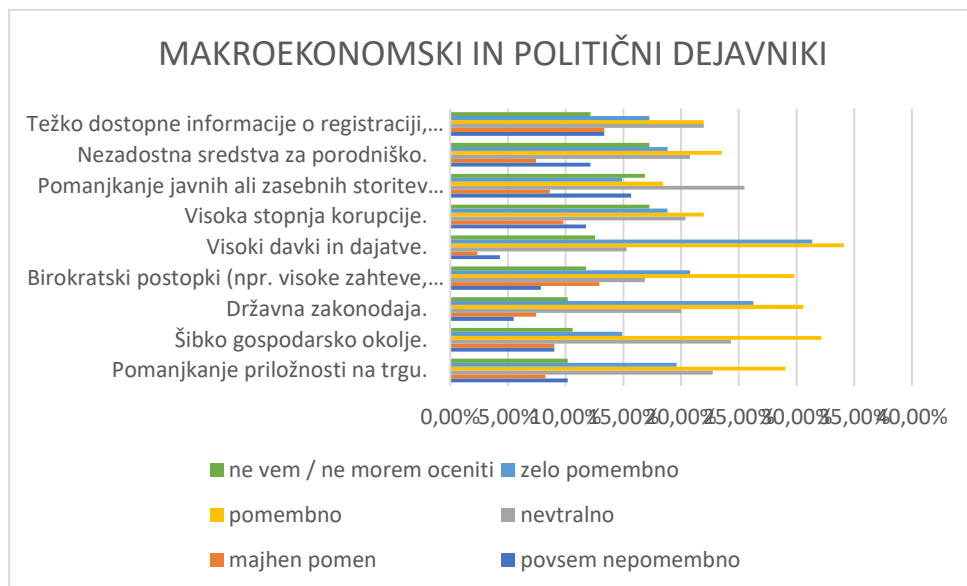
Vir: Lastni izračuni

V sklopu o tveganjih in zunanjih dejavnikih so bile razlike med odgovori podjetnic in tistih, ki to še niso, opažene le pri dveh trditvah: o ravnovesju med zasebnim in poklicnim življenjem ter o stereotipih. Tveganje izgube ravnovesja med zasebnim in poklicnim življenjem je kot pomembno ali zelo pomembno ocenilo 47 % nepodjetnic in 38 % podjetnic, kot malo pomembno ali popolnoma nepomembno pa le 18 % nepodjetnic in kar 38 % podjetnic. Stereotip, da so mlade ženske manj strokovne kot moški, je kot pomemben ali zelo pomemben ocenilo 37 % nepodjetnic in 18 % podjetnic, kot zelo nepomemben ali malo pomemben pa 34 % nepodjetnic in 60 % podjetnic.

MAKROEKONOMSKI IN POLITIČNI DEJAVNIKI

V sklopu o makroekonomskih in političnih dejavnikih je 65,49 % anketirank visoke davke ocenilo kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik, 6,67 % pa kot zelo nepomemben ali malo pomemben. Več kot 50 % anketirank je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo vladne predpise in birokracijo (npr. dolge in drage birokratske postopke in standarde, ki jih je treba izpolniti pred vodenjem podjetja). 48,63 % je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo pomanjkanje priložnosti na trgu, 47,06 % enako meni za slabo gospodarsko okolje. Visoko stopnjo korupcije je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 40,78 % anketirank, 21,57 % pa jih meni, da sploh ni pomembna oz. je malo pomembna. Neustrezna ureditev porodniškega in starševskega dopusta se zdi pomemben ali zelo pomemben dejavnik 42,35 % anketirank, 33,33 % pa jih enako meni o pomanjkanju javnih in zasebnih storitev otroškega varstva in nege starejših. Težave pri pridobivanju informacij o ustanavljanju podjetja, pravnih zahtevah in zagonu podjetja se zdijo pomemben dejavnik zgolj 39,22 % anketirank, 26,67 % pa je ta dejavnik ocenila kot popolnoma nepomemben ali malo pomemben.

Slika 14: Makroekonomski in politični dejavniki

Vir: Lastni izračuni

V sklopu o makroekonomskih dejavnikih je bila razlika med odgovori podjetnic in tistih, ki to še niso, statistično značilna pri 8 od 9 trditvev. Pomanjkanje priložnosti na trgu je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 53 % nepodjetnic in 40 % podjetnic. Pomanjkanje priložnosti pa se ne zdi pomembno 11 % nepodjetnic in 33 % podjetnic. Slabo gospodarsko okolje je kot pomemben dejavnik ocenilo 54 % nepodjetnic in 32 % podjetnic, kot nepomemben ali zelo nepomemben pa 12 % nepodjetnic in 32 % podjetnic. Vladne predpise je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 59 % nepodjetnic in 50 % podjetnic, kot nepomemben ali zelo nepomemben pa 8 % nepodjetnic in 24 % podjetnic. Birokracijo (npr. dolge in drage birokratske postopke in standarde, ki jih je treba izpolniti pred ustanovitvijo podjetja) okolje je kot pomemben dejavnik ocenilo 57 % nepodjetnic in 35 % podjetnic, kot nepomemben ali malo pomemben pa 12 % nepodjetnic in 40 % podjetnic. Visoko stopnjo korupcije je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 47 % nepodjetnic in 26 % podjetnic, kot nepomemben ali malo pomemben pa 15 % nepodjetnic in 35 % podjetnic. Pomanjkanje javnih in zasebnih storitev otroškega varstva in nege starejših je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 40 % nepodjetnic in 19 % podjetnic, kot nepomemben ali popolnoma nepomemben pa 15 % nepodjetnic in 45 % podjetnic. Neustrezno ureditev porodniškega in starševskega dopusta je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo 48 % nepodjetnic in 29 % podjetnic, kot nepomemben ali malo pomemben pa 13 % nepodjetnic in 35 % podjetnic. Težave pri pridobivanju informacij o ustanavljanju podjetja, pravnih zahtevah in zagonu podjetja je kot pomemben dejavnik ocenilo 46 % nepodjetnic in 23 % podjetnic, kot nepomemben ali malo pomemben pa 16 % nepodjetnic in 50 % podjetnic. Pri vseh trditvah je 35–50 % anketirank

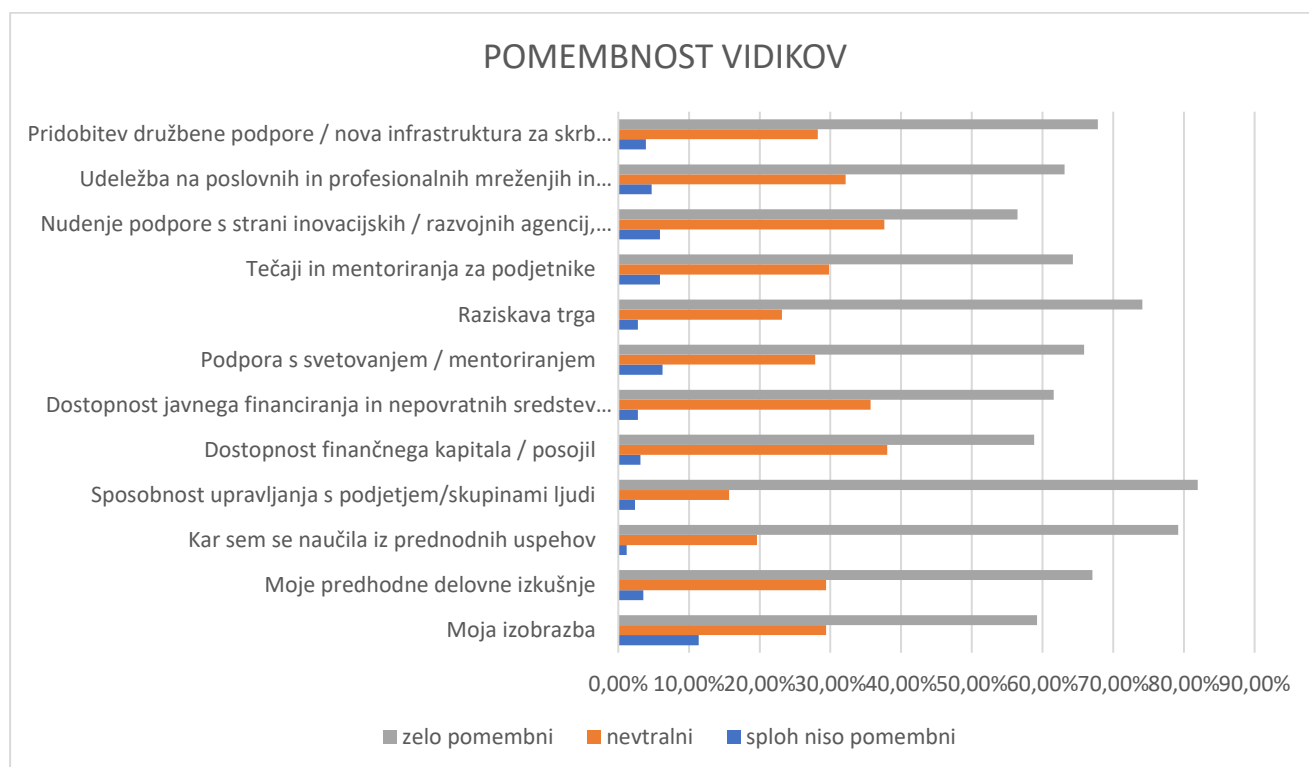
D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

ovire ocenilo s srednjo, nevtralno oceno, 13–23 % nepodjetnic pa je izbralo možnost »Ne vem«. Ta odstotek je bil med podjetnicami precej nižji (2–13 %).

PODPORNO OKOLJE

Podporno okolje v obliki izobraževanja in usposabljanja je po mnenju anketirank pomembno za uspeh novih podjetij. Kot zelo pomembna je največ anketirank ocenilo znanja o vodenju podjetja (81,96 %), sledijo izkušnje, pridobljene s prejšnjimi dosežki (79,22 %), vključenost v poslovne in strokovne mreže in skupine (67,84 %) in strokovne izkušnje (67,06 %). Poslovna usposabljanja in mentorstvo je kot zelo pomembne označilo 56,47 % anketirank, za podporo, svetovanje in mentorstvo pa jih enako meni kar 74,12 %.

Slika 15: Pomembnost vidikov za uspešnost podjetja

Vir: Lastni izračuni

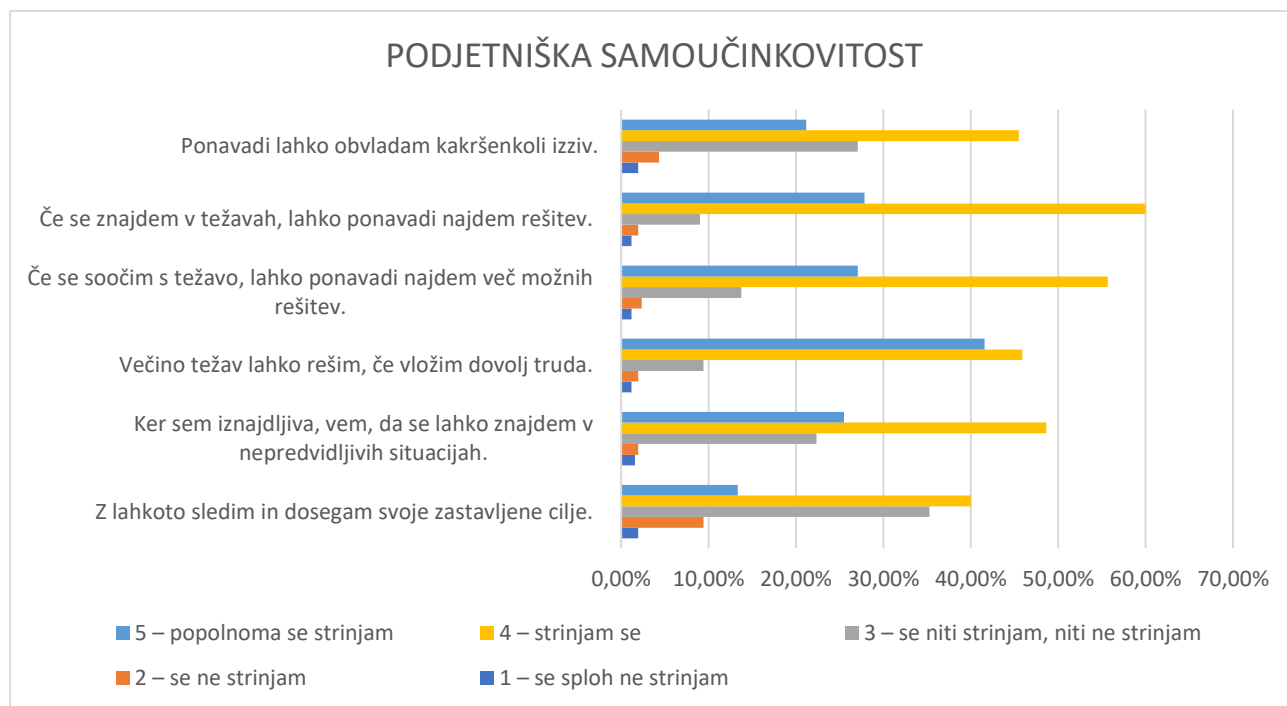
V tem sklopu so bile precejšnje razlike med odgovori podjetnic in nepodjetnic opažene le pri dveh trditvah. Kar 70 % nepodjetnic in zgolj 38 % podjetnic je izobrazbo označilo kot zelo pomemben dejavnik uspeha. 23 % nepodjetnic in 41 % podjetnic je izobrazbo ocenilo s srednjo oz. nevtralno oceno, 7 % nepodjetnic in 21 % podjetnic pa meni, da za uspeh sploh ni pomembna. Znanja vodstvene ekipe podjetja je kot zelo pomembna ocenilo 83 % nepodjetnic in

79 % podjetnic. V obeh skupinah je ta vidik kot popolnoma nepomemben ocenilo le 2 % vprašanih.

POSLOVNA SAMOUČINKOVITOST

Kot kaže slika 16, je 87,84 % anketirank na Likertovi lestvici (od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam) izbralo strinjam se ali popolnoma se strinjam pri trditvi, da se v težavah običajno lahko domislijo rešitve, 87,45 % se jih strinja ali popolnoma strinja, da lahko rešijo vse težave in še več, če vložijo potreben trud, in 82,75 % jih meni, da se običajno v primeru težav domislijo več možnih rešitev. Nekoliko manj anketirank se je strinjalo s trditvijo, da se zaradi svoje iznajdljivosti dobro znajdejo v nepredvidljivih situacijah: 74,12 % anketirank se je s to trditvijo strinjalo ali popolnoma strinjalo, 3,53 % pa se jih z njo sploh ni strinjalo. Med podjetnicami in tistimi, ki to še niso, tukaj ni bilo občutnih razlik.

Slika 16: Podjetniška samoučinkovitost

Vir: Lastni izračuni

KULTURA IN NORME TER DRUŽBENA PODPORA

KULTURNI OKVIR IN DRUŽBENE NORME

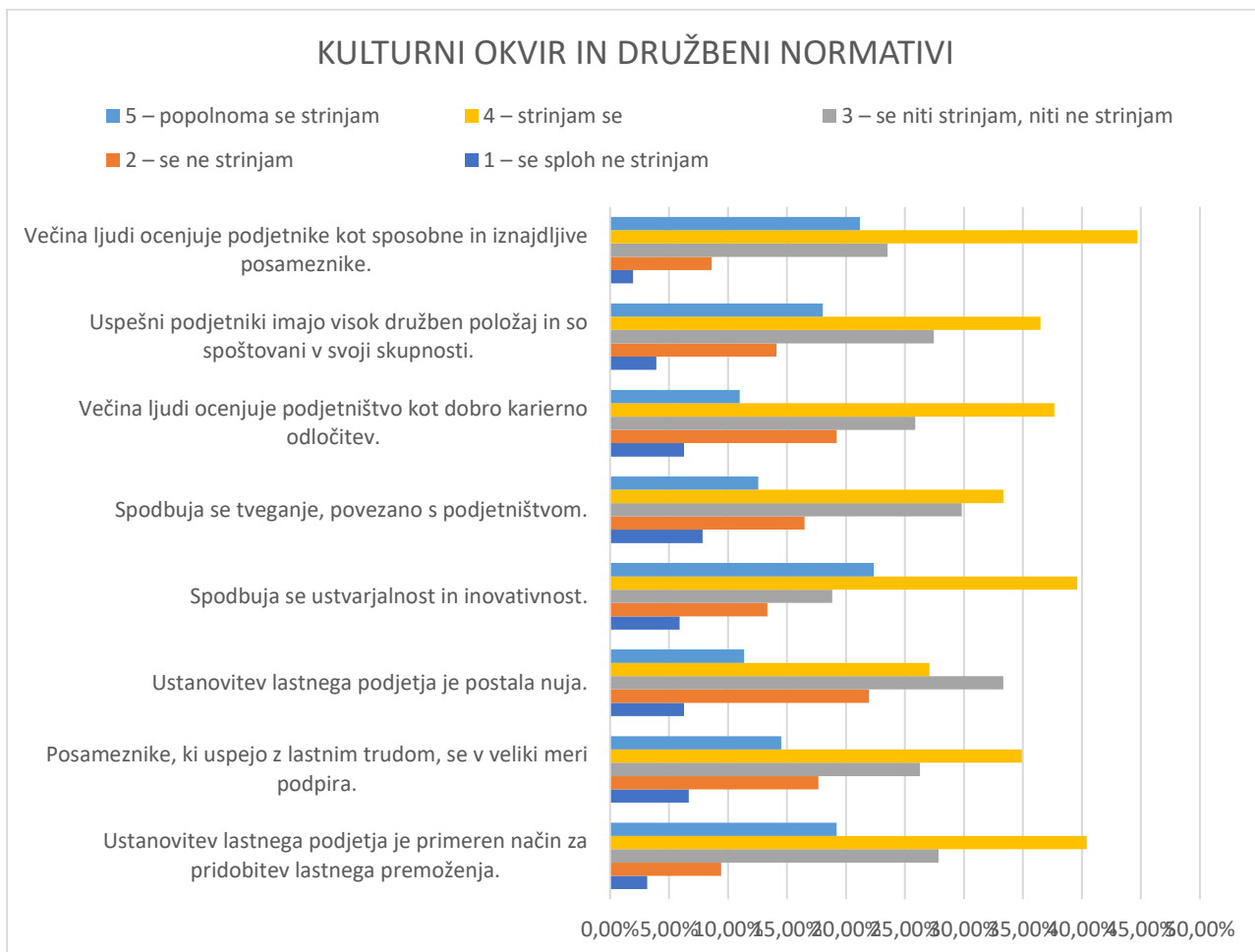
D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Anketiranke so morale na Likertovi lestvici (od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam) oceniti trditve o podjetniški kulturi.

65,88 % se jih je strinjalo ali popolnoma strinjalo, da ljudje podjetnike dojemajo kot sposobne, iznajdljive posameznike in 61,96 % jih meni, da kultura v državi spodbuja kreativnost in inovativnost (19,22 % se jih s to trditvijo ne strinja ali sploh ne strinja). 59,61 % anketirank se strinja ali popolnoma strinja, da v Sloveniji ustanovitev podjetja velja za dober način, kako obogateti/pridobiti premoženje (12,55 % se s to trditvijo ne strinja ali sploh ne strinja). 54,51 % anketirank se strinja ali popolnoma strinja, da so uspešni podjetniki ugledni in spoštovani v družbi (18,04 % se s tem ne strinja ali sploh ne strinja). Med odgovori so bile večje razlike tudi pri trditvi, da nacionalna kultura močno spodbuja uspehe, ki jih posamezniki dosežejo z lastnim trudom (49,41 % se jih s tem strinja, 24,31 % ne strinja, 26,27 % pa nič od tega). 48,63 % anketirank se strinja/popolnoma strinja s trditvijo, da večina ljudi podjetništvo vidi kot zaželeno poklicno izbiro (25,49 % se jih s tem ne strinja). 45,88 % anketirank se strinja/popolnoma strinja s trditvijo, da podjetniška kultura v državi spodbuja tveganje (24,31 % se jih s tem ne strinja). 38,43 % anketirank se strinja s trditvijo, da je ustanovitev novega podjetja nuja (28,24 % se jih s tem ne strinja).

Slika 17: Podjetniška kultura

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Vir: Lastni izračuni

Med podjetnicami in tistimi, ki to še niso, so se odgovori razlikovali pri 5 od 8 trditvev. 79 % anketirank (43 % nepodjetnic in 37 % podjetnic) se strinja in 34 % popolnoma strinja (23 % nepodjetnic in 11 % podjetnic) s trditvijo, da v Sloveniji ustanovitev lastnega podjetja velja za dober način, kako pridobiti premoženje. S tem se ne strinja 21 % in sploh ne strinja 10 % anketirank (pri čemer je med nepodjetnicami ta delež le 1-odstoten). 57 % se jih s tem niti ne strinja niti strinja. 56 % nepodjetnic in 37 % podjetnic se strinja ali popolnoma strinja, da nacionalna kultura močno spodbuja uspehe, ki jih posamezniki dosežejo z lastnim trudom. 15 % nepodjetnic in 44 % podjetnic pa se s to trditvijo ne strinja. 68 % nepodjetnic in 49 % podjetnic se strinja ali popolnoma strinja, da podjetniška kultura v Sloveniji spodbuja kreativnost in inovativnost, 15 % nepodjetnic in 28 % podjetnic pa se s tem ne strinja. 55 % nepodjetnic in 35 % podjetnic se strinja ali popolnoma strinja, da se večini ljudi zdi podjetništvo zaželena poklicna izbira. 20 % nepodjetnic in 37 % podjetnic pa se s to trditvijo ne strinja. 70 % nepodjetnic se je strinjalo ali popolnoma strinjalo, da ljudje podjetnike dojemajo kot sposobne,

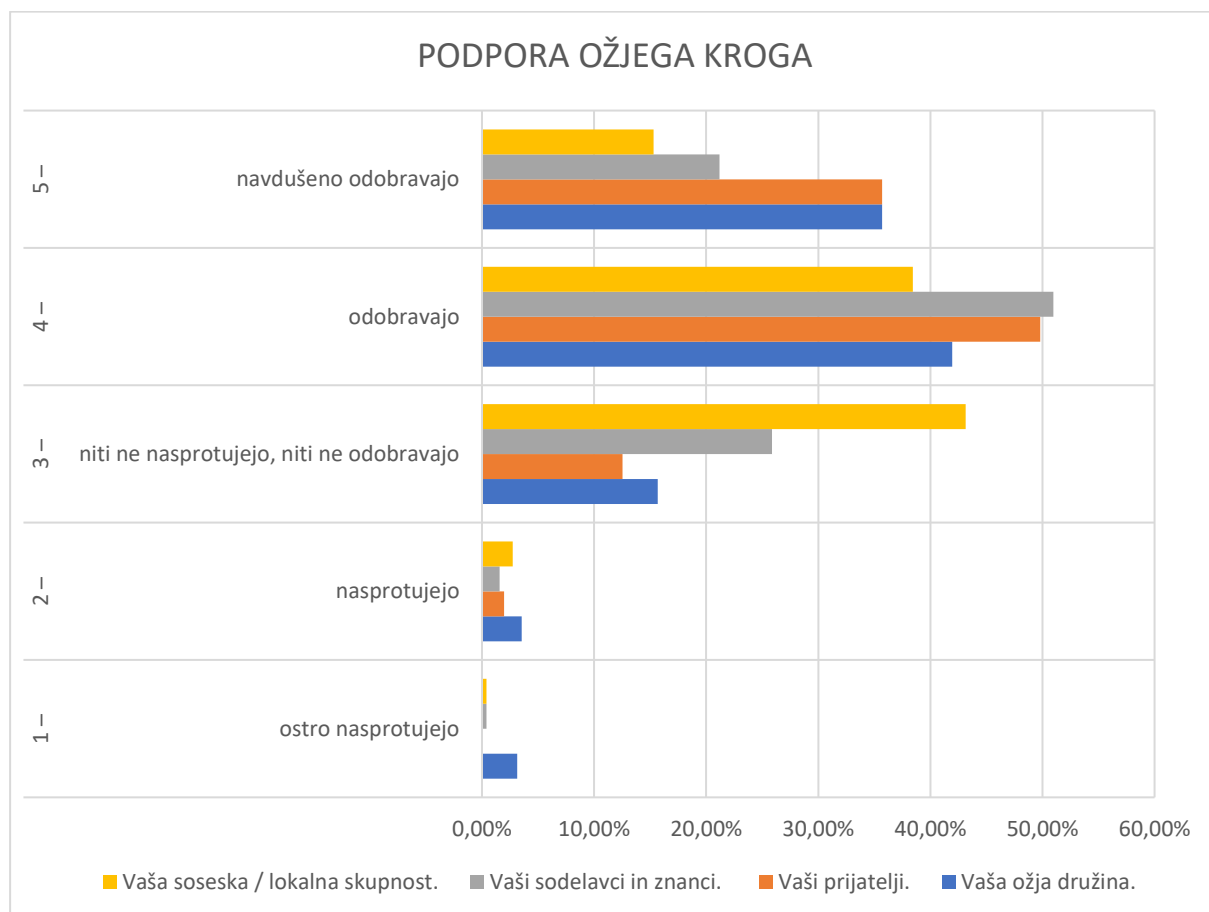
D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

iznajdljive posameznike, in le 7 % se jih s tem ni strinjalo. Med podjetnicami je takih, ki se s tem strinjajo ali popolnoma strinjajo, 58 %, 18 % pa se jih s tem ne strinja.

PODPORA BLIŽNJE OKOLICE

Kot kaže slika 18, so anketiranke prejele ali pričakujejo naslednjo podporo okolja: 77,65 % se jih strinja ali popolnoma strinja, da so prejele ali pričakujejo podporo ožje družine, še več, 85,49 %, podporo prijateljev, podporo kolegov in znancev (72,16 %) ter podporo v lokalni skupnosti (53,73 %).

Slika 18: Podpora bližnje okolice

Vir: Lastni izračuni

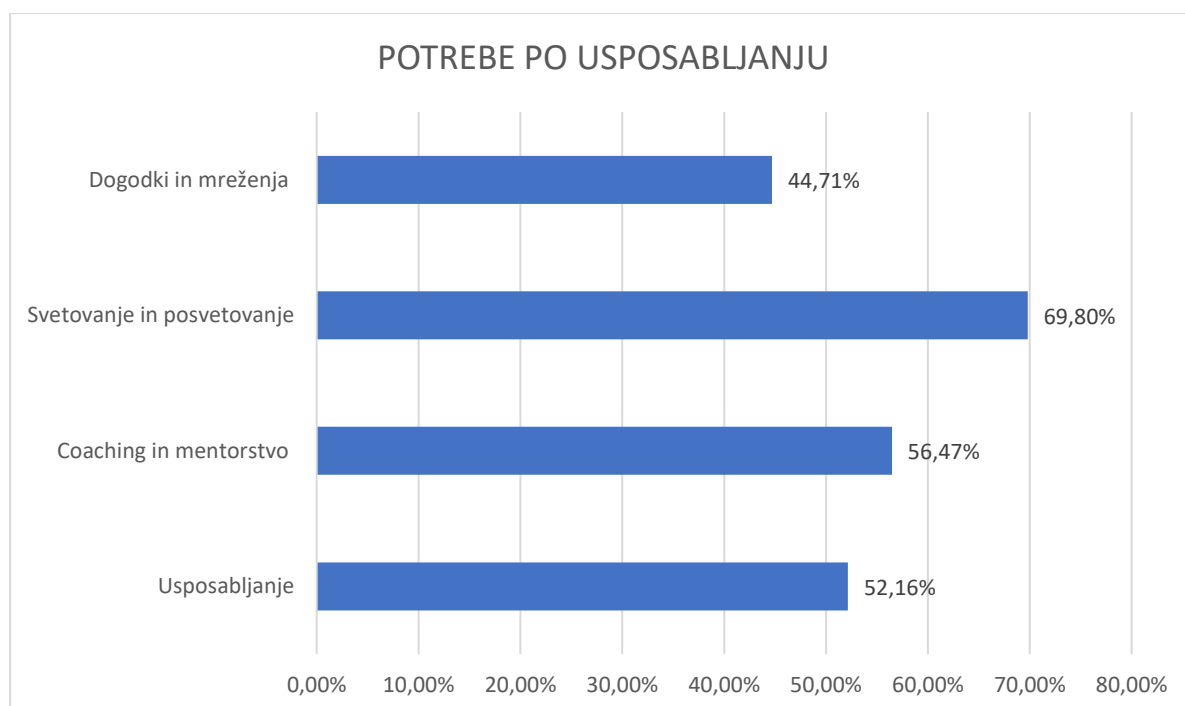
Razlike med obema skupinama

Kar 61 % nepodjetnic in le 39 % podjetnic se je strinjalo/popolnoma strinjalo s trditvijo, da njihova lokalna skupnost odobrava njihovo odločitev za podjetništvo. Pri ostalih trditvah ni bilo pomembnih razlik.

POTREBE PO USPOSABLJANJU

Slika 19 kaže, katere oblike izobraževanja si želijo anketiranke, pri čemer jih je 69,8 % izbralo svetovanje, 56,74 % mentorstvo, 52,16 % usposabljanje ter 44,71 % dogodke in mreženje. Pri vprašanju o želenem trajanju usposabljanja so odgovori segali od 1 do 35 ur oz. od 2 do 6 tednov pri anketirankah, ki so odgovorile v tednih.

Slika 19: Zaželene vrste usposabljanja

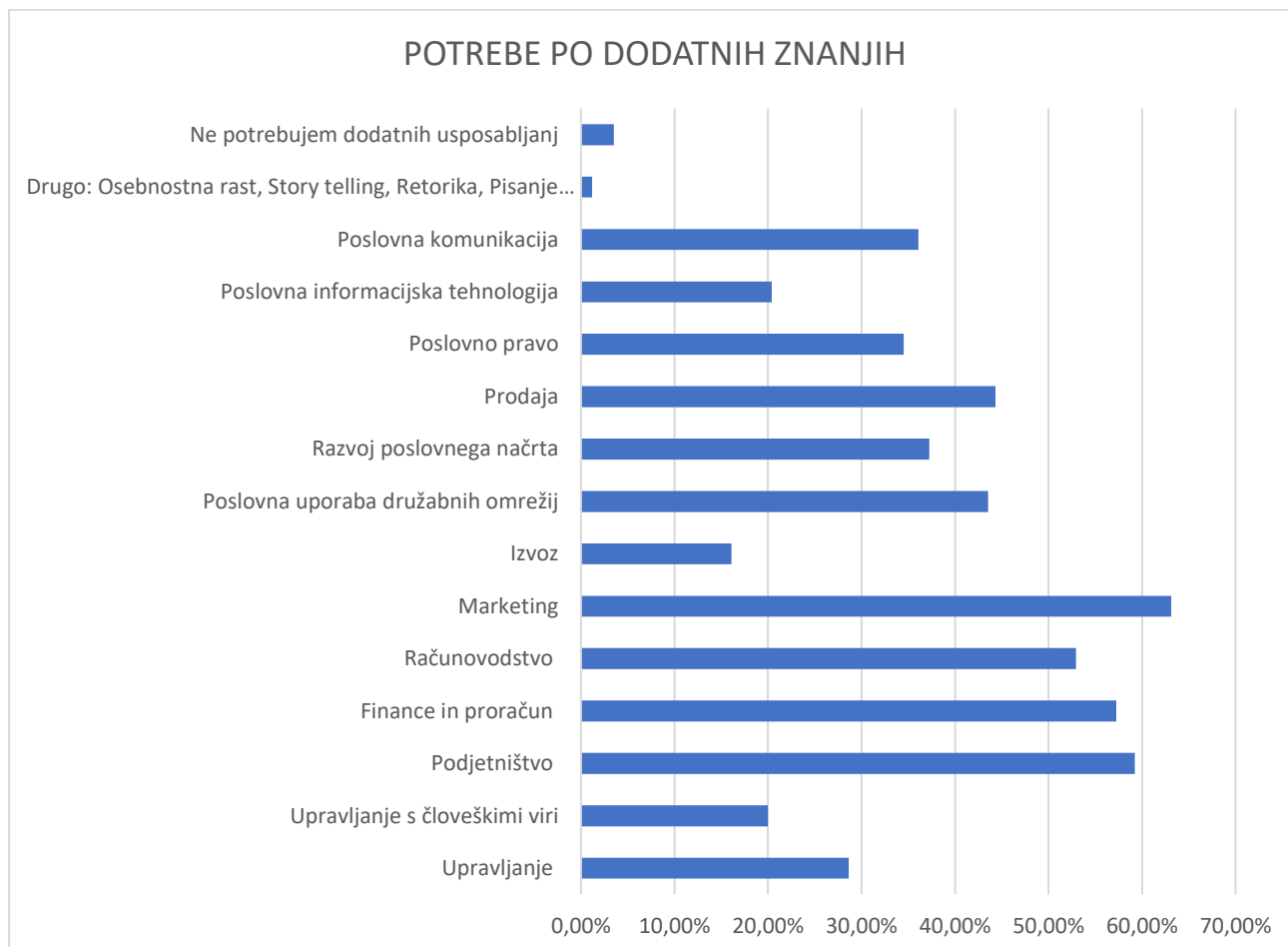
Vir: Lastni izračuni

Odgovori so se med obema skupinama razlikovali pri vprašanju o želenih oblikah usposabljanja: med nepodjetnicami je mentorstvo izbralo 50 % anketirank, med podjetnicami pa kar 71 %.

Kot kaže slika 20, največ anketirank potrebuje več usposabljanja o trženju (63,14 %), podjetništvu (59,22 %), financah in načrtovanju proračuna (57,25 %), računovodstvu (52,94 %) in o vodenju, kjer je odstotek precej nižji (26,63 %). 3,53 % jih dodatnih znanj ne potrebuje. Poleg tega smo prejeli tudi predloge za usposabljanje o osebni rasti, umetnosti podajanja zgodbe, retoriki, pisanju, spopadanju s stresom in pogajanjih.

Slika20: Potrebe po dodatnih znanjih

Vir: Lastni izračuni

Le 8 od 80 podjetnic in 43 od 175 nepodjetnic je izjavilo, da potrebujejo usposabljanje o upravljanju kadrov. Zgolj 74 nepodjetnic (od 175) in 19 podjetnic (od 80) meni, da potrebujejo več znanja o poslovni komunikaciji. Pri vseh drugih trditvah med podjetnicami in tistimi, ki to še niso, ni bilo pomembnih razlik.

ZAKLJUČKI

Anketa izpostavlja razloge, zakaj mlade ženske, stare 15–34 let, v Sloveniji postanejo podjetnice oz. se ukvarjajo s podjetništvom. Zagotovitev zaposlitve in zaslužka za dostojno življenje sta najmočnejša razloga, čeprav podjetništvo kot način zagotavljanja varnosti zaposlitve vidijo predvsem tiste anketiranke, ki se s podjetništvom še ne ukvarjajo, in ne tiste, ki so že podjetnice. Samostojnost, predvsem v smislu, da bi bile same sebi šef, da bi uresničile svoje sanje, da bi imele fleksibilno delo in da bi uresničile svojo poslovno idejo, sta izpostavili obe skupini

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

anketirank. Boljši družbeni položaj so pogosteje izbrale anketiranke, ki še niso podjetnice. Manj kot 14 % podjetnic je imelo vzornika med sorodniki in prijatelji. Pri mladih ženskah igra kreativnost veliko pomembnejšo vlogo kot inovativnost. Več kot tri četrtine mladih podjetnic se vidi kot vir kreativnih idej, med tistimi, ki to še niso, pa je ta delež nižji.

V sklopu o ovirah smo preučili financiranje, znanja, tveganja in druge zunanje dejavnike, vključno z makroekonomskimi in političnimi.

Med finančnimi ovirami so anketiranke pokazale najvišjo stopnjo strinjanja pri trditvi o pomanjkanju prihrankov, nekoliko manj so se strinjale s trditvijo o visokih obrestnih merah. Čeprav je registracija podjetja brezplačna, je 50,86 % nepodjetnic to ocenila kot zelo pomembno oviro. Visoke obrestne mere se zdijo nepomembne 48,78 % podjetnic.

Pomanjkanje znanj je velika ovira pri ustanavljanju in vodenju podjetja, pri čemer je več kot pol anketirank kot pomembno ali zelo pomembno ocenila pomanjkanje podjetniških znanj (o financah, trženju, načrtovanju, tehnologijah ipd.), pomanjkanje podjetniških izkušenj, pomanjkljive informacije o ustanovitvi podjetja (npr. predpisih in zakonodaji), pomanjkanje mentorstva in svetovanja. Pomanjkanje časa za usposabljanje je po pričakovanjih bolj pomembno pri mladih podjetnicah. Tradicionalne poglede na vlogo ženske v družbi kot oviro dojema 43 % nepodjetnic in 30 % podjetnic.

V sklopu trditev o tveganjih in drugih zunanjih dejavnikih, ki vplivajo na ustanovitev in vodenje podjetja, je več kot pol anketirank kot pomembno ali zelo pomembno ocenilo negotovost glede prihodnosti in strah pred neuspehom. Odgovori obeh skupin anketirank so se razlikovali pri trditvi o ravnovesju med zasebnim in poklicnim življenjem, ki se zdi pomembnejše nepodjetnicam, in stereotipu, da so mlade ženske manj strokovne kot moški, ki ga je kot pomemben ali zelo pomemben ocenilo 37 % nepodjetnic in zgolj 18 % podjetnic.

Pomembna razlika je bila tudi v odgovorih glede makroekonomskih in političnih dejavnikov, kjer je bil delež tistih, ki se jim zdijo pomembni ali zelo pomembni, nižji kot med nepodjetnicami. Pri vseh trditvah je 35–50 % anketirank ovire ocenilo s srednjo, nevtralno oceno, 13–23 % nepodjetnic pa je izbralo možnost »Ne vem«. Več kot 50 % anketirank je kot pomemben ali zelo pomemben dejavnik ocenilo visoke davke in vladne predpise ter birokracijo (npr. dolge in drage birokratske postopke in standarde, ki jih je treba izpolniti pred vodenjem podjetja). Visoka stopnja korupcije se zdi nepomembna ali popolnoma nepomembna 21,57 % podjetnic. Težave pri pridobivanju informacij o ustanavljanju podjetja, pravnih zahtevah in zagonu podjetja se zdijo pomemben dejavnik zgolj 39,22 % anketirank, 26,67 % pa je ta dejavnik ocenila kot popolnoma nepomemben ali malo pomemben.

Podporno okolje v obliki izobraževanja in usposabljanja je po mnenju anketirank pomembno za uspeh novih podjetij. Kot zelo pomembna je največ anketirank ocenilo znanja o vodenju podjetja (81,96 %), sledijo izkušnje, pridobljene s prejšnjimi uspehi (79,22 %), vključenost v poslovne in

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

strokovne mreže in skupine (67,84 %) in strokovne izkušnje (67,06 %). Poslovna usposabljanja in mentorstvo je kot zelo pomembne označilo 56,47 % anketirank, za podporo, svetovanje in mentorstvo pa jih tako meni kar 74,12 %. Med anketirankami so bile razlike tudi pri trditvi o pomenu izobrazbe, kjer je možnost zelo pomembno izbralo več nepodjetnic (70 %).

Anketiranke so ne glede na svoj podjetniški status največ strinjanja izrazile s trditvami v sklopu o samoučinkovitosti (več kot 70 % se jih je z njimi strinjalo).

Rezultati kažejo pomembne razlike med podjetnicami in nepodjetnicami pri trditvah o kulturnih in družbenih normah. Delež tistih, ki se strinjajo s trditvami, da v Sloveniji podjetništvo velja za ustrezen način kako pridobiti premoženje, da nacionalna kultura močno podpira uspehe, ki jih posamezniki dosežejo z lastnim trudom, in spodbuja kreativnost ter inovativnost in da večina podjetnike vidi kot sposobne, iznajdljive posameznike, je med podjetnicami višji.

Pri ustanavljanju podjetja so največ podpore dobile ali pričakujejo od prijateljev (85,49 %), družine (77,65 %) in znancev (72,16 %), najmanj pa od sosedov in lokalne skupnosti (53,73 %, pri tem 61 % nepodjetnic in 39 % podjetnic).

Pri vprašanju o zelenih vrstah usposabljanja je 69,80 % anketirank izbralo svetovanje, 56,74 % mentorstvo, 52,16 % usposabljanje ter 44,71 % dogodke in mreženje. Odgovori so se med obema skupinama razlikovali pri vprašanju o zelenih oblikah usposabljanja: med nepodjetnicami je mentorstvo izbralo 50 % anketirank, med podjetnicami pa kar 71 %.

Pri vprašanju o zelenem trajanju usposabljanj so odgovori segali od 1 do 35 ur oz. od 2 do 6 tednov pri anketirankah, ki so odgovorile v tednih.

Največ anketirank potrebuje več usposabljanja o trženju (63,14 %), podjetništvu (59,22 %), finančah in načrtovanju proračuna (57,25 %), računovodstvu (52,94 %) in o vodenju, kjer je odstotek precej nižji (26,63 %). 3,53 % jih dodatnih usposabljanj ne potrebuje. Poleg tega smo prejeli tudi predloge za usposabljanja o osebni rasti, umetnosti pripovedovanja, retoriki, pisanju, spopadanju s stresom in pogajanjih.

Tu smo razlike med odgovori podjetnic in tistih, ki to še niso, zabeležili pri dveh trditvah: delež tistih, ki si želijo več znanja o upravljanju človeških virov, je med nepodjetnicami večji (42 % oz. 10 %), le 23 % podjetnic in 24% nepodjetnic pa meni, da morajo izboljšati svoje znanje o poslovni komunikaciji.

5. Značilnosti mladih podjetnic

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Ekipa MRA je opravila osem intervjujev s predstavnicami relevantnih deležnikov. Spodaj je tabela, ki prikazuje tipe deležnikov.

Tabela 13: seznam opravljenih intervjujev

Ime in priimek	Inštitucija / podjetje	Datum intervjuja	Kraj intervjuja	Tip deležnika
Miša Osterc	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo	24. 8. 2018	Maribor	Državna ustanova
Marta Turk	Skupnost slovenskih podjetnic	10. 9. 2018	Maribor	Zastopnica regionalne/nacionalne/mednarodne NVO
Vida Perko	Regijski svet poslovnih žensk in podjetnic Štajerske gospodarske zbornice	11. 9. 2018	Maribor	Predstavnica organizacije za podporo podjetjem
Karin Širec	Ekonomsko-poslovna fakulteta Univerze v Mariboru	12. 9. 2018	Maribor	Predstavnica izobraževalnega sistema
Mojca Skalar Komljanc	SPIRIT Slovenija - Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije	14. 9. 2018	Celje	Predstavnica organizacije za podporo podjetjem
Lidija Jerkič	Zveze svobodnih sindikatov Slovenije	18. 9. 2018	Ljubljana	Predstavnica sindikatov
Metka Cerar	Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije	2. 10. 2018	Ljubljana	Predstavnica Zavoda za zaposlovanje

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Maruša Gortnar	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	2. 10. 2018	Ljubljana	Državna ustanova
----------------	---	-------------	-----------	------------------

5.1 Splošne značilnosti

Pregled

Podjetništvo v Sloveniji se je kot rezultat socialnopolitičnih sprememb v zgodnji fazi dojemalo kot rešitev za samozaposlitev, podoba podjetnika pa je bila v tistem obdobju dokaj negativna. Miselnost v Sloveniji je izhajala iz prejšnjega sistema, bila pa je povezana z dojemanjem lastništva v smislu gospodarskih virov. Privatizacija javnih podjetij na eni strani in propad večjih podjetij s povečano brezposelnostjo na drugi sta sprožila postopek ustanovitve mikropodjetij in večjega števila samozaposlitev. Kljub temu je bil odstotek žensk, ki so ustanovile podjetje, zelo nizek. Tudi 28 let po neodvisnosti Slovenije predstavljajo ženske manj kot tretjino (27 %) lastnikov mikropodjetij. Čeprav se samozaposlitev dojemata kot (vsaj) kratkoročna rešitev, povečuje prekarno delo kot nadomestilo zaposlitvi, saj večina poslovnih idej ni dolgoročno vzdržnih. Večina žensk, ki se želijo samozaposliti, si želi gospodarske svobode, neodvisnosti in nadzora nad svojim časom. Vendar celo tistim, ki so študirale ekonomijo, manjkajo določene veščine in znanja, da bi lahko bile podjetnice. Kljub izkušenim predavateljem, ki podajajo lastne izkušnje, se študentje svojega znanja začnejo zavedati šele, ko stopijo v poslovni svet.

Podpora novim podjetjem in tudi tistim, ki so na trgu že dlje časa, je organizirana s strani države, ki jo podpirajo državna agencija SPIRIT Slovenija in SIO-ji (subjekti inovativnega okolja, ki zagotavljajo storitve za podjetja) ter točke SPOT (registracija podjetja na enem mestu). Na voljo je obsežen podporni sistem, ki temelji na »tradicionalnih instrumentih« kot so tehnološki parki, poslovni inkubatorji, sodelovni oz. deljeni delovni prostori itd. (zagotavljanje prostorov in storitev), pa tudi različni načini sofinanciranja podjetij (od nepovratnih sredstev in posojil do subvencij). Noben omenjen instrument pa ni namenjen izključno podjetnicam. Čeprav nekateri oblikovalci politik trdijo, da je podjetništvo ženskega spola, ne vidijo utemeljitve za to, da bi jih podpirali pri javnih naročilih (npr. da bi dobile dodatne točke ali pa da bi bila določena naročila namenjena samo podjetnicam).

Pojavlja se nenavadno protislovje, saj je na voljo preveč javne podpore, zaradi katere so podjetniki odvisni od podpornih institucij, namesto da bi bili aktivno vključeni v svojo rast. Na voljo je tudi veliko podpore za zagonska podjetja (tehnološka, inovativna, z globalnim potencialom), lokalne podpore za samozaposlitev, vendar skorajda nobenih spodbud za rast mikropodjetij in ustvarjanje novih delovnih mest. Predlagano je bilo financiranje vzpostavitve novega delovnega mesta – za digitalni marketing podjetja. To bi med drugim moderniziralo delovne odnose in več dela bi se lahko opravljalo od doma, kar bi pozitivno vplivalo na položaj žensk, ki poskušajo uskladiti poslovne in družinske obveznosti.

Podjetniške miselnosti se v večini slovenskih univerzitetnih študijev na posreduje, tudi v osnovnem in sekundarnem izobraževalnem sistemu skoraj ne, vendar se nekaj takih znanj posreduje v poklicnem izobraževalnem sistemu. Čeprav so ženske v povprečju bolj izobražene, se soočajo s številnimi drugimi preprekami: težje najdejo zaposlitev, redkeje so samozaposlene, imajo nižje položaje in pogosto manj možnosti, da bi ustvarile kariero, kot moški. V Sloveniji

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

ženske močno prevladujejo v terciarnem izobraževalnem sistemu, njihovo število še naprej presega število moških z enako izobraževalno stopnjo. Kljub temu je njihov status na trgu dela šibkejši od statusa moških, kar še posebej velja za mlajše ženske z visoko stopnjo izobrazbe. Največja težava je razlika v stopnji brezposelnosti med ženskami in moškimi, predvsem med mladimi iskalci prve zaposlitve z visoko stopnjo izobrazbe. Ta razkol ponazarja, da je za mlade ženske s terciarno izobrazbo veliko težje vstopiti na trg dela kot za mlade moške. Spodbujanje zaposlovanja žensk iz te skupine zato ostaja prednostna naloga slovenskih oblikovalcev politik.

Razpoložljivost podatkov

GEM vsako leto izvede raziskavo na nacionalni ravni, vendar se ta ne nanaša posebej na ženske. Obravnava več značilnosti podjetništva, med drugim dejavnosti ciljnih skupin, spremlja nova podjetja in vzroke, zakaj se zaprejo, ter omogoča primerjavo na mednarodni ravni. Podatke bi lahko zbirale tudi organizacije za podporo podjetjem, kot so Gospodarska zbornica, Obrtno-podjetniška zbornica, vlagatelji in banke itd. Slovenska ekipa GEM izmenjuje podatke s Slovenskim statističnim uradom in poslovnim registrom ter sodeluje z Bisnode.

To področje raziskuje zavod META, kot tudi nekateri raziskovalci na univerzah, vendar uporabljajo različne vire, zato obstaja nekaj zelo neskladnih raziskav o potrebah podjetnic. Nacionalni register podjetij (AJ PES) ima podatke o podjetjih, ampak ni posebnega poudarka na spolu ustanovitelja podjetja. Nekaj časa je zaradi organizacije OECD podatke vodil SURS. Kljub temu pa je treba spremljati pogoje, pod katerimi delajo podjetnice, meriti njihovo finančno udeležbo v lokalnem in regionalnem gospodarstvu, vključno z njihovim deležem pri izvozu, njihovo vlogo kot delodajalke itd. (poleg kvantitativne je potrebna tudi kvalitativna analiza).

Primeri dobrih praks

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je začelo v sodelovanju z agencijo SPIRIT financirati program podjetniškega usposabljanja brezposelnih žensk s terciarno izobrazbo. Program je predvideval 100 ur usposabljanja v obliki modularnih delavnic. Že v prvem letu je program zaključilo 500 žensk, ki so podjetje ustanovile v roku 3 mesecev po zaključku programa, po ustanovitvi pa so za samozaposlitev prav tako prejele subvencijo v višini 5000 evrov. Leta 2018 so podatki Zavoda za zaposlovanje potrdili, da je to najuspešnejši program aktivne politike zaposlovanja, saj je kar 85 % prve generacije žensk še vedno aktivnih podjetnic. V okviru istega programa je leta 2018 kar 1500 žensk iz druge generacije ustanovilo podjetje. Usposabljanje organizira Zavod za razvoj družinskega in ženskega podjetništva META, ki deluje od leta 2001 in je osredotočen na mentorstvo in mednarodno mreženje MSP ter poskuša razviti platforme za povezovanje lokalnih klubov in mrež vsaj na večjih dogodkih, da bi izkoristili možnosti mreženja. V naslednjem koraku bi se morali osredotočiti na najobetavnejše podjetnice in jim omogočiti rast, s finančno podporo za naložbe in internacionalizacijo, da bodo lahko ustvarjale nova delovna mesta. Izzivi, ki jih je treba premagati, so specifični za ženske – manj tvegajo, jemljejo manjša posojila, njihove ideje ustvarjajo manj dobička, ampak imajo več družinskih vrednot in rešujejo težave v družbi. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti izvaja program za mlade, ki ponuja mentorstvo in certificiranje. Program sofinancira EU in je zelo podoben programu za žensko podjetništvo, vendar je namenjen mladim nasploh. Ženske, ki ne spadajo v ciljno skupino mladih, običajno potrebujejo več časa, da spremenijo svojo miselnost, in več veščin iz digitalnega marketinga.

Mladi imajo v primerjavi s podjetniki srednjih let veliko boljše pogoje za ustanovitev podjetja, predvsem zaradi njihovega poznavanja družbenih omrežij in spleta, ki postajajo glavno orodje

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

sodobnega marketinga in prodaje. Trgi so za to odprti, kar pa omogoča hitrejšo rast novih podjetij. Trenutno se za mlade izvaja program Mladi podjetnik (vzhodna in zahodna Slovenija), ki predvideva, da se bo v letu 2018 ustanovilo najmanj 800 novih podjetij. Ustanovitelji bodo prejeli subvencijo v znesku 5000 evrov.

V podravski regiji Regijski svet poslovnih žensk in podjetnic aktivno spodbuja žensko podjetništvo. Ustanovljen je bil leta 2012 in se imenuje PERLE, saj vsaka članica predstavlja enkratno dragulj v verigi biserov, ki skupaj oblikujejo verižico. Svet sestavlja več kot 100 članic, ki se mesečno srečujejo, kar spodbuja mreženje, zagotavlja podporo ter omogoča izmenjavo izkušenj in dobrih praks med podjetnicami. Svet prav tako vsako leto organizira konference za ženske. Taka organizacija pokriva osnovno potrebo razvojne regije po oblikovanju močne entitete, ki bi združevala vse deležnike v ženskem podjetništvu. S tako organizacijo je lahko potencial ženskega podjetništva kar najbolj izkoriščen.

Mlade podjetnike podpirajo tudi regionalne razvojne agencije in ukrep, ki ga podpira Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, z nazivom Podjetno v svet podjetništva. Gre za program usposabljanja in mentorstva za potencialne mlade (pod 35 let) podjetnike, ki želijo prevzeti nadzor nad svojo poslovno prihodnostjo. Usposabljanje med drugim vključuje izdelavo poslovnega načrta, marketinško strategijo, razvoj lastnih proizvodov/storitev. Del programa je tudi mentorstvo in *coaching* z mednarodnimi strokovnjaki in zunanjimi svetovalci, mreženje s podjetji idr.

Obstajajo še drugi aktivni sistemi za spodbujanje ženskega podjetništva (kot npr. Nefiks), ampak niso neposredno povezani z dejavnostmi ministrstva, zato je potrebno dodatne podatke najti drugje. Znotraj lokalne skupnosti so primeri dobre prakse sodelovni prostori, ki podpirajo združevanje kompetenc podjetnih posameznikov. Prav tako pa lahko lokalna skupnost tako na dva zelo pomembna vidika – oskrbo otrok in skrb za starejše, torej vidika, ki bistveno vplivata na odločitev žensk za podjetniško pot. Večina razlik med spoloma še vedno izhaja iz organizacije družinskega življenja (saj ženske običajno hkrati začnejo svojo kariero in ustvarjajo družino).

5.2 Rezultati intervjujev z mladimi podjetnicami

V tem podpoglavju so predstavljeni rezultati intervjujev s tremi mladimi podjetnicami v obliki tipičnih biografij.

NASTJA VERDNIK – MLADA SLOVENSKA PODJETNICA

»HOV - HOV« - Prva pasja pekarna v Sloveniji

Nastja Verdnik (1987) je lastnica prve pasje pekarnice v Sloveniji »HOV - HOV«, kje pečejo zdravo in naravno hrano za hišne ljubljence. Njihova

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

največja prednost so zdrave sestavine. So inovativni, fleksibilni in sledijo potrebam na trgu. To je glavni razlog za njihov poslovni uspeh. Imajo pa tudi cilje in zamisli za prihodnost.

Fotografija: Nastja Verdnik

Nastja Verdnik je svoje podjetje ustanovila leta 2013 in ima zdaj dve trgovini v Sloveniji – v Mariboru in Ljubljani, ter franšize v Zagrebu, Beogradu in Bratislavi. Poleg tega njeno podjetje sodeluje z večjimi evropskimi distributerji. Trenutno podjetje

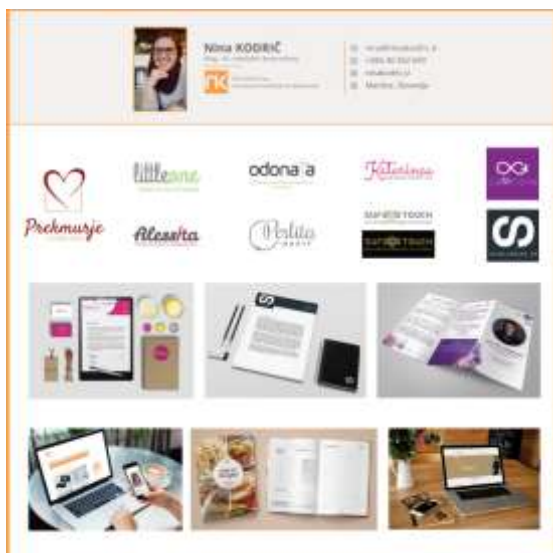
zaposluje 2 osebi za nedoločen čas in 6 študentov, v obdobjih povečane proizvodnje pa še dodatne 3 do 4 osebe.

»Delaj s srcem in ljubi kar počneš. Tako lažje rešiš težave, ko nastopijo«, pravi Nastja.

<https://www.pasjapekarna.com/>

Vse se je začelo, ko je pasja hrana slabo vplivala na Nastjinega kužka. Najprej je zanj pripravljala zdravo hrano. Ker ni našla zaposlitve, je zgrabila priložnost in se udeležila podjetniškega programa Podjetno v svet podjetništva, ki ga je izvajala Mariborska razvojna agencija, ter dobila vpogled v svet podjetništva. Točka preobrata je bila trgovina, ki jo je odprla po končanem usposabljanju. Sprva je želela zaposlitev omogočiti le sebi in svoji mami, ampak zaposlovanje drugih oseb je postala nuja ter velika odgovornost. Čeprav je na slepo ustanovila podjetje, je uspešno rešila zakonodajne (pomanjkanje določb o pasjih piškotih) in finančne ovire. »Država bi lahko start-upe razbremenila, predvsem v prvih dveh letih, ko niso zmožni predložiti dobrih finančnih rezultatov in se morajo osredotočiti na razvoj izdelkov«, pravi Nastja, ponosna mlada slovenska podjetnica.

NINA KODRIČ – MLADA SLOVENSKA PODJETNICA

GRAFIČNA OBLIKOVALKA IN OBČUDOVALKA LEPIH STVARI

»Bodite pogumni in NAREDITE prvi korak!«

Nina Kodrič (1990) je grafična oblikovalka in občudovalka lepih stvari. Zaključila je magistrski študij medijskih komunikacij. V celoti se je posvetila svojemu delu, njeni izdelki in projekti pa

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

ne vsebujejo le njenega strokovnega znanja, temveč tudi delček njene edinstvenosti. Z ustvarjalnostjo, preprostostjo in veseljem poskrbi za to, da vaše zamisli uzrejo luč sveta. Svoje podjetje vodi od januarja 2018.

<https://ninakodric.si/>

Fotografija: Nina Kodrič

V času magistrskega študija na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru, kjer je študirala grafično oblikovanje, je sodelovala pri programu Podjetnost je ženskega spola. V programu, ki so ga organizirali Skupnost podjetnic (<https://skupnost-podjetnic.si/>), Spirit Slovenija (<http://www.spiritslovenia.si/>), Gospodarske zbornica Slovenije (<https://www.gzs.si/>) in drugi partnerji, ni dobila le vpogleda v podjetništvo, ampak v času mentorstva in delavnic tudi vse potrebne informacije in veščine. Prejela je več kot 100 ur usposabljanja o različnih temah (postopek registracije in različne pravne oblike podjetij, računovodstvo in davki, zakonodaja, ustvarjanje blagovne znamke in promocija, samovrednost, oblikovanje cen izdelkov in storitev, pomen mreženja itd.). Končna odločitev za podjetništvo je padla zaradi pogodbe z Zavodom za zaposlovanje Republike Slovenije, saj je za zagon lastnega podjetja prejela subvencijo v vrednosti 5.000 evrov. Rekla si je: »Izkoristila bom ti dve leti in naredila vse, da mi uspe.« Pravi, da je bila podpora ostalih podjetnic v mreži Skupnosti podjetnic zelo pomembna, saj so te že vodile podjetja in so ji lahko pomagale z nasveti, ko stvari niso šle po načrtu. Zelo jo podpira tudi njen dedek, ki je bil dolga leta sam podjetnik. Povedal ji je, da lahko človek z voljo in pogumom premaga vse ovire. To si poskuša vsak dan priklicati v spomin, ko dela od doma in si prizadeva svoje stranke doseči prek spletne strani in družbenih medijev. Zagnanost, predanost in zadovoljne stranke so dale njenemu življenju grafične oblikovalke smisel.

KATARINA UTROŠA – MLADA SLOVENSKA PODJETNICA

KATARINCA – NARAVNA KOZMETIKA

ZA PODJETNIŠTVO JE POTREBEN POGUM

Fotografija: Katarina Utroša

Katarina Utroša (1986) je mlada mama živahnih in simpatičnih triletnih dvojčkov, ki imata atopijski dermatitis, zaradi katerega potrebujeta vsakodnevno nego. Kot diplomirana farmacevtka, ki

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

ima potrebno strokovno znanje, in skrbna mama se je posvetila tej težavi in začela izdelovati zdrave naravne kozmetične izdelke iz preverjenih sestavin. Zaradi pozitivnih izkušenj se je zanimanje hitro razširilo med drugimi družinskimi člani in prijatelji, zato se je odločila za samostojno pot, na kateri si želi izpolniti svoje poslanstvo in ga celo preseči, ter ljudi opozoriti na zdravstveni vidik uporabe naravne kozmetike Katarinca.

Kot mlada brezposelna oseba se je udeležila tečaja BTC Campus, namenjenega brezposelnim mladim do 30 leta s šesto stopnjo izobrazbe (ali višje). Opremljena z znanjem in samozavestjo je začela razmišljati o možnostih lastnega podjetja. V programu se udeleženci niso naučili le tega, kako se podati na samostojno podjetniško pot, temveč tudi, kako napisati učinkovit življenjepis

in ga uspešno predstaviti. Zato je postala nekoliko pogumnejša. Nato se je udeležila programa Podjetnost je ženskega spola. Poleg tega je sodelovala na več brezplačnih delavnicah, ki so bile na voljo. Naučila se je tudi, kako izdelati spletno stran in pripraviti promocijsko akcijo v Facebooku ali Instagramu. Kot pa pravi sama, je najpomembnejše, da greš med ljudi in jim pokažeš, kaj počneš. »Menim, da je izboljšanje samozavesti pomembno za to, da se ženske lažje odločijo zapustiti svojo rutino.«

6 Izzivi, povezani z mladimi podjetnicami, in politike, namenjene njihovem reševanju

6.1 Politične pristojnosti, vključeni institucionalni akterji

V tem podpoglavju so predstavljene vloge in odgovornosti glavnih institucionalnih akterjev na področju poslovnega razvoja, predvsem z vidika ženskega podjetništva.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Pod pristojnosti tega ministrstva spada več tem s področja podjetništva. Izvajalski instituciji na področju podpore podjetništvu, ki delujeta v imenu MGRT, sta Spirit Slovenija in Slovenski podjetniški sklad. Prva izvaja storitve za mala in srednje velika podjetja, druga pa zagotavlja finančne spodbude. Ministrstvo je uvedlo tudi nove poslovne točke SPOT (vse na enem mestu), ki povezujejo tehnološke parke, inkubatorje, univerzitetne inkubatorje, zbornice in razvojne agencije.

Podjetniške aktivnosti se večinoma sofinancirajo prek ESRR, ob tem pa obstaja tudi nekaj integralnih skladov, ki pa pokrivajo le manjši del spodbujanja ženskega podjetništva in pripravnštva.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Skupnost slovenskih podjetnic

Marta Turk je že od leta 1989 ena od pionirk med slovenskimi podjetnicami. Prek številnih organizacij, v katere je bila vključena ali jih je celo soustanovila, je prispevala h krepitvi vloge žensk v gospodarstvu in ustvarjanju enakih možnosti na trgu dela, gospodarsko interesno združenje Podjetnost, ki ga je leta 1996 ustanovila skupina malih in srednje velikih podjetij, pa je tudi del mednarodnih mrež ženskih podjetnic (FCEM, AFAEMME). V različnih vlogah se zavzema za vključitev podjetnic v gospodarstvo. Na začetku je bil položaj ženskam zelo nenaklonjen, vendar se je v 15 letih spremenil.

Marta Turk je avtorica raziskav o ekonomskem potencialu žensk v Sloveniji in na področju položaja žensk na slovenskem trgu dela.

PERLE (Regijski svet poslovnih žensk in podjetnic)

Regijski svet poslovnih žensk in podjetnic PERLE, ustanovljen pod okriljem Štajerske gospodarske zbornice, združuje številne uspešne podjetnice iz regije.

Mag. Vida Perko v obeh svojih vlogah, kot ravnateljica in predsednica sveta, lahko vpliva na razvoj in izvajanje izmenjave znanja, usposabljanja in izobraževanja s področja podjetništva.

Univerza v Mariboru, predstavnica izobraževalnega sistema

Katedra za podjetništvo in ekonomiko poslovanja in Inštitut za podjetništvo in management malih podjetij delujeta že več kot 25 let. Člani katedre raziskujejo, poučujejo in svetujejo na področju podjetništva. Svoje znanje o podjetništvu in inovacijah predajajo študentom, podjetnikom, različnim organizacijam, javnosti in oblikovalcem gospodarske politike. Tako prispevajo k oblikovanju podjetniške in sočutne, na znanju temelječe družbe. Podjetništvo se poučuje na štirih ravneh: kot podjetniški študijski program na višješolski in univerzitetni ravni, magistrski program Podjetništvo in inoviranje na drugi stopnji in doktorski študijski program podjetništvo. Izvajajo dva dolgoročna raziskovalna projekta – Globalni podjetniški monitor in Slovenski podjetniški observatorij, za katera pripravljajo letna poročila. V okviru observatorija spremljajo poslovne aktivnosti na osnovi uradnih statističnih podatkov, pri čemer se vsako leto osredotočijo na posebno temo (lani je bilo to krožno gospodarstvo, letos je v ospredju prenos podjetij med generacijami). Pred nekaj leti je bila tema podjetniško izobraževanje. Člani katedre so ustanovili prvi univerzitetni podjetniški inkubator v Sloveniji in začeli iniciativo Start:up Slovenija.

Spirit Slovenija

Namen agencije Spirit Slovenija je spodbujati podjetništvo in internacionalizacijo. Naša intervjuvanka izvaja projekte podpore ženskam v podjetništvu in podpiranja naložb. Podpora se izvaja prek javnih razpisov in obsega izobraževanje, usposabljanje in zagotavljanje informacij za mala in srednja podjetja. Glavna naloga intervjuvanke je spodbujati podjetniški duh in posredovati informacije.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Agencija je kadrovsko podhranjena, zato je težko uresničiti osebne iniciative, čeprav bi ji njen položaj to omogočal.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Intervjuvanka je predsednica SKEI Slovenije in njene krovne organizacije, Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, pri čemer se je z nami pogovarjala v vlogi predstavnice SKEI. Sindikati se financirajo iz članarin in so prisotni na številnih področjih, kjer branijo pravice delavcev, imajo pa tudi predstavnike v Državnem svetu. Organizacija pokriva tako zasebni kot javni sektor in je tako največja sindikalna organizacija v Sloveniji.

Zavod za zaposlovanje

Zavod za zaposlovanje (ZRSZ) je javni zavod, katerega glavne dejavnosti obsegajo: zaposlitveno svetovanje in posredovanje del, izvajanje vseživljenjske karijerne orientacije, izvajanje zavarovanja za primer brezposelnosti, izvajanje ukrepov in programov aktivne politike zaposlovanja, izdajanje delovnih dovoljenj in zaposlovanje tujcev, izdelavo analitičnih, razvojnih in drugih strokovnih gradiv s področja dejavnosti zavoda, informiranje o trgu dela, informacije javnega značaja. Intervjuvanka je svetovalka na področju aktivne politike zaposlovanja, ki obsega 5 ukrepov: usposabljanje in izobraževanje, kadrovski razvoj in štipendije, spodbujanje zaposlovanja, ustvarjanje novih delovnih mest in spodbujanje samozaposlovanja.

ZRSZ analizira položaj na trgu dela in potrebe brezposelnih. Na osnovi analiz oblikuje priporočila Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kako oblikovati ukrepe. ZRSZ ukrepov ne pripravlja sam, je pa odgovoren za njihovo izvajanje in spremljanje.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Sektor za enake možnosti je del Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in odgovarja neposredno ministrici. Njegovo poslanstvo je spodbujati enake možnosti skladno s slovensko zakonodajo, pri čemer je ključni dokument Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2015–2020.

Sami cilji pa so vezani na posamezne programe vlade, pri čemer sta njegovi glavni poslanstvi osveščanje in zagotavljanje enakih možnosti.

Sektor je vključen tudi v pripravo zakonov in resolucij, da bi tako zagotovil upoštevanje vidika enakosti spolov pri oblikovanju področnih politik in pobud in s tem zagotavljanje enake možnosti.

Številni projekti sektorja se financirajo neposredno iz sredstev Evropske komisije, kot na primer trenutni projekt preprečevanja spletnega nasilja nad ženskami in dekleti. V preteklosti je izvajal tudi podporne programe za žensk na vodstvenih položajih ipd.

Sektor lahko vpliva na ukrepe za spodbujanje enakosti na vladni ravni, pri tem pa tudi tesno sodeluje z akademskim svetom in NVO.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

6.2 Politike, namenjene mladim podjetnicam

Predstavnice institucionalnih akterjev so izpostavile, da je premalo razumevanja, kako pomembno je spodbujati žensko podjetništvo in ženske, ki predstavljajo polovico volilnega telesa. Poleg tega spodbujanje ženskega podjetništva prispeva k blagostanju družbe, ustvarjanju novih delovnih mest in povečanju zaposljivosti mladih.

Pomembno je sodelovanje med ministrstvi, saj vprašanje mladih podjetnic spada pod pristojnost vsaj 3. ministrstev: MDDSZ, MGRT in MIZŠ.

Izpostavljena je potreba po zbiranju statističnih podatkov po spolu, in sicer o številu (in odstotku) podjetij, ki jih ženske ustanovijo same ali v partnerstvu z moškimi, stopnji preživetja teh podjetij (t+0 do t+5) in številu žensk na vodstvenih položajih.

Da bi žensko podjetništvo v Sloveniji uspevalo, se morajo programi osredotočati na izobraževanje žensk in podjetniško usposabljanje. Podpora v obliki usposabljanj, mentorstva in svetovanja bi morala biti mladim podjetnicam na voljo ne le pred ustanovitvijo podjetja, ampak tudi prvih nekaj let poslovanja.

Treba je prenašati izkušnje in znanje s starejših na mlajše generacije. Lokalne oblasti bi tudi morale začeti spodbujati ženske podjetnice.

Finančna pomoč (subvencije) bi morala pokrivati stroške zaposlitve in plače, tako da bi se lahko mlade ženske posvetile razvoju podjetja/produkta/storitve.

Žensko podjetništvo je potrebno spodbujati s podporo mrežam in organizacijam in ustvariti je treba platformo s podatki, ki vključujejo glavne značilnosti teh organizacij, njihove dejavnosti, podporo, ki jo zagotavljajo, ipd. (Točko Vse na enem mestu za ženske).

Pilotne projekte v obliki orodij namenjenih le ženskam, npr. skupnih delovnih prostorov za ženske, bi morala sofinancirati vlada. Treba je oblikovati podporne ukrepe, ki ustrezajo potrebam podjetnic in upoštevajo specifikke spola (upoštevajo razloge ipd.).

Več pozornosti bi bilo treba posvetiti področju združevanja zasebnega in poklicnega življenja ter spodbujati ustrezno mrežo vrtcev in šol ter zaposlitvene kvote, še posebej v javnem sektorju in vključno s kvotami za vodstvene položaje, in to podrobno spremljati.

Številne organizacije, združenja in klubi bi se morali vsaj enkrat letno srečati in razpravljati o poslovnem okolju za razvoj ženskega podjetništva ter tako poslati jasno sporočilo odločevalcem.

Prav tako bi bilo treba spodbujati mreže podjetnic – ne le kot orodja za izmenjavo izkušenj, ampak tudi ponudnikov storitev, potrebnih za uspešno vodenje podjetja (npr. računovodskih, davčnih in pravnih okvirov).

Podpora pri internacionalizaciji bi morala biti bolj proaktivna, med drugim tudi s krepitvijo sodelovanja z mednarodnimi platformami, npr. WEGATE.

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

7. OBETI, ZAKLJUČKI in PRIPOROČILA

Najpomembnejša razloga, zakaj se mlade ženske odločijo za podjetništvo, sta zagotavljanje zaposlitve in zaslužka za dostojno življenje. Pri ženskah, ki še niso podjetnice pa tudi zaposlitvena varnost. Samostojnost v smislu uresničevanja lastnih sanj in idej je za mlade podjetnice pomemben razlog. Bolj zaupajo v svojo kreativnost kot v inovativnost, pri čemer se vidijo kot samoučinkovite. Kulturne in družbene norme v Sloveniji spodbujajo uspeh in trud posameznika ter kreativnost in inovativnost, podjetniki pa veljajo za sposobne in iznajdljive posameznike. Podjetnicam največ podpore nudijo prijatelji in družina, manj znanci in lokalna skupnost.

Ovire na poti do podjetništva so različne: finančne ovire (pomanjkanje prihrankov in za več kot polovico tudi visoke obrestne mere), pomanjkanje znanj in tveganja pa tudi okoljski dejavniki, vključno z makroekonomskim okvirom in politikami.

Več kot pol mladih žensk vidi pomanjkanje podjetniških znanj, izkušenj in znanja o predpisih ter zakonodaji ter pomanjkanje mentorstva kot ključno težavo pri ustanovitvi in vodenju podjetja.

Tradicionalni pogled na vlogo ženske v družbi ne igra ključne vloge pri odločitvi za podjetništvo, vendar pa na ženske vplivajo številni drugi dejavniki, npr. strah pred neuspehom in negotovost.

Pomembna razlika je bila tudi v odgovorih glede makroekonomskih in političnih dejavnikov, kjer je bil delež podjetnic, ki se jim zdijo pomembni ali zelo pomembni, nižji kot delež nepodjetnic.

Uspeh mladih podjetnic je povezan tudi z izobraževanjem in poslovnim usposabljanjem, ki jim omogoča pridobitev vodstvenih znanj, ustreznimi tečaji in podporo v obliki mentorstva in svetovanja. Mlade podjetnice potrebujejo različne vrste izobraževanj, usposabljanj in mentorstva. Čeprav so med ogovori prevladovala poslovne teme (trženje, podjetništvo, finance, računovodstvo), je nekaj anketirank predlagalo tudi usposabljanja o osebni rasti, podajanju zgodbe, retoriki, pisanju, spopadanju s stresom in pogajanjih. V poslovnem življenju mladih žensk pomembno vlogo igrajo pretekli uspehi in vključenost v poslovne ter strokovne mreže in združenja.

Tako na lokalni kot državni politični ravni področje mladih podjetnic zahteva sodelovanje večih akterjev, s področja dela, poslovanja in gospodarstva, kakor tudi izobraževanja in znanosti. Ker je gospodarske krize (vsaj začasno) konec, je treba z reševanja izzivov, povezanih z brezposelnostjo, preiti na spodbujanje mladih podjetnic skozi celoten cikel njihovih podjetniških prizadevanj: od ustanovitve do rasti, od na domači trg usmerjenega podjetja do podjetja, ki sloni na izvozu. Ženske podjetnice in tiste, ki to še niso, potrebujejo različne ukrepe pomoči. Bi pa točka Vse na enem mestu za ženske podjetnice lahko olajšala sodelovanje in tudi pripravila številne skupine in organizacije do sodelovanja. Pri vprašanju o fizični infrastrukturi, namenjeni zgoj ženskam, rezultati niso bili optimalni, vendar pa bi različne mreže lahko preizkusile tudi to možnost (npr. odprtje skupnega delovnega prostora za ženske, kjer se podjetnice lahko redno srečujejo in sodelujejo). Največ ženskih podjetnic predstavlja mikro podjetja, zato bi različne mreže morale skupaj podpirati ustanovitev platforme za elektronsko poslovanje oz. vsaj nuditi

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

podporo pri e-poslovanju. Mreže v Podravju je treba spodbujati k sodelovanju pri povečevanju prepoznavnosti ženskega podjetništva po svetu.

Obstaja več primerov dobrih praks, ki kažejo na veliko vključenost žensk (npr. omrežja kot je Perla, vsakoletni dogodek 500 podjetnic, usposabljanja za brezposelne, ki jih financira Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, finančna podpora Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pri ustanovitvi podjetja oz. samozaposlitvi in podjetniški programi, ki so namenjeni predvsem mladim ženskam) in ki jih je treba spremljati in dodatno razviti.

7 VIRI

UMAR (2017). Poročilo o razvoju. Ljubljana, Urad za makroekonomske analize in razvoj.

UMAR (2018). Poročilo o razvoju. Ljubljana, Urad za makroekonomske analize in razvoj.

Evropska komisija (2014). Statistical Data on Women Entrepreneurs in Europe. Country Fiche Slovenia. Pridobljeno na: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7804/attachments/33/translations/en/renditions/pdf>

Evropska komisija (2015). Youth Guarantee country by country: Slovenia. Employment, Social Affairs & Inclusion. Pridobljeno na: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&intPageId=3352&langId=en>

Evropska komisija (2018). European Semester. Country Report Slovenia. Pridobljeno na: https://ec.europa.eu/info/files/2018-european-semester-country-report-slovenia_en

Evropska komisija. SBA, Factsheet Slovenia, 2018. Pridobljeno na: https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_en

Eurostat (2018). Statistični podatki po spolu. Pridobljeno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2014a). Izvedbeni načrt Jamstva za mlade 2014–2015. Pridobljeno na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/zaposlovanje/Jamstvo_za_mlade.pdf

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2014b). Akcijski program za invalide 2014–2021. Pridobljeno na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/invalidi_vzv/API_2014-2021.pdf

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2015a). Smernice za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2016–2020. Pridobljeno na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/zaposlovanje/Smernice_APZ_2016_2020_final.pdf

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2015b). Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017. Pridobljeno na:

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/word/zaposlovanje/Nacrt_APZ_2016_2017_objava_na_spletu.docx

OECD/Evropska unija (2016), »Entrepreneurially Into the World of Business, Slovenia« v Inclusive Business Creation: Good Practice Compendium, OECD Publishing, Pariz. Pridobljeno na: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264251496-21-en>

OECD. (2017). Inclusive Entrepreneurship Policies, Country Assessment Notes: Slovenia. Pridobljeno na: <http://www.oecd.org/cfe/smes/Inclusive-Entrepreneurship-Policies-Country-Assessment-Notes.htm>.

Rebernik, M. et al. (2017). Rast podjetniških priložnosti: GEM Slovenija 2017. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor, (Slovenski podjetniški observatorij).

Rebernik, M. et al. (2016). Podjetništvo med priložnostjo in nujo: GEM Slovenija 2015, Entrepreneurship among necessity and opportunity: GEM Slovenia 2015. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor, (Slovenski podjetniški observatorij).

Rebernik, M. et al. Nezaznane priložnosti: GEM Slovenija 2014/Unidentified opportunities: GEM Slovenia 2014. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor, (Slovenski podjetniški observatorij).

Rebernik, M. et al. (2014). Spregledan podjetniški potencial mladih: GEM Slovenija 2013. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor, (Slovenski podjetniški observatorij).

ReNPEMZM: Resolucija o Nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020. Pridobljeno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO108>

Slovenija (2011). Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije 2011–2020. Pridobljeno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mvzt.gov.si/pageuploads/MSZS/GradivoSZT/6_seja/RISS-osnutek.pdf

Slovenija (2013). Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 (ReNPM13–22) (2013): Uradni list RS, št. 90/13. Pridobljeno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO108>

Slovenija (2013). Nacionalni program za mladino 2013–2020.

Slovenija (2013). Izvedbeni načrt resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013-2022 (ReNPM13-22)

Slovenija (2015). Resolucija o Nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020. Pridobljeno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO108>

Slovenija (2014). Slovenska industrijska politika 2014–2020 (SIP). Pridobljeno na: http://www.mgrt.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/8924/

Slovenija (2015). Slovenska strategija pametne specializacije (S4) Pridobljeno na:

http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/SPS_10_7_2015.pdf

D.3.4.1 Nacionalna študija o ovirah in potrebah na področju spodbujanja mladih podjetnic, pomanjkljivosti v politikah ter priložnostih, ki jih ponujajo ukrepi za razvoj podjetništva med mladimi ženskami v Sloveniji

Slovenija (2017). Strategija razvoja 2030. Pridobljeno na:
http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf